

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi luottolaitostoiminnasta annettua lakia, Finanssivalvonnasta annettua lakia, maksulaitoslakia ja maksupalvelulakia. Esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön maksutileihin liittyvien maksujen vertailukelpoisuudesta, maksutilien siirtämisestä ja mahdollisuudesta käyttää perusmaksutiliä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi.

Esityksessä ehdotetaan luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamista peruspankkipalveluiden ja maksutilien avoimuuden ja vertailukelpoisuuden edistämiseksi. Laissa säädettäisiin nykyistä kattavammin asiakkaan oikeudesta peruspankkipalveluihin, perusmaksutilin ominaisuuksista ja siitä perittävistä maksuista sekä perusmaksutiliä koskevasta sopimuksesta ja sen irtisanomisesta. Luottolaitosten olisi raportoitava Finanssivalvonnalle tietoja perusmaksutileistä.

Finanssivalvonta toimisi direktiivin mukaisena toimivaltaisena viranomaisena ja yhteysviranomaisena. Finanssivalvonnasta annetun lain säännöstä rikemaksusta muutettaisiin vastaamaan direktiivin vaatimuksia.

Maksulaitoslakia täydennettäisiin tilinsiirtopalvelua koskevilla säännöksillä. Maksupalvelulain säännöksiä palveluntarjoajan tiedonantovelvollisuudesta laajennettaisiin koskemaan maksuja koskevaa tietoasiakirjaa, sanastoa ja maksuerittelyä. Luottolaitostoiminnasta annettuun lakiin lisättäisiin uusi luku tilinsiirtopalvelusta. Luottolaitostoiminnasta ja Finanssivalvonnasta annettuja lakeja laajennettaisiin koskemaan myös vertailusivustoa. Valvontaviranomaiset voisivat kieltäytyä valvontayhteistyöstä toisen Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion valvontaviranomaisen kanssa vain laissa säädetyllä perusteella. Eräissä tapauksissa valvontaviranomaisten erimielisyys voitaisiin saattaa Euroopan pankkiviranomaisen ratkaistavaksi.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä lokakuuta 2016.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	4
1 JOHDANTO.....	4
2 NYKYTILA.....	5
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	5
2.1.1 Kansallinen lainsäädäntö.....	5
2.1.2 Turvapaikanhakijoiden pankkiasiointi.....	11
2.2 EU:n lainsäädäntö.....	12
2.2.1 Perusmaksutilidirektiivi.....	12
2.2.2 Maksupalveludirektiivi.....	19
2.2.3 Esteettömyysdirektiivi.....	20
2.3 Nykytilan arviointi.....	20
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	23
3.1 Tavoitteet.....	23
3.2 Toteuttamisvaihtoehdot.....	23
3.2.1 Kansallinen liikkumavaran käyttö.....	23
3.2.2 Direktiivin säännökset, joita ei ehdoteta täytäntöön pantaviksi.....	25
3.2.3 Muut toteuttamisvaihtoehdot.....	26
3.3 Keskeiset ehdotukset.....	27
3.3.1 Laki luottolaitostoiminnasta.....	27
3.3.2 Laki maksulaitoksista.....	28
3.3.3 Laki Finanssivalvonnasta.....	28
3.3.4 Maksupalvelulaki.....	28
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	29
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	29
4.1.1 Vaikutukset toimialalle.....	29
4.1.2 Vaikutukset asiakkaille.....	29
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	30
4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	30
5 ASIAN VALMISTELU.....	32
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	32
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	32
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	33
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	33
1.1 Laki luottolaitostoiminnasta.....	33
15 luku Menettelytavat asiakasliiketoiminnassa.....	33
IV OSA ASIAKKAANSUOJA JA MENETTELYTAVAT	
ASIAKASLIIKETOIMINNASSA.....	37
15 a luku Tilinsiirtopalvelut.....	37
1.2 Laki Finanssivalvonnasta.....	41
1.3 Maksulaitoslaki.....	42
6 luku Menettelytavat.....	43
1.4 Maksupalvelulaki.....	43
2 VOIMAANTULO.....	46

HE 123/2016 vp

3	SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	46
3.1	Elinkeinovapaus.....	46
3.2	Hallinnolliset seuraamukset.....	47
3.3	Ratkaisusuosituksia antavat toimitukset.....	48
3.4	Määräyksenantovaltuudet.....	49
	LAKIEHDOTUKSET.....	50
	Laki luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta.....	50
	Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta.....	56
	Laki maksulaitoslain muuttamisesta.....	58
	Laki maksupalvelulain muuttamisesta.....	60
	LIITE.....	63
	RINNAKKAISTEKSTIT.....	63
	Laki luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta.....	63
	Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta.....	72
	Laki maksulaitoslain muuttamisesta.....	75
	Laki maksupalvelulain muuttamisesta.....	77

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Euroopan kasvua ja kilpailukykyä edistää, jos rahoituspalveluiden sisämarkkinat kehittyvät jatkuvasti. Sisämarkkinoiden pirstoutuminen vaikuttaa haitallisesti kilpailukykyyn, kasvuun ja työpaikkojen luomiseen Euroopan unionissa, jäljempänä *EU*. Euroopan komissio, jäljempänä *komissio*, on yksilöinyt kehityksen esteitä. Yksi näistä esteistä on maksutilien saatavuus. Maailmanpankki on arvioinut, että EU:ssaon noin 58 miljoonaa kuluttajaa, joilla ei ole maksutiliä, ja noin 25 miljoonaa heistä haluaisi avata sellaisen. Pankkipalveluiden ulkopuolelle jäävät kuluttajat heikentävät rahoitusmarkkinoiden vakaata kehitystä. Komission arvion mukaan tällä on negatiivisia vaikutuksia sekä maksupalveluntarjoajiin että kuluttajiin.

Komissio antoi 18 päivänä heinäkuuta 2011 suosituksen mahdollisuudesta käyttää tavanomaista maksutiliä. Suosituksessa jäsenvaltioita kehoitettiin ottamaan käyttöön tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että kuluttajille tarjotaan tavanomaisia maksutilejä viimeistään kuuden kuukauden kuluttua suosituksen julkaisemisesta. Kuitenkin vain osa jäsenvaltioista otti suosituksen käyttöön.

Niin sanottu toinen sisämarkkinapaketti hyväksyttiin 3 päivänä lokakuuta 2012. Siinä pankkitilejä koskeva EU:n lainsäädäntöaloite yksilöitiin yhdeksi 12 avaintoimesta, joilla pyritään saamaan aikaan todellisia käytännön vaikutuksia sekä vaikuttamaan kansalaisten ja yritysten suhtautumiseen sisämarkkinoiden hyödyntämisestä.

EU:ssa on annettu viime vuosina monia ehdotuksia vähittäispankkitoiminnan kehittämiseksi. Euroopan neuvoston ja parlamentin direktiivissä (2007/64/EY) maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 97/7/EY, 2002/65/EY, 2005/60/EY ja 2006/48/EY muuttamisesta ja direktiivin 97/5/EY kumoamisesta, jäljempänä *ensimmäinen maksupalveludirektiivi*, säädetään tietyistä avoimuusvelvoitteista, jotka koskevat maksupalveluntarjoajien veloittamia maksuja. Maksutapahtumien toteuttamiseen kuluva aika on direktiivin seurauksena lyhentynyt ja kuluttajille maksupalveluista annettavat tiedot ovat yhdenmukaistuneet.

Euroopan neuvoston ja parlamentin asetuksella 260/2012 euromääräisiä tilisiirtoja ja suoraveloituksia koskevista teknisistä ja liiketoimintaa koskevista vaatimuksista sekä asetuksen (EY) N:o 924/2009 muuttamisesta, jäljempänä *SEPA-asetus*, luotiin kehys turvallisille ja nopeille maksutapahtumille euroalueella sekä yksinkertaistettiin maksupalveluiden tarjoamista EU:ssa ja helpotettiin kuluttajien liikkuvuutta.

Maksujen avoimuuden ja vertailukelpoisuuden puute sekä vaikeudet maksutilien siirtämisessä luovat esteitä, jotka haittaavat täysin yhdenyhteisten markkinoiden toteuttamista ja ovat osasyynä vähittäispankkisektorin vähäiseen kilpailuun. Syynä kuluttajien vähäiseen liikkuvuuteen vähittäisrahoituspalveluiden välillä voidaan pitää tarjottavien maksujen ja palvelujen avoimuuden ja vertailukelpoisuuden puutetta sekä myös maksutilien siirtämiseen liittyviä vaikeuksia. Osana sisämarkkinapaketin loppuun saattamista komissio antoi 8 päivänä toukokuuta 2013 direktiiviehdotuksen maksutileihin liittyvien maksujen vertailukelpoisuudesta, maksutilien siirtämisestä ja mahdollisuudesta käyttää perusmaksutilejä. Euroopan neuvosto ja parlamentti hyväksyivät direktiivin maksutileihin liittyvien maksujen vertailukelpoisuudesta, maksutilien siirtämisestä ja mahdollisuudesta käyttää perusmaksutilejä (2014/92/EU), jäljempänä *perusmaksutilidirektiivi*, 23 päivänä heinäkuuta 2014. Direktiivissä vahvistetaan muun muassa yhdenmukaiset säännöt, joilla voidaan ratkaista asiakkaiden vähäistä liikkuvuutta koskeva ongelma sekä parantaa erityisesti maksutilipalvelujen ja maksujen vertailukelpoisuutta sekä tarjota kannustimia maksutilien siirtämiseen. Lisäksi yhdenmukaisilla säännöillä voidaan välttää

se, että kuluttajia, jotka aikovat avata maksutilin toisessa valtiossa ja käyttää tällaista tiliä, syrjitään heidän asuinpaikkansa perusteella.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

2.1.1 Kansallinen lainsäädäntö

Laki luottolaitostoiminnasta

Luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014), jäljempänä *luottolaitoslaki*, 15 luvun 6 §:ssä säädetään, että talletuspankki saa kieltäytyä tavanomaisen talletustilin avaamisesta ja tilin käyttöön tarkoitetun välineen myöntämisestä taikka maksupalvelua koskevan toimeksiannon hoitamisesta Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa, jäljempänä *ETA-valtio*, laillisesti oleskelevalle luonnolliselle henkilölle vain, jos kieltäytymiselle on painava peruste. Mainitussa pykälässä säädettyillä niin sanotuilla peruspankkipalveluilla tarkoitetaan tavanomaista talletustiliä, tilinkäyttövälinettä (pankkikortti ja verkkopankkitunnisteet) ja maksupalvelua koskevan toimeksiannon hoitamista. Peruspankkipalveluina ei pidetä esimerkiksi luottokortteja.

Talletuspankilla on painava peruste kieltäytyä peruspankkipalvelujen tarjoamisesta esimerkiksi silloin, kun asiakasta ei ole voitu luotettavasti tunnistaa. Kieltäytyminen voi perustua myös asiakkaan aikaisempaan tiliä tai tilinkäyttövälinettä koskevaan olennaiseen sopimusrikkomukseen tai kun talletuspankilla on syytä epäillä väärinkäytöksiä. Painavaa perustetta arvioitaessa voidaan ottaa huomioon myös asiakassuhteen kesto ja tilinkäyttövälineen ominaisuudet. Kieltäytymisen peruste on ilmoitettava asiakkaalle.

Sääntelyä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 33/2002 vp) todettiin muun muassa, että mahdollisuudet käteismaksujen suorittamiseen suoraan maksunsaajalle olivat vähentyneet ja asiakkaat olivat tulleet yhä enemmän riippuvaisiksi luottolaitosten ja maksuja vastaanottavien yritysten välisistä sopimuksista maksuliikenteen hoidossa. Osana peruspankkipalveluiden saatavuutta arvioitiin palveluista perittäviä hintoja, konttorien määrää, palvelujen laatua ja tiettyjen asiakasryhmien, kuten toimintarajoitteisten henkilöiden asemaa.

Mainitussa hallituksen esityksessä peruspankkipalveluja on tarkasteltu yleishyödyllisenä palveluna ja osana sitä julkisena palveluvalvoitteenä. Tällä tarkoitetaan elinkeinonharjoittajalle laissa säädettyä velvollisuutta tarjota palveluja kaikille tarjoajan toimialueella sekä velvollisuutta noudattaa palvelun tarjonnassa viranomaisen palvelujen turvallisuudelle, toimitusvarmuudelle, hinnalle ja laadulle asettamia vaatimuksia. Lisäksi esityksessä todetaan, että palvelun yleishyödyllisestä asemasta seuraa, että julkisen vallan tulee tavalla tai toisella varmistua ainakin seuraavien vaatimusten täyttymisestä (myös heikoimmassa asemassa olevat kuluttajat huomioon ottaen):

- palvelu on kaikkien kansalaisryhmien saatavissa;
- palvelun hinta on kohtuullinen;
- palvelun laatu on kohtuullinen.

HE 123/2016 vp

Maksulaitoslaki

Maksulaitoslailla (297/2010) ja maksupalvelulailla (290/2010) on saatettu kansallisesti voimaan ensimmäinen maksupalveludirektiivi. Lakia sovelletaan liiketoimintaan, jossa tarjotaan maksupalvelua. Lakia ei sovelleta palveluihin, joita tarjoaa:

- 1) luottolaitoslaissa tarkoitettu luottolaitos;
- 2) Valtiokonttori tai muu valtion viranomainen, Ahvenanmaan maakunta, kunta, kuntayhtymä, muu alueellinen tai paikallisviranomainen;
- 3) Kansaneläkelaitos tai muu itsenäinen julkisoikeudellinen laitos;
- 4) Euroopan keskuspankki, Suomen Pankki tai muu kansallinen keskuspankki;
- 5) yhteisö, jolle on myönnetty postipalvelulaissa (313/2001) tarkoitettu toimilupa;
- 6) valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetussa laissa (443/1998) tarkoitettu yhtiö tai Teollisen yhteistyön rahasto Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetussa laissa (291/1979) tarkoitettu yhtiö.

Maksupalvelun tarjoaminen edellyttää Finanssivalvonnan myöntämää maksulaitoksen toimilupaa tai rekisteröintiä maksupalvelujen tarjoamiseksi ilman toimilupaa. Laissa säädetään muun muassa toimiluvan myöntämisen ja peruuttamisen edellytyksistä, maksulaitokselle asetettavista taloudellisista vaatimuksista, maksulaitoksen toiminnasta ja menettelytavoista. Maksulaitoksella tarkoitetaan osakeyhtiötä, osuuskuntaa, kommandiittiyhtiötä, avointa yhtiötä, eurooppayhtiölaissa (742/2004) tarkoitettua eurooppayhtiötä tai eurooppaosuuskuntalaissa (906/2006) tarkoitettua eurooppaosuuskuntaa, jolla on maksulaitoslain mukainen lupa tarjota maksupalvelua. Finanssivalvonta pitää maksupalvelun tarjoamiseen oikeutettujen yksilöintiä varten maksulaitoksista, niiden sivukonttoreista ja asiamiehistä sekä lain 7 §:ssä tarkoitetuista henkilöistä julkista rekisteriä.

Maksupalvelulaki

Maksupalvelulaissa säädetään maksupalveluja koskevasta tiedonantovelvollisuudesta ja sopimusehdoista sekä maksupalvelujen toteuttamisesta. Lakia sovelletaan seuraaviin maksupalveluihin:

- 1) palvelu käteispanon tekemiseksi maksutilille tai käteisen nostamiseksi maksutililtä sekä maksutilin hoitoon ja tarjoamiseen liittyvät toimet;
- 2) maksutapahtuman toteuttaminen tilisiirtona, varojen siirtona palveluntarjoajan maksutilille, suoraveloituksena taikka maksukortilla tai muulla maksuvälineellä;
- 3) maksuvälineen liikkeeseenlasku;
- 4) maksuvälineellä toteutettavaa maksutapahtumaa koskeva tapahtumahyvytys;
- 5) rahanvälitys;
- 6) maksutapahtuman toteuttaminen siten, että maksajan suostumus maksutapahtuman toteuttamiseen annetaan matkapuhelimella tai tietokoneella taikka muulla telepäätelaitteella tai tietoknisella laitteella ja maksu suoritetaan sellaiselle televiestintä- tai tietotekniikkajärjestel-

HE 123/2016 vp

mää tai -verkkoa hoitavalle yritykselle, joka toimii ainoastaan maksutapahtuman välittäjänä maksupalvelun käyttäjän ja tavarán, palvelun tai muun hyödykkeen toimittajan välillä.

Lain soveltamisalan ulkopuolella ovat seuraavat palvelut:

- 1) rahankuljetuspalvelu;
- 2) palvelu, jossa tavaraa, palvelua tai muuta hyödykettä hankittaessa maksunsaaja antaa maksajalle käteistä osana maksamista koskevaa maksutapahtumaa;
- 3) sellaisiin välineisiin perustuva palvelu, joita voidaan käyttää tavarán, palvelun tai muun hyödykkeen hankkimiseksi ainoastaan välineen liikkeeseenlaskijan käyttämissä tiloissa taikka liikkeeseenlaskijan kanssa solmitun sopimuksen nojalla joko hyödykkeen tarjoajien rajatussa verkossa tai määrättyjen hyödykkeiden hankkimiseksi.

Maksupalvelun käyttäjällä tarkoitetaan sitä, joka palveluntarjoajan kanssa tekemänsä sopimuksen perusteella voi käyttää maksupalvelua maksajana tai maksunsaajana. Palveluntarjoajalla tarkoitetaan puolestaan luonnollista henkilöä taikka yksityistä tai julkista oikeushenkilöä, joka tuloa tai muuta taloudellista hyötyä saadakseen ammattimaisesti tarjoaa maksupalveluja. Maksutapahtuma on laissa määritelty toimenpiteeksi, jolla varoja siirretään, nostetaan tai asetetaan käytettäväksi.

Lain 2 luvussa säädetään tiedonantovelvollisuudesta, joka koskee muun muassa palveluntarjoajan velvollisuutta antaa tietoja puitesopimuksesta, puitesopimuksen piiriin kuuluvasta maksutapahtumasta, erillistä maksutapahtumaa koskevasta sopimuksesta, erillisestä maksutapahtumasta, valuutanmuunnosta ja maksuvälineen käyttämisestä.

Valvonnasta säädetään maksupalvelulain 9 luvussa. Finanssivalvonta valvoo lain noudattamista valvottaviensa osalta. Myös kuluttaja-asiamies valvoo lain noudattamista silloin, kun maksupalvelun käyttäjä on kuluttaja.

Vahingon rajoittamisesta ja vahingonkorvauksen sovittelusta säädetään lain 76 §:ssä. Korttimaksujen siirtohintoja koskevan asetuksen soveltamista koskevat yksittäiset erimielisyydet voidaan saattaa ratkaisusuosituksia antavan riippumattoman toimielimen käsiteltäväksi lain 86 a §:n nojalla.

Laki Finanssivalvonnasta

Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 3 §:ssä säädetään Finanssivalvonnan tehtävistä. Pykälän 1 momentin mukaan Finanssivalvonnan tehtävänä on valvoa finanssimarkkinoilla toimivien toimintaa niin kuin tässä laissa ja muualla laissa säädetään. Finanssivalvonta edistää lisäksi hyvien menettelytapojen noudattamista finanssimarkkinoilla sekä yleisön tietämystä finanssimarkkinoista.

Mainitun säännöksen 2—4 momenteissa säädetään Finanssivalvonnan muista tehtävistä, kuten toimilupien myöntämisestä ja valvonnasta, että finanssimarkkinoilla toimivat noudattavat niihin sovellettavia finanssimarkkinoita koskevia säännöksiä. Finanssivalvonnan tehtävänä on lisäksi seurata ja arvioida peruspankkipalvelujen saatavuutta ja niiden hinnoittelua.

Lain 4 luvussa säädetään hallinnollisista seuraamuksista, joita ovat rikemaksu, julkinen varoitus ja seuraamusmaksu. Lisäksi lain 6 luvussa säädetään ulkomaisten valvottavien ja niiden Suomessa olevien sivuliikkeiden valvonnasta ja yhteistyöstä ulkomaan valvontaviranomaisten

HE 123/2016 vp

kanssa sekä toimivaltaisesta viranomaisesta. Lain 50 a—50 g §:ssä säädetään Finanssivalvonnan tehtävistä eri EU-säädöksissä tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena.

Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä

Suomessa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä säädetään pääosin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetussa laissa (503/2008), jäljempänä *rahanpesulaki*, rikoslaissa ja varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetussa laissa (325/2013) sekä rahanpesulain nojalla annetuissa säännöksissä. Lisäksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä säädetään useissa rahanpesulaissa tarkoitettuja ilmoitusvelvollisia koskevissa erityislaeissa sekä toimivaltaisia viranomaisia koskevissa laeissa.

Rahanpesulain tavoitteena on estää rahanpesua ja terrorismin rahoittamista, edistää tällaisen toiminnan paljastamista ja tutkintaa sekä tehostaa rikoksen tuottaman hyödyn jäljittämistä ja takaisinsaantia. Lakia sovelletaan erilaisiin yhteisöihin ja elinkeinoharjoittajiin (ilmoitusvelvollisiin), kuten luottolaitoksiin ja maksulaitoksiin.

Ilmoitusvelvollisen velvollisuudesta tuntea ja tunnistaa asiakas säädetään lain 2 luvussa. Ilmoitusvelvollisen on tunnistettava myös asiakkaan tosiasiallinen edunsaaja. Asiakirjat asiakkaan tuntemisesta on säilytettävä viisi vuotta vakituisen asiakassuhteen päättymisestä.

Ilmoitusvelvollisen on rahanpesulain 9 §:ssä säädetyn selonottovelvollisuuden nojalla hankittava tietoja asiakkaansa toiminnasta, tämän liiketoiminnan laadusta ja laajuudesta sekä perusteet palvelun tai tuotteen käyttämiselle. Ilmoitusvelvollisen on järjestettävä asiakkaan toiminnan laatuun ja laajuuteen sekä riskeihin nähden riittävä seuranta sen varmistamiseksi, että asiakkaan toiminta vastaa sitä kokemusta ja tietoa, joka ilmoitusvelvollisella on asiakkaasta ja tämän toiminnasta.

Sisäministeriö ja valtiovarainministeriö valmistelevat rahanpesulainsäädännön muuttamista. Muutosesitys perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin (EU) 2015/849 rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/60/EY ja komission direktiivin 2006/70/EY kumoamisesta, joka annettiin 20 päivänä toukokuuta 2015.

Lisäksi komissio antoi 5 päivänä heinäkuuta 2016 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin (EU) 2015/849 rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen ja direktiivin 2009/101/EY muuttamiseksi. Komission lainsäädäntöehdotuksen tavoitteena on tehostaa terrorismin rahoituksen torjuntaa ja esityksessä ehdotetaan muun muassa ennalta maksettujen anonyymien maksukorttien sääntelyn tiukentamista. Komissio ehdottaa, että jäsenvaltioiden olisi saatettava direktiivi kansallisesti voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

Henkilökorttilaki ja sen muutos

Henkilökorttilaissa (829/1999) säädetään henkilökortista, sen sisällöstä, myöntämisestä ja peruuttamisesta. Henkilökorttilain mukaan poliisi antaa hakemuksesta todistuksen henkilöllisyydestä (henkilökortti) Suomen kansalaiselle ja kotikuntalain (201/1994) mukaisesti Suomessa vakinaisesti asuvalle ulkomaalaiselle, joka on merkitty väestötietojärjestelmään ja jonka henkilöllisyys on voitu luotettavasti todeta. Henkilökorttilaissa ei ole säännöksiä siitä, miten henkilöllisyys voidaan luotettavasti todeta.

Kotikuntalain 4 §:n mukaan vakituisesti maassa asuvana eli kotikunnan saavana pidetään muun muassa ulkomaalaista, jolla on voimassa oleva jatkuvaan tai pysyvään oleskeluun oikeuttava lupa tai joka on EU-kansalainen ja on rekisteröinyt oleskeluoikeutensa Suomessa. Myös sellainen ulkomaalainen, jolla on vähintään yhden vuoden tilapäiseen oleskeluun oikeuttava oleskelulupa ja jolla on lisäksi tarkoitus olosuhteet kokonaisuudessaan huomioon ottaen jäädä Suomeen vakinaisesti asumaan, katsotaan vakituisesti maassa asuvaksi.

Ulkomaalaisen henkilökortti voidaan myöntää EU-kansalaiselle ja kolmannen maan kansalaiselle. Henkilökorttia voidaan käyttää Suomen kansalaiselle myönnetyn henkilökortin tavoin osoituksena hakijan henkilöllisyydestä. Ulkomaalaisen henkilökorttiin ei tule merkintää kansalaisuudesta eikä sitä voida käyttää matkustusasiakirjana. Jos henkilölle myönnetään oleskelulupa, hänelle voidaan ulkomaalaislaissa (301/2004) säädettyjen edellytysten mukaisesti myöntää muukalaispassi tai pakolaisen matkustusasiakirja. Ulkomaalaislain mukaiset matkustusasiakirjat myönnetään ensisijaisesti matkustamista varten ja edellyttää lähtökohtaisesti, että hakijan henkilöllisyys on varmistettu.

Uutta henkilökorttilakia ja eräitä siihen liittyviä lakeja koskeva hallituksen esitys (HE 41/2016 vp) on annettu eduskunnalle 7 päivänä huhtikuuta 2016. Uudessa henkilökorttilaissa säädettäisiin voimassa olevaa lakia tarkemmin hakijan tunnistamisesta ja henkilöllisyyden todentamisesta henkilökorttia haettaessa. Jos ulkomaalaisella ei olisi esittää henkilöllisyyttä osoittavaa asiakirjaa ulkomaalaisen henkilökorttia haettaessa, hakemuksen vastaanottava viranomais voisi todentaa hakijan henkilöllisyyden tekemällä sormenjälkivertailun hakijan esittämän oleskelulupakortin sormenjälkiin. Lisäksi väestötietojärjestelmän ja ulkomaalaisrekisterin henkilötietojen pitäisi vastata hakijan esittämiä henkilötietoja.

Jatkossa ulkomaalaisen henkilökortti voitaisiin myöntää kaikille jatkuvan tai määräaikaisen oleskeluluvan ja kotikunnan saaneille ulkomaalaisille. Ulkomaalaisen henkilökortin katsotaan täyttävän rahanpesulain asettamat vaatimukset henkilöllisyyden todentamiselle ja se kävisi myös asiakirjaksi, jolla oleskeluluvan saanut voidaan tunnistaa muun muassa talletuspankissa. Uuden henkilökorttilain myötä oleskeluluvan saaneiden maahanmuuttajien mahdollisuudet pankkiasiointiin tulevat paranemaan nykyisestä.

Laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista

Laissa vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista (617/2009) säädetään vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista sekä niihin liittyvien palveluiden tarjoamisesta niitä käyttäville palveluntarjoajille ja yleisölle. Lain 17 §:n mukaan ensitunnistaminen tulee tehdä henkilökohtaisesti, jos hakijalla ei ole aikaisempaa vahvaa sähköistä tunnistusvälinettä. Jos hakijalla on jo käytössään vahva sähköinen tunnistusväline, tunnistusvälinettä voidaan hakea sähköisesti.

Lain 17 §:ssä säädetään, että henkilökohtaista ensitunnistusta tehtäessä tunnistuspalvelun tarjoajan on tunnistettava tunnistusvälineen hakija huolellisesti todentamalla hänen henkilöllisyytensä voimassa olevasta ETA-valtion, Sveitsin tai San Marinon viranomaisen myöntämästä passista tai henkilökortista. Halutessaan tunnistuspalvelun tarjoaja voi käyttää ensitunnistamisessa myös ETA-valtion viranomaisen 1 päivän lokakuuta 1990 jälkeen myöntämää voimassa olevaa ajokorttia tai muun valtion viranomaisen myöntämää voimassa olevaa passia. Jos tunnistusvälineen hakijan henkilöllisyyttä ei voida luotettavasti todentaa, hakemukseen liittyvän ensitunnistamisen tekee poliisi.

Vahvoja sähköisiä tunnistuspalveluita tuottavat erityisesti luottolaitokset, matkaviestinyritykset ja Väestörekisterikeskus. Luottolaitosten tunnistevälineillä on merkittävä markkinaosuus.

Sähköisistä allekirjoituksista yleisimpiä ovat tunnistusvälineiden avulla tehdyt sähköiset allekirjoitukset. Sähköinen allekirjoitus perustuu usein allekirjoittajan vahvaan sähköiseen tunnistamiseen.

Liikenne- ja viestintäministeriössä on valmisteilla 1 päivänä heinäkuuta 2016 voimaan tulevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen 910/2014 sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta, jäljempänä *eIDAS-asetus*, edellyttämä kansallisten lakien muuttaminen. Hallituksen esitysluonnoksen mukaan tarkoituksena on muuttaa vahvan sähköisen tunnistamisen varmuustasot Suomessa vastaamaan eIDAS-asetuksessa määritellyjä varmuustasoja (korotettu ja korkea varmuustaso). Tarkoituksena on lisäksi muun muassa määritellä laissa tunnistamisverkostossa toimivat tunnistamisvälineiden tarjoajat ja tunnistamisen välityspalvelun tarjoajat ja tarkentaa lain velvollisuudet näiden kahden toimijatyypin kannalta. Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että Suomessa tai muussa ETA-valtiossa myönnetyn ajokortin perusteella ei enää voisi myöntää tunnistusvälinettä vuoden 2019 alusta lukien.

Perusmaksutilidirektiivin johdanto-osan 44 kohdan mukaan perusmaksutileihin liittyvien palveluiden olisi mahdollistettava tavaroiden ja palvelujen verkko-ostokset sekä annettava kuluttajille tilaisuus käynnistää maksutoimeksiantoja luottolaitoksen verkkopalveluiden välityksellä, jos sellainen on saatavilla. Direktiivin 17 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat velvoittaa alueelleen sijoittautuneet luottolaitokset tarjoamaan sellaisia perusmaksutiliin liittyviä lisäpalveluja, joita pidetään kansallisella tasolla yleisen käytännön mukaisesti kuluttajan kannalta olennaisina.

Direktiivin täytäntöönpanon yhteydessä on arvioitava, tulisiko Suomessa edellyttää luottolaitoksilta ainoastaan, että ne tarjoavat maksupalveluihin liittyviä ja niiden käyttöön rajoitettuja verkkopankkitunnuksia osana perusmaksutileihin liitettyjä palveluja. Vaihtoehtoisesti Suomessa voitaisiin edellyttää direktiivin 17 artiklan 2 kohdan nojalla peruspankkipalveluiden käsitteen laajentamista kansallisesti siten, että kaikille perusmaksutilin saaville henkilöille myönnetään laajemmat, laissa vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista tarkoitetut tunnistamisvälineet, joita voi käyttää tunnistautumiseen esimerkiksi viranomaispalveluissa. Pankeilla ei ole tällä hetkellä velvoitetta myöntää kaikille asiakkailleen verkkopankkitunnuksia vaan luottolaitos voi kieltäytyä niiden myöntämisestä esimerkiksi rahanpesulaissa säädetyillä edellytyksillä, kuten asiakkaaseen liittyvien riskien perusteella. Vahvana sähköisenä tunnistautumisvälineenä toimivat myös mobiilivarmenne ja henkilökorttiin sisältyvä Väestörekisterikeskuksen myöntämä kansalaisvarmenne. Henkilökortin hankkiminen maksaa 54 euroa henkilökohtaisesti poliisin luota haettaessa ja 50 euroa sähköisesti haettaessa. Siihen tarvittavan lukulaitteen hinta on noin 30–60 euroa.

Yhdenvertaisuuslaki

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa. Lain 8 §:ssä kielletään syrjintä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintä on kiellettyä riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen. Lain 15 § koskee kohtuullisia mukautuksia vammaisten ihmisten yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi.

Yhdenvertaisuuslain 15 §:n mukaan viranomaisen, koulutuksen järjestäjän, työnantajan sekä tavaroiden tai palvelujen tarjoajan on tehtävä asianmukaiset ja kulloisessakin tilanteessa tarvit-

tavat kohtuulliset mukautukset, jotta vammaisen henkilö voi yhdenvertaisesti muiden kanssa asioida viranomaisissa sekä saada koulutusta, työtä ja yleisesti tarjolla olevia tavaroita ja palveluita samoin kuin suoriutua työtehtävistä ja edetä työuralla. Mukautusten kohtuullisuutta arvioitaessa otetaan huomioon vammaisen ihmisen tarpeiden lisäksi toimijan koko, taloudellinen asema, toiminnan luonne ja laajuus sekä mukautusten arvioidut kustannukset ja mukautuksia varten saatavissa oleva tuki.

2.1.2 Turvapaikanhakijoiden pankkiasiointi

Suomessa on turvattu lainsäädännöllä jokaiselle luonnolliselle henkilölle oikeus peruspankki-palveluihin. Talletuspankki saa kieltäytyä luottolaitoslain nojalla tavanomaisen talletustilin avaamisesta ja tilin käyttöön tarkoitettun välineen myöntämisestä taikka maksupalvelua koskevan toimeksiannon hoitamisesta ETA-valtiossa laillisesti oleskelevalle luonnolliselle henkilölle vain, jos kieltäytymiselle on painava peruste. Suomessa laillisen oleskelun kriteereistä säädetään ulkomaalaislaissa.

Talletuspankki ei kuitenkaan saa avata luonnolliselle henkilölle tiliä, jos se ei pysty tunnistamaan ja tuntemaan asiakasta rahanpesulaissa säädettyjen edellytysten mukaisesti. Asiakkaan tunnistaminen ja henkilöllisyyden todentaminen tapahtuu muun muassa viranomaisen myöntämästä asiakirjasta, kuten passista.

Vuonna 2015 Suomeen saapui noin 32 500 turvapaikanhakijaa, joista merkittävä osa saapui ilman henkilöllisyyttä osoittavia asiakirjoja. Turvapaikanhakijoiden hakemusten keskimääräinen käsittelyaika on ollut 157 päivää. Turvapaikanhakijalle myönnettävä oleskelulupa on joko määräaikainen tai pysyvä. Ensimmäinen oleskelulupa myönnetään määräaikaisena. Määräaikainen oleskelulupa myönnetään tilapäisluonteista tai jatkuvaluonteista maassa oleskelua varten. Lupaviranomainen ratkaisee maassa oleskelun tarkoituksen ottaen huomioon ulkomaalaisen antamat tiedot maahantulonsa tarkoituksesta.

Maahanmuuttovirasto on toteuttamassa yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa turvapaikanhakijoiden maksukorttihankkeen. Sen on tarkoitus edetä tuotantoon vuonna 2016. Turvapaikanhakijoille myönnetään enakkoon maksettu niin sanottu *prepaid-kortti*, jonka avulla hän voi nostaa varoja ja jota hän voi käyttää maksuvälineenä. Kortille ladataan turvapaikanhakijalle myönnettävät etuudet, mutta jatkossa siihen olisi mahdollista ladata myös palkkatuloja. Tämä on tärkeää, koska Suomessa työnantajat maksavat palkkatulot käteisen sijaan pankkitileille. Maahanmuuttovirasto vastaa turvapaikanhakijan tuntemisesta ja tunnistamisesta, ja kortin ominaisuuksia voidaan rajata sen mukaisesti, onko turvapaikanhakijan henkilöllisyys pystytty täysin todentamaan.

Prepaid-kortin myötä turvapaikanhakijoiden mahdollisuudet sähköiseen maksamiseen tulevat paranemaan nykyisestä. Prepaid-kortti mahdollistaa palveluiden käyttämisen muulla maksuvälineellä kuin käteisellä turvapaikkahakemuksen käsittelyn ajan. Kun päätös oleskeluluvan myöntämisestä on tehty, ulkomaisella henkilöllä on mahdollisuus saada ulkomaalaisen henkilökortti, jota voidaan käyttää henkilöllisyyden osoittamiseen Suomen kansalaiselle myönnettyä henkilökorttia vastaavalla tavalla. Nämä yhdistettynä turvapaikanhakuprosessin nopeuteen tulevat parantamaan turvapaikanhakijoiden pääsyä maksu- ja pankkipalveluiden piiriin.

2.2 EU:n lainsäädäntö

2.2.1 Perusmaksutilidirektiivi

I luku Kohde, soveltamisala ja määritelmät

Perusmaksutilidirektiivin *1 artiklan* mukaan direktiivissä säädetään niiden maksujen avoimuudesta ja vertailukelpoisuudesta, joita kuluttajilta veloitetaan heidän EU:ssa olevista maksutilleistään, maksutilien siirtämisestä jäsenvaltion alueella sekä säännöistä, joilla helpotetaan rajat ylittävää maksutilin avaamista kuluttajille. Lisäksi direktiivissä määritellään myös kehys säännöille ja edellytyksille, joiden mukaan jäsenvaltioiden on taattava kuluttajille oikeus avata perusmaksutili EU:ssa ja käyttää sitä. Direktiivin II ja III lukua sovelletaan maksupalveluntarjoajiin ja IV lukua sovelletaan luottolaitoksiin.

Jäsenvaltiot voivat 1 artiklan nojalla päättää, että ne eivät sovelle tätä direktiiviä kokonaisuudessaan tai osaa siitä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/36/EU oikeudesta harjoittaa luottolaitostoimintaa ja luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvalvonnasta, direktiivin 2002/87/EY muuttamisesta sekä direktiivien 2006/48/EY ja 2006/49/EY kumoamisesta 2 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuihin yhteisöihin eli sijoituspalveluyrityksiin, keskuspankkeihin, postisiirtoa hoitaviin laitoksiin ja Suomessa Teollisen yhteistyön rahasto Oy:n ja Finnvera Oyj:n.

Direktiiviä sovelletaan maksutileihin, joiden kautta kuluttajat voivat ainakin tallettaa varoja maksutilille, nostaa käteistä maksutililtä, ja toteuttaa maksutapahtumia, tilisiirrot mukaan lukien, kolmansille osapuolille ja vastaanottaa niitä kolmansilta osapuolilta.

Direktiivin 1 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat päättää, että ne soveltavat direktiiviä kokonaisuudessaan tai osaa siitä myös muihin kuin edellä tarkoitettuihin maksutileihin.

Direktiivin nojalla tapahtuvassa perusmaksutilin avaamisessa ja käytössä on noudatettava Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2005/60/EY rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesutarkoituksiin sekä terrorismin rahoitukseen, jäljempänä *kolmas rahanpesudirektiivi*.

Direktiivin *2 artiklassa* säädetään määritelmistä, joista keskeisimpiä ovat maksutilin ja maksutiliin liittyvän palvelun määritelmät. Maksutilillä tarkoitetaan yhden tai useamman kuluttajan nimissä olevaa tiliä, jota käytetään maksutapahtumien toteuttamiseen. Maksutiliin liittyvällä palvelulla tarkoitetaan puolestaan kaikkia maksutilin avaamiseen, käyttöön ja sulkemiseen liittyviä palveluja, mukaan lukien maksupalvelut ja ensimmäisen maksupalveludirektiivin 3 artiklan g alakohdassa tarkoitettut maksutapahtumat sekä tilinylitysmahdollisuus ja tili- tai luottorajan ylitys.

II luku Maksutileihin liittyvien maksujen vertailukelpoisuus

Jäsenvaltioiden on laadittava *3 artiklan* mukaan alustava luettelo vähintään 10:stä ja enintään 20 edustavimmasta maksutiliin liittyvästä maksullisesta palvelusta, joita vähintään yksi maksupalveluntarjoaja tarjoaa kansallisella tasolla. Luettelossa on oltava kuhunkin palveluun liittyvät termit ja määritelmät. Kustakin palvelusta on käytettävä vain yhtä termiä kussakin jäsenvaltion virallisessa kielessä. Luetteloa laadittaessa jäsenvaltioiden on otettava huomioon palvelut, joita kuluttajat käyttävät yleisimmin maksutilinsä yhteydessä ja jotka aiheuttavat kuluttajille korkeimmat kokonais- ja yksikkökustannukset.

HE 123/2016 vp

Jäsenvaltioiden on annettava alustavat luettelot tiedoksi komissiolle ja Euroopan pankkiviranomaiselle viimeistään 18 päivänä syyskuuta 2015. Euroopan pankkiviranomainen laatii näiden perusteella teknisten sääntelystandardien luonnokset, joissa vahvistetaan EU:n standardoitu terminologia palveluille, jotka ovat yhteisiä ainakin useimmille jäsenvaltioille. EU:n standardoitu terminologia sisältää yhteisiin palveluihin liittyvät yhteiset termit ja määritelmät, ja se asetetaan saataville EU:n toimielinten virallisilla kielillä. Kustakin palvelusta on käytettävä vain yhtä termiä kussakin jäsenvaltion virallisessa kielessä.

Euroopan pankkiviranomainen toimittaa teknisten sääntelystandardien luonnokset komissiolle viimeistään 18 päivänä syyskuuta 2016. Jäsenvaltioiden on sisällytettävä EU:n standardoitu terminologia alustavaan luetteloon ja julkaistava näin syntyvä lopullinen luettelo edustavimmista maksutiliin liittyvistä palveluista viipymättä ja viimeistään kolmen kuukauden kuluessa delegoidun säädöksen voimaantulosta. Jäsenvaltioiden on lisäksi arvioitava ja tarvittaessa päivitettävä edustavimpien palvelujen luetteloa joka neljäs vuosi lopullisen luettelon julkaisemisen jälkeen.

Direktiivin 4 artiklassa säädetään maksuja koskevasta tietoasiakirjasta ja sanastosta. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että hyvissä ajoin ennen kuin maksupalveluntarjoajat tekevät kuluttajan kanssa maksutiliä koskevan sopimuksen, että ne antavat kuluttajalle paperilla tai muulla pysyvällä välineellä maksuja koskevan tietoasiakirjan, joka sisältää 3 artiklassa tarkoitettussa maksutiliin liittyvien edustavimpien palvelujen lopullisessa luettelossa olevat standardoidut termit ja, jos tällaiset palvelut ovat maksupalveluntarjoajan tarjoamia, kutakin palvelua vastaavat maksut.

Artiklan 2 kohdan mukaan maksuja koskevan tietoasiakirjan on esimerkiksi oltava lyhyt ja erillinen asiakirja ja kirjoitettu sen jäsenvaltion virallisella kielellä, jossa maksutiliä tarjotaan tai, jos kuluttaja ja maksupalveluntarjoaja ovat niin sopineet, jollakin muulla kielellä.

Jäsenvaltiot voivat edellyttää, että maksuja koskeva tietoasiakirja on annettava yhdessä niiden tietojen kanssa, joita vaaditaan maksutileistä ja niihin liittyvistä palveluista annettujen muiden EU:n tai kansallisten säädösten nojalla, jos tietoasiakirjassa edellä esitetyt edellytykset täyttyvät.

Jos yksi tai useampi palvelu tarjotaan osana maksutiliin liittyvää palvelupakettia, maksuja koskevassa tietoasiakirjassa on ilmoitettava koko paketista veloittettava maksu, pakettiin sisältyvät palvelut ja niiden määrä sekä kaikista pakettimaksun kattaman määrän ylittävistä palveluista veloittettava lisämaksu.

Maksupalveluntarjoajien on artiklan 5 kohdan mukaan huolehdittava siitä, että maksuja koskeva tietoasiakirja ja sanasto ovat aina kuluttajien saatavilla. Ne on asetettava myös muiden kuin asiakkaiden helposti saataville, mahdollisuuksien mukaan sähköisessä muodossa maksupalveluntarjoajien verkkosivustoille ja maksupalveluntarjoajien tiloihin, joihin kuluttajilla on pääsy. Ne on kuluttajan pyynnöstä annettava maksutta myös paperilla tai muulla pysyvällä välineellä.

Euroopan pankkiviranomainen laatii kansallisia viranomaisia kuultuaan ja kuluttajatutkimuksia tehtyään luonnoksia teknisiksi täytäntöönpanostandardeiksi, jotka koskevat maksuja koskevan tietoasiakirjan ja sen yhteisen tunnuksen standardoitua esitystapaa.

Maksuerittelystä säädetään direktiivin 5 artiklassa, jonka mukaan maksupalveluntarjoajien on annettava kuluttajille vähintään kerran vuodessa ja maksutta erittely kaikista maksutiliin liittyvistä palveluista veloitetuista maksuista sekä tarvittaessa tiedot koroista. Maksuerittelyn toi-

mittamiseen käytettävästä tiedotuskanavasta sovitaan kuluttajan kanssa. Maksuerittely on ainakin kuluttajan pyynnöstä annettava paperilla.

Maksuerittelyssä annettavista tiedoista säädetään artiklan 2 kohdassa. Annettavia tietoja ovat esimerkiksi kustakin palvelusta veloitettu yksikkömaksu ja palvelun käyttökertojen lukumäärä tarkastelujakson aikana ja, jos palvelut on yhdistetty paketiksi, koko paketista veloitettu maksu, pakettimaksun veloituskertojen lukumäärä tarkastelujakson aikana ja kaikista pakettimaksun kattaman määrän ylittävistä palveluista veloittettava lisämaksu.

Maksuerittelyn on oltava artiklan 3 kohdan mukaan muun muassa esitystapansa, asettelunsa ja kirjasin kokonsa puolesta selkeä ja helppolukuinen.

Jäsenvaltiot voivat säätää, että maksuerittely on annettava yhdessä niiden tietojen kanssa, joita vaaditaan maksutileistä ja niihin liittyvistä palveluista annettujen muiden EU:n tai kansallisten säädösten nojalla, kunhan kaikki ensimmäisessä alakohdassa säädetyt edellytykset täyttyvät.

Euroopan pankkiviranomainen laatii kansallisia viranomaisia kuultuaan ja kuluttajatutkimuksia tehtyään teknisiä täytäntöönpanostandardeja, jotka koskevat maksuerittelyn ja sen yhteisen tunnuksen standardoitua esitysmuotoa.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että maksupalveluntarjoajat käyttävät kuluttajille annettavissa sopimustiedoissaan, kaupallisissa tiedoissaan ja markkinointitiedoissaan tarvittaessa standardoituja termejä, jotka on vahvistettu 3 artiklassa tarkoitetussa lopullisessa luettelossa (6 artikla). Maksupalveluntarjoajat voivat 6 artiklassa tarkemmin säädetyin edellytyksin käyttää maksuja koskevassa tietoasiakirjassa ja maksuerittelyssä markkinointinimiä.

Direktiivin 7 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kuluttajilla on kansallisella tasolla maksuton pääsy vähintään yhdelle verkkosivustolle, jolla vertaillaan maksupalveluntarjoajien veloittamia maksuja ainakin niistä palveluista, jotka sisältyvät 3 artiklassa tarkoitettuun lopulliseen luetteloon. Vertailusivustojen ylläpitäjänä voi olla joko yksityinen toimija tai viranomainen. Verkossa on asetettava saataville tietoja verkkosivustojen saatavuudesta.

Vertailusivustoille asetettavista vaatimuksista säädetään artiklan 3 kohdassa. Vertailusivustojen on esimerkiksi oltava toiminnallisesti riippumattomia, mikä varmistetaan antamalla maksupalveluntarjoajille tasapuolinen asema hakutuloksia käytettäessä ja asetettava selkeät ja puolueettomat vertailuperusteet.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kun maksutiliä tarjotaan osana pakettia yhdessä sellaisen toisen tuotteen tai palvelun kanssa, joka ei liity maksutiliin, maksupalveluntarjoaja informoi kuluttajaa siitä, onko maksutili mahdollista ostaa erikseen, ja jos on, antaa kuluttajalle erikseen tietoa kuhunkin kyseisessä paketissa tarjottuun ja erikseen ostettavissa olevaan toiseen tuotteeseen ja palveluun liittyvistä maksuista (8 artikla).

III luku Siirtäminen

Direktiivin 9 artiklassa säädetään tilinsiirtopalvelun tarjoamisesta ja 10 artiklassa tilinsiirtopalvelusta. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että maksupalveluntarjoajat tarjoavat 10 artiklassa kuvailtua tilinsiirtopalvelua samassa valuutassa olevien maksutilien välillä jokaiselle kuluttajalle, joka avaa asianomaisen jäsenvaltion alueelle sijoittautuneen maksupalveluntarjoajan ylläpitämän maksutilin tai jolla on tällainen tili.

Vastaanottavan maksupalveluntarjoajan on käynnistettävä tilinsiirtopalvelu kuluttajan pyynnöstä. Tilinsiirtopalvelussa on noudatettava ainakin 10 artiklan 2—6 kohtaa tai jäsenvaltioiden asettamia vaihtoehtoisia toimenpiteitä.

Direktiivin 10 artiklan 2 kohdan mukaan vastaanottavan maksupalveluntarjoajan on suoritettava tilinsiirtopalvelu saatuaan kuluttajalta siihen luvan. Jos tilinhaltijoita on kaksi tai useampia, lupa on saatava kultakin heistä. Luvan on esimerkiksi mahdollistettava se, että kuluttaja ilmoittaa päivän, josta tilisiirtoja koskevat pysyväistoimeksiannot ja suoraveloitustuotukset on alettava suorittaa vastaanottavan maksupalveluntarjoajan avaamalta tai ylläpitämältä maksutililtä. Kyseisen päivän on oltava vähintään kuusi pankkipäivää siitä päivästä, jona vastaanottava maksupalveluntarjoaja saa siirtävältä maksupalveluntarjoajalta 10 artiklan 4 kohdan mukaisesti siirretyt asiakirjat.

Kahden pankkipäivän kuluessa edellä tarkoitetun luvan vastaanottamisesta vastaanottavan maksupalveluntarjoajan on pyydettävä, että siirtävä maksupalveluntarjoaja suorittaa artiklan 3 kohdassa yksilöidyt tehtävät, jos niitä edellytetään kuluttajan antamassa luvassa. Siirtävän maksupalveluntarjoajan on saatuaan vastaanottavalta maksupalveluntarjoajalta pyynnön suoritettava 4 kohdassa säädetty tehtävät, jos niitä edellytetään kuluttajan antamassa luvassa.

Artiklan 5 kohdan mukaan viiden pankkipäivän kuluessa pyydettyjen tietojen vastaanottamisesta 3 kohdassa tarkoitetulta siirtävältä maksupalveluntarjoajalta vastaanottavan maksupalveluntarjoajan on suoritettava tietyt tehtävät luvassa edellytettävässä muodossa ja siltä osin kuin se on mahdollista siirtävän maksupalveluntarjoajan tai kuluttajan antamien tietojen perusteella. Tällaisia tehtäviä ovat esimerkiksi kuluttajan pyytämien tilisiirtoja koskevien pysyväistoimeksiantojen toteuttaminen luvassa ilmoitetusta päivästä alkaen.

Direktiivin 11 artiklassa säädetään jäsenvaltioiden velvollisuudesta huolehtia siitä, että jos kuluttaja ilmoittaa maksupalveluntarjoajalleen haluavansa avata toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen maksupalveluntarjoajan ylläpitämän maksutilin, maksupalveluntarjoajan, jonka ylläpitämä tili kuluttajalla on, on tällaisen pyynnön saadessaan annettava kuluttajalle apua. Lisäksi artiklassa säädetään maksupalveluntarjoajalle asetetuista määräajoista kuluttajan pyynnön toteuttamiselle.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kuluttajilla on mahdollisuus saada maksutta henkilökohtaiset tietonsa joko siirtävän tai vastaanottavan maksupalveluntarjoajan pitämistä voimassa olevista pysyväistoimeksiannoista ja suoraveloituksista (12 artikla). Maksut, joita siirtävä maksupalveluntarjoaja mahdollisesti veloittaa kuluttajalta pitämänsä maksutilin irtisanomisesta, määritetään maksupalveludirektiivin 45 artiklan 2, 4 ja 6 kohdan mukaisesti. Muiden maksujen, joita siirtävä tai vastaanottava maksupalveluntarjoaja mahdollisesti veloittaa kuluttajalta 10 artiklan nojalla tarjotuista palveluista, on oltava kohtuullisia ja niiden tulee vastata kyseisen maksupalveluntarjoajan todellisia kustannuksia.

Direktiivin 13 artikla koskee kuluttajalle aiheutuvia taloudellisia kustannuksia. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että siirtoprosessiin osallistuva maksupalveluntarjoaja korvaa viivytyksettä maksut, korot ja muut taloudelliset tappiot, jotka koituvat kuluttajille suoraan siitä, että kyseinen maksupalveluntarjoaja laiminlyö 10 artiklan mukaiset velvoitteensa. Vastuuta ei kuitenkaan sovelleta tapauksissa, joissa maksupalveluntarjoaja voi vedota sellaisiin epätavallisiin ja ennalta arvaamattomiin seikkoihin, joihin se ei voi vaikuttaa ja joiden seurauksia se ei kaikkea huolellisuutta noudattamalla olisi voinut välttää, tai jos maksupalveluntarjoajaa sitovat muut EU:n tai kansallisiin säädöksiin perustuvat oikeudelliset velvoitteet.

Maksupalveluntarjoajien on asetettava kuluttajien saataville tilinsiirtopalvelusta muun muassa tiedot siirtävän ja vastaanottavan maksupalveluntarjoajan tehtävät siirtoprosessin kussakin vaiheessa, siirtoprosessin eri vaiheiden toteutusaikataulusta ja prosessista mahdollisesti veloitettavista maksuista (*14 artikla*). Tiedot on annettava saataville maksutta paperilla tai muulla pysyvällä välineellä kaikissa maksupalveluntarjoajan tiloissa, joihin kuluttajilla on pääsy, niiden on oltava jatkuvasti saatavilla sähköisessä muodossa maksupalveluntarjoajan verkkosivustolla ja ne on annettava pyynnöstä kuluttajalle.

IV Luku Mahdollisuus käyttää maksutilejä

Direktiivin *15 artiklassa* säädetään syrjimättömyydestä. Jäsenvaltioiden on artiklan mukaan varmistettava, etteivät luottolaitokset syrji EU:ssa laillisesti asuvia kuluttajia heidän kansalaisuutensa tai asuinpaikkansa tai minkään muun perusoikeuskirjan 21 artiklassa tarkoitetun syyn vuoksi, kun nämä kuluttajat hakevat tai käyttävät maksutiliä EU:ssa. Perusmaksutilin haltijana olemiseen sovellettavat ehdot eivät myöskään saa olla millään tavoin syrjiviä.

Jäsenvaltioiden on varmistettava direktiivin *16 artiklan* mukaan, että kaikki luottolaitokset tarjoavat tai riittävän moni luottolaitos tarjoaa kuluttajille perusmaksutiliä, jotta kaikille kuluttajille niiden alueella taataan mahdollisuus käyttää sellaista ja jotta estetään kilpailun vääristyminen. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että perusmaksutilejä eivät tarjoa vain sellaiset luottolaitokset, jotka tarjoavat maksutilejä ainoastaan verkkopalveluina. Lisäksi artiklassa säädetään, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että EU:ssa laillisesti asuvilla kuluttajilla, myös kuluttajilla, joilla ei ole pysyvää osoitetta, turvapaikanhakijoilla sekä kuluttajilla, joille ei ole myönnetty oleskelulupaa mutta joiden poistaminen maasta on oikeudellisten tai tosiasiallisten syiden vuoksi mahdotonta, on oikeus avata jäsenvaltion alueella sijaitsevan luottolaitoksen ylläpitämä perusmaksutili ja oikeus käyttää tällaista tiliä. Tätä oikeutta on sovellettava kuluttajan asuinpaikasta riippumatta.

Perusmaksutiliä tarjoavien luottolaitosten on avattava perusmaksutili tai hylättävä kuluttajan perusmaksutilihakemus ilman tarpeetonta viivytystä ja viimeistään kymmenen pankkipäivän kuluttua täydellisen hakemuksen vastaanottamisesta. Luottolaitosten on hylättävä perusmaksutilihakemus, jos tällaisen tilin avaaminen merkitsisi kolmannessa rahanpesudirektiivissä säädettyjen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevien säännösten rikkomista. Lisäksi jäsenvaltiot voivat sallia, että perusmaksutiliä tarjoavat luottolaitokset hylkäävät tällaisen tilihakemuksen, jos kuluttajalla on jo jäsenvaltion alueella sijaitsevassa luottolaitoksessa maksutili, jonka kautta hän voi käyttää *17 artiklan 1 kohdassa* lueteltuja palveluja, paitsi jos kuluttaja ilmoittaa saaneensa ilmoituksen maksutilin sulkemisesta. Jäsenvaltiot voivat määrittellä rajoitetussa määrin muitakin erityistapauksia, joissa luottolaitosten voidaan edellyttää hylkäävän tai ne voivat päättää hylätä perusmaksutilihakemuksen. Luottolaitoksen on ilmoitettava kuluttajalle päätöksensä jälkeen välittömästi kirjallisesti ja maksutta hakemuksen hylkäämisestä ja täsmällisen syyn sen hylkäämiselle, jollei ilmoituksen antaminen ole kansallisen turvallisuuden, yleisen järjestyksen tai kolmannen rahanpesudirektiivin tavoitteiden vastaista.

Perusmaksutilin ominaisuuksista säädetään *17 artiklassa*. Perusmaksutilin on sisällettävä seuraavat palvelut:

- a) palvelut, jotka mahdollistavat kaikki maksutilin avaamisen, käyttämisen ja sulkemisen edellyttämät operaatiot;
- b) palvelut, jotka mahdollistavat varojen tallettamisen maksutilille;

c) palvelut, jotka mahdollistavat käteisen nostamisen maksutililtä EU:ssa luottolaitoksen toimipisteessä tai pankkiautomaateista luottolaitoksen aukioloaikoina tai niiden ulkopuolella;

d) seuraavien maksutapahtumien suorittaminen EU:ssa:

i) suoraveloitukset;

ii) maksutapahtumien toteuttaminen maksukortilla, mukaan lukien verkkomaksut;

iii) tilisiirrot, myös pysyväistoimeksiannot, pankkipäätteillä ja luottolaitoksen toimipisteissä ja luottolaitoksen verkkopalvelujen välityksellä, jos sellaisia on käytettävissä.

Jäsenvaltioiden on artiklan 7 kohdan mukaan varmistettava, että kuluttajat voivat hoitaa ja käynnistää maksutapahtumia perusmaksutililtään luottolaitoksen tiloissa ja/tai verkkopalveluiden välityksellä, jos sellaisia on käytettävissä.

Luottolaitosten on tarjottava 17 artiklassa tarkoitetut palvelut maksutta tai kohtuullista maksua vastaan. Maksujen, jotka kuluttajilta veloitetaan puitesopimuksessa vahvistettujen sitoumusten täyttämättä jättämisestä, on oltava kohtuullisia (18 artikla).

Perusmaksutilin käytön mahdollistaviin puitesopimuksiin sovelletaan pääsääntöisesti ensimmäistä maksupalveludirektiiviä (19 artikla). Artiklassa säädetään tapauksista, joissa luottolaitos voi irtisanoa perusmaksutiliä koskevan puitesopimuksen.

Direktiivin 20 artiklassa säädetään perusmaksutiliä koskevista yleisistä tiedoista. Jäsenvaltioiden on muun muassa varmistettava, että käytössä on riittäviä toimenpiteitä, joilla lisätään yleisön tietämystä perusmaksutilien saatavuudesta, niiden yleisistä maksuehdoista, menettelyistä, joita on noudatettava käytettäessä oikeutta käyttää perusmaksutiliä, sekä menetelmistä, jotka mahdollistavat vaihtoehtoisten riitojenratkaisumenettelyjen käytön.

V Luku Toimivaltaiset viranomaiset ja vaihtoehtoinen riidanratkaisu

Jäsenvaltioiden on 21 artiklan mukaan nimettävä toimivaltaiset kansalliset viranomaiset, joiden tehtävänä on huolehtia direktiivin soveltamisesta ja täytäntöönpanosta, sekä varmistettava, että näille viranomaisille annetaan kaikki niiden tehtävien tehokkaaseen ja tulokselliseen hoitamiseen tarvittavat tutkinta- ja täytäntöönpanovaltuudet ja riittävät resurssit. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaiset viranomaiset sekä kaikki henkilöt, jotka ovat tai ovat olleet toimivaltaisten viranomaisten palveluksessa, sekä toimivaltaisten viranomaisten määräämät tilintarkastajat ja asiantuntijat ovat salassapitovelvollisia. Näissä tehtävissä mahdollisesti saatuja luottamuksellisia tietoja ei saa ilmaista toiselle henkilölle eikä viranomaiselle muutoin kuin tiivistetysti tai kootusti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta rikoslainsäädännön alaan tai tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvien tapausten käsittelyä. Tämä ei kuitenkaan estä toimivaltaisia viranomaisia vaihtamasta tai toimittamasta EU:n ja kansallisen lainsäädännön mukaisia luottamuksellisia tietoja.

Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että tämän direktiivin soveltamisen ja täytäntöönpanon varmistamisen osalta toimivaltaisiksi nimetyt viranomaiset ovat jompiakumpia tai molempia seuraavista:

a) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1093/2010 Euroopan valvontaviranomaisen (Euroopan pankkiviranomainen) perustamisesta sekä päätöksen N:o 716/2009/EY muuttamisesta ja komission päätöksen 2009/78/EY kumoamisesta, jäljempänä *Euroopan*

pankkiviranomaista koskeva asetus, 4 artiklan 2 kohdassa määriteltyjä toimivaltaisia viranomaisia;

b) muita kuin a alakohdassa tarkoitettuja toimivaltaisia viranomaisia edellyttäen, että kyseisten viranomaisten on kansallisten lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten mukaisesti oltava tarvittaessa yhteistyössä a alakohdassa tarkoitettujen toimivaltaisten viranomaisten kanssa hoitaakseen tämän direktiivin mukaisia tehtäviään, myös Euroopan pankkiviranomaisen kanssa tämän direktiivin nojalla tehtävän yhteistyön yhteydessä.

Direktiivin 22 artiklassa säädetään eri jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten yhteistyövelvollisuudesta ja tietojenvaihdosta sekä perusteista kieltäytyä yhteistyöstä tutkinta- tai valvontatoiminnan yhteydessä. Jos erityisesti tietojenvaihtoa koskeva yhteistyöpyyntö on hylätty tai pyyntöön ei ole vastattu kohtuullisessa ajassa, toimivaltaiset viranomaiset voivat saattaa asian Euroopan pankkiviranomaisen käsiteltäväksi ja pyytää Euroopan pankkiviranomaisen apua Euroopan pankkiviranomaista koskevan asetuksen 19 artiklan mukaisesti (23 artikla).

Jäsenvaltioiden on 24 artiklan mukaisesti varmistettava, että kuluttajilla on käytettävissään tehokkaita ja vaikuttavia vaihtoehtoisia riitojenratkaisumenettelyjä sellaisten riitojen ratkaisemiseksi, jotka koskevat direktiivissä vahvistettuja oikeuksia ja velvoitteita.

Jäsenvaltiot voivat perustaa erityismekanismin sen varmistamiseksi, että kuluttajat, joilla ei ole maksutiliä niiden alueella ja joilta on evätty sellaisen maksutilin käyttömahdollisuus, josta luottolaitokset veloittavat maksun, saavat tosiasiallisesti perusmaksutilin käyttömahdollisuuden veloituksetta, sanotun kuitenkin rajoittamatta 16 artiklan soveltamista (25 artikla).

VI Luku Seuraamukset

Direktiivin säännösten rikkomisesta määrättävistä seuraamuksista säädetään 26 artiklassa. Jäsenvaltioiden on annettava säännökset seuraamuksista, joita sovelletaan direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annetun kansallisen lainsäädännön rikkomiseen, ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ne pannaan täytäntöön. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että toimivaltainen viranomainen voi julkistaa hallinnollisen seuraamuksen, joka määrää tämän direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä hyväksytyjen säännösten rikkomisen johdosta, jollei julkistaminen vakavasti vaaranna finanssimarkkinoita tai aiheuta suhteetonta vahinkoa osapuolille.

VII Luku Loppusäännökset

Jäsenvaltioiden on toimitettava 27 artiklan mukaan komissiolle tiedot seuraavista seikoista ensimmäisen kerran viimeistään 18 päivänä syyskuuta 2018 ja sen jälkeen joka toinen vuosi:

- a) missä määrin maksupalveluntarjoajat noudattavat 4, 5 ja 6 artiklaa;
- b) missä määrin jäsenvaltiot noudattavat vaatimuksia varmistaa 7 artiklan mukaisten vertailuvuostojen olemassaolo;
- c) siirrettyjen maksutilien lukumäärä ja evättyjen siirtohakemusten osuus;
- d) perusmaksutilejä tarjoavien luottolaitosten lukumäärä, avattujen perusmaksutilien lukumäärä ja evättyjen perusmaksutilihakemusten osuus.

HE 123/2016 vp

Komissio antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle viimeistään 18 päivänä syyskuuta 2019 kertomuksen tämän direktiivin soveltamisesta ja liittää siihen tarvittaessa lainsäädäntöehdotuksen (28 artikla). Artiklassa säädetään tarkemmin seikoista, jotka kertomuksen on sisällettävä.

Jäsenvaltioiden on 29 artiklan mukaan hyväksyttävä ja julkaistava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset ennen 18 päivää syyskuuta 2016. Jäsenvaltioiden on sovellettava säännöksiä 18 päivästä syyskuuta 2016 lukuun ottamatta:

a) 3 artiklaa, jota sovelletaan 17 päivästä syyskuuta 2014;

b) 4 artiklan 1—5 kohdan, 5 artiklan 1, 2 ja 3 kohdan, 6 artiklan 1 ja 2 kohdan sekä 7 artiklan noudattamisen edellyttämiä säännöksiä, joita on noudatettava viimeistään yhdeksän kuukauden kuluttua 3 artiklan 4 kohdassa tarkoitettujen delegoidun säädöksen voimaantulosta;

c) jäsenvaltioita, joissa on jo kansallisella tasolla olemassa maksuja koskevaa tietoasiakirjaa vastaava järjestelmä, voivat valintansa mukaan ottaa käyttöön yhteisen esitysmuodon ja sen yhteisen tunnuksen viimeistään 18 kuukauden kuluttua 3 artiklan 4 kohdassa tarkoitettujen delegoidun säädöksen voimaantulosta;

d) jäsenvaltioita, joissa on jo kansallisella tasolla olemassa maksuerittelyjä vastaava järjestelmä, voivat valintansa mukaan ottaa käyttöön yhteisen esitysmuodon ja sen yhteisen tunnuksen viimeistään 18 kuukauden kuluttua 3 artiklan 4 kohdassa tarkoitettujen delegoidun säädöksen voimaantulosta.

Direktiivi tulee voimaan 20 päivän kuluttua sen julkaisusta virallisessa lehdessä (30 artikla).

2.2.2 Maksupalveludirektiivi

Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat 25 päivänä marraskuuta 2015 direktiivin (2015/2366) maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 2002/65/EY, 2009/110/EY ja 2013/36/EU ja asetuksen (EU) N:o 1093/2010 muuttamisesta sekä direktiivin 2007/64/EY kumoamisesta, jäljempänä *toinen maksupalveludirektiivi*. Jäsenvaltioiden on hyväksyttävä ja julkaistava toisen maksupalveludirektiivin noudattamisen edellyttämät toimenpiteet viimeistään 13 päivänä tammikuuta 2018. Direktiiviä on myös sovellettava mainitusta päivästä alkaen. Direktiivillä kumotaan voimassa oleva ensimmäinen maksupalveludirektiivi. Ensimmäinen maksupalveludirektiivi pantiin Suomessa täytäntöön maksulaitoslailla ja maksupalvelulailla.

Direktiivin tavoitteena on ajantasaistaa ja täydentää nykyistä maksupalveluita koskevaa direktiivikehystä lisäämällä kilpailua ja innovatiivisuutta edistäviä säännöksiä. Toisessa maksupalveludirektiivissä laajennetaan sääntelyn soveltamisalaa nykyisestä. Soveltamisalaa laajennetaan EU-alueen sisäisistä maksuista maksupalveluntarjoajien tiedonantovelvollisuuksien ja arvokirjauksien osalta kolmansista maista tuleviin ja kolmansiin maihin lähteviin maksuihin. Maksupalveluntarjoajien tiedonantovelvollisuudet ulotetaan europohjaisista maksuista myös muihin valuuttoihin. Lisäksi tiedonantovelvollisuuksia koskevaa sääntelyä tehostetaan.

Toiseen maksupalveludirektiiviin sisältyvistä uusista säännöksistä merkittävä osa liittyy niin kutsuttujen kolmansien osapuolien maksupalveluntarjoajiin. Kolmansien osapuolien maksupalveluntarjoajilla ei ole varsinaisia omia maksutilejä, vaan ne luovat asiakkailleen yhteyksiä varsinaisiin maksutilejä ylläpitäviin maksu-, e-raha- tai luottolaitoksiin saldotietojen yhdistä-

miseksi tai maksujen lähettämiseksi. Direktiivin mukaan toimiminen kolmantena osapuolena maksupalveluketjussa vaatii jatkossa maksulaitoksen toimiluvan. Kolmantena osapuolena toimivat maksupalveluntarjoajat saavat oikeuden lähettää maksajien puolesta maksuja maksutiliä pitävälle palveluntarjoajalle ja yhdistää maksutilejä pitävien palveluntarjoajien saldo- ja muita tietoja.

Asiakkaansuojaa parannetaan tiukentamalla sääntelyä verkkopankkien turvallisuusratkaisuista ja verkkopankkimaksuja hyödyntävien kolmansien osapuolten palveluista.

2.2.3 Esteettömyysdirektiivi

Komissio antoi 2 päivänä joulukuuta 2015 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksia koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä (COM(2015) 615 final), jäljempänä *esteettömyysdirektiivi*. Direktiiviehdotuksesta on eduskunnalle annettu U-kirjelmä (U10/2016 vp). Esteettömyysdirektiiviehdotuksen tarkoituksena on lähentää tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksia koskevia jäsenvaltioiden lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä. Tällä hetkellä talouden toimijoille asetetaan erilaisia ja usein ristiriitaisia kansallisia esteettömyysvaatimuksia, jotka estävät niitä hyödyntämästä sisämarkkinoiden tarjoamia mahdollisuuksia.

Ehdotetulla esteettömyysdirektiivillä autetaan jäsenvaltioita täyttämään esteettömyysveloituksia, joihin ne ovat sitoutuneet kansallisella tasolla ja vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyssä YK:n yleissopimuksessa (vammaisyleissopimus). Yleissopimus astui voimaan Suomessa 10 päivänä kesäkuuta 2016. Myös EU on vammaisyleissopimuksen osapuoli. Yleissopimuksen 9 artikla velvoittaa sopimuspuolia toteuttamaan asianmukaiset toimet esteettömyyden takaamiseksi. Yleissopimuksen 3 artiklan mukaan esteettömyys on yksi yleissopimuksen yleisistä periaatteista. Esteettömyys ohjaa yleissopimuksen täytäntöönpanoa ja koko sopimustekstin tulkintaa. Esteettömyyttä on näin ollen tarkasteleva läpileikkaavasti kaikkien yleissopimuksessa turvattujen oikeuksien kohdalla.

Esteettömyydellä tarkoitetaan sitä, että poistetaan tuotteiden ja palvelujen käytön esteet ja ehkäistään niiden synty. Esteettömyyden ansiosta toimintarajoitteiset henkilöt, kuten vammaiset henkilöt ja iäkkäät henkilöt, kykenevät havainnoimaan, käyttämään ja ymmärtämään tuotteita ja palveluja yhdenvertaisesti muiden kanssa. Tuotteiden ja palvelujen esteettömyys lisää sosiaalista osallisuutta ja kansalaisten osallistumista yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi se tukee itsenäistä elämää ja valinnanvapautta.

Esteettömyysdirektiiviehdotus sivuaa perusmaksutilidirektiivin käsittelemiä asioita. Esteettömyysdirektiiviehdotuksen tuotteiden ja palveluiden piiriin kuuluvat pankkipalvelut ja -automaatit. Ehdotuksessa esitetään, että direktiiviehdotuksen piiriin kuuluvien uusien tuotteiden ja palveluiden pitää olla esteettömiä. Perusmaksutilidirektiivi tuo peruspankkipalvelut kaikkien saataville, mutta esteettömyysdirektiiviehdotus sellaisenaan voimaantullessaan veisi uusien pankkipalveluiden sopeuttamisen toimintarajoitteisille henkilöille vieläkin pidemmälle.

2.3 Nykytilan arviointi

Voimassa olevan luottolaitoslain 15 luvun 6 §:ssä säädetään niin sanotuista peruspankkipalveluista. Finanssivalvonta arvioi vuosittaisen selvityksen avulla henkilöasiakkaille tarjottavien peruspankkipalveluiden saatavuutta ja hinnoittelua. Vuoden 2015 maaliskuussa tehdyn selvityksen mukaan henkilöasiakkaita palvelevia pankkikonttoreita oli 1 109. Henkilöasiakaskonttoreiden määrä on viime vuosina vähentynyt vuosittain noin sadalla. Käteisautomaattien ja

HE 123/2016 vp

laskunmaksuautomaattien määrä on säilynyt lähes ennallaan, mutta itsepalvelupisteiden (asiakaspäätteiden) määrä on vähentynyt vuodesta 2014 merkittävästi.

Käteisen saatavuuden voidaan katsoa jonkin verran heikentyneen viime vuosina pankkien supistaessa konttoriverkostojaan ja niissä tarjottavia käteispalveluita. Käteisautomaattien määrä on kuitenkin pysynyt lähes ennallaan. Automaattiverkon kattavuutta edistää Otto.-automaatteja hallinnoivan Automatia Pankkiautomaatit Oy:n päätös olla poistamatta käteisautomaatteja, joiden etäisyys on yli 20 kilometriä seuraavasta käteisautomaatista. Konttoriverkostoissa ja niissä tarjottavissa palveluissa, mukaan lukien mahdollisuus nostaa käteistä kaupan kassalta, on eroja pankkiryhmiä välillä.

Käteisen käytön määrä on vähentynyt. Korttimaksaminen on nykyisin yleisin maksutapa (Suomen Pankin kyselytutkimus 2016), ja se on korvannut käteisen käytön suuressa määrin. Käteisen käytön ennustetaan edelleen vähenevän ja korttimaksamisen lisääntyvän.

Joidenkin peruspankkipalveluiden hinnat ovat viime vuosina kohonneet ja Finanssivalvonta on kiinnittänyt huomiota yksittäisten luottolaitosten hinnoitteluun.

Taulukko. Peruspankkipalveluiden hinnat vuosina 2014—2016

Palvelu	Hinta/2016	Hinta/2015	Hinta/2014
Tiliote	maksuton	maksuton	maksuton
Tapahtumakysely automaatilla	1,00—1,49 euroa/kysely	1,00—1,49 euroa/kysely	1,00—1,49 euroa/kysely
Online-debit-kortti (mm. Visa Electron)	2,00—2,49 euroa/kk	2,00—2,49 euroa/kk	2,00—2,49 euroa/kk
Debit-kortti	2,00—2,49 euroa/kk	2,00—2,49 euroa/kk	1,50—1,99 euroa/kk
Laskun maksu			
- konttorissa käteisellä	7,00—7,49 euroa/lasku	7,00—7,49 euroa/lasku	6,00—6,49 euroa/lasku
- konttorissa tilinsiirtona	5,00—5,49 euroa/lasku	5,00—5,49 euroa/lasku	5,00—5,49 euroa/lasku
- suoramaksuna	maksuton	maksuton	maksuton
- maksupalvelukuorella	2,00—2,49 euroa/lasku	2,00—2,49 euroa/lasku	1,50—1,99 euroa/lasku

Lähde: Finanssivalvonnan selvitys peruspankkipalveluiden saatavuudesta ja hinnoittelusta 2016

Säännöksen alkuperäisenä tavoitteena oli varmistaa, että peruspankkipalvelut ovat kaikkien kansalaisryhmien saatavissa ja palvelun hinta ja laatu ovat kohtuullisia. Kynnys palveluiden epäämiselle on asetettu korkealle. Monilta osin lain tavoitteet ovat toteutuneet ja asiakkaiden saamat palvelut ovat yhdenmukaistuneet. Puutteita on kuitenkin esiintynyt palveluiden saatavuudessa kaikille kansalaisryhmille ja erityisesti heille, joilla on toimintarajoitteita (katso esimerkiksi Yhdenvertaisuus ja tasa-arvolautakunnan ratkaisu 31/2015 (vailla lainvoimaa) ja Itä-

Suomen hallinto-oikeuden päätös 10955/14/1205). Lisäksi palveluiden hintakehitys on ollut kasvava ja Finanssivalvonta on kiinnittänyt huomiota luottolaitosten hinnoitteluun.

Perusmaksutilidirektiivin velvoite perusmaksupalveluiden tarjoamiseen tuo muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön. Direktiivin soveltamisala on laajempi kuin talletuspankit ja tietyt direktiivin velvoitteet kattavat myös maksulaitokset. Perusmaksutilidirektiivin 16 artiklassa säädetty velvollisuus tarjota perusmaksutiliä koskee vain luottolaitoksia. Perusmaksutilipalvelun käsite ja toimijoiden tiedonantovelvollisuus ovat laajemmat kuin voimassa olevassa lainsäädännössä. Perusmaksutilin palvelut ovat hyvin lähellä talletuspankkien nykyisin myöntämien käyttelytilien palveluita. Merkittävimpana erona nykyiseen olisi se, että kansallisena ratkaisuna vahvana sähköisenä tunnistautumisvälineenä myönnettävät verkkopankkitunnukset kuuluisivat maksutilipalvelun piiriin ja niiden tarjoamisesta asiakkaalle voisi kieltäytyä vain lakiin perustuvien objektiivisin syin.

Perusmaksutilidirektiivin johdanto-osan 35 kohdan mukaan EU:ssa laillisesti asuvia kuluttajia ei saisi syrjiä heidän kansalaisuutensa tai asuinpaikkansa tai minkään muun EU:n perusoikeuskirjan 21 artiklassa tarkoitetun syyn vuoksi, kun he hakevat tai käyttävät maksutiliä EU:ssa. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että kuluttajat voivat käyttää perusmaksutiliä riippumatta taloudellisista olosuhteistaan, kuten työllisyystilanteestaan, tulotasostaan, luottotiedoistaan tai henkilökohtaisesta konkurssistaan. Direktiivin edellytykset tulevat muuttamaan nykykäytäntöä, jossa talletuspankit eivät ole myöntäneet esimerkiksi tilinkäyttövälineitä sillä perusteella, että asiakkaalla on maksuhäiriömerkintä.

Direktiivin johdanto-osan 36 kohdassa todetaan, että kuluttajien, jotka asuvat laillisesti EU:n alueella ja joilla ei ole maksutiliä tietyssä jäsenvaltiossa, olisi voitava avata perusmaksutili ja käyttää sitä kyseisessä jäsenvaltiossa. EU:ssa laillisesti asuvalla tarkoitetaan sekä EU:n kansalaisia että niitä kolmansien maiden kansalaisia, joille on jo myönnetty oikeuksia EU:n säädöksillä. Käsite kattaa myös pakolaisten oikeusasemasta 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehdyn Geneven yleissopimuksen, sen 31 päivänä tammikuuta 1967 tehdyn pöytäkirjan sekä muiden asiaankuuluvien kansainvälisen sopimusten mukaisesti turvapaikkaa hakeneet henkilöt. Jäsenvaltiot voivat lisäksi laajentaa käsitteen kattamaan myös muut alueellaan oleskelevat kolmansien maiden kansalaiset.

Direktiivin 16 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että EU:ssa laillisesti asuvilla kuluttajilla, myös kuluttajilla, joilla ei ole pysyvää osoitetta, turvapaikanhakijoilla sekä kuluttajilla, joille ei ole myönnetty oleskelulupaa, mutta joiden poistaminen maasta on oikeudellisten tai tosiasiallisten syiden vuoksi mahdotonta, on oikeus avata jäsenvaltion alueella sijaitsevan luottolaitoksen ylläpitämä perusmaksutili ja oikeus käyttää tällaista tiliä. Tätä oikeutta on sovellettava kuluttajan asuinpaikasta riippumatta. Turvapaikanhakijoille, joiden turvapaikka-hakemuksen käsittely on kesken, myönnetään Maahanmuuttoviraston toimesta etukäteen laddattava prepaid-kortti. Luottolaitokselle tai maksulaitokselle, jotka ovat velvollisia noudattamaan rahanpesulakia, ei voida asettaa lakisääteistä velvollisuutta hyväksyä asiakkaakseen luonnollista henkilöä, jonka henkilöllisyyttä ei voida henkilöllisyyttä osoittavista asiakirjoista todentaa. Jos turvapaikanhakijan henkilöllisyys voidaan todentaa henkilöllisyyden osoittavasta asiakirjasta, on turvapaikanhakijalla oikeus perusmaksutiliin. Jos turvapaikanhakija saa pysyvän tai määräaikaisen oleskeluluvan Suomessa, hän voi saada myös ulkomaalaisen henkilökortin ja voi tällöin hakea perusmaksutilipalvelua.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on toimeenpanna perusmaksutilidirektiivin edellyttämät muutokset kansalliseen lainsäädäntöön. Esityksellä pyritään perusmaksutilidirektiivin mukaisesti edistämään kuluttajien liikkuvuutta maksupalveluntarjoajien välillä ja siten edistämään kilpailua. Esityksellä puututaan ETA-valtioissa havaittuihin liikkuvuuden esteisiin, joita ovat maksujen avoimuuden ja vertailukelpoisuuden puute sekä vaikeudet maksutilien siirtämisessä, tilien avaamisessa ja palveluiden saannissa.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

3.2.1 Kansallinen liikkumavaran käyttö

Perusmaksutilidirektiivi on luonteeltaan minimiharmonisointia, minkä lisäksi sen säännöksiin sisältyy useita jäsenvaltiokohtaisia mahdollisuuksia. Seuraavassa käsitellään näitä mahdollisuuksia.

Direktiivin 1 artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat päättää, että ne eivät sovelloi direktiiviä kokonaisuudessaan tai osaa siitä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/36/EU 2 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuihin yhteisöihin, joita ovat jotkut sijoituspalvelutoimintaa harjoittavat, keskuspankit, postisiirtoa hoitavat laitokset sekä Suomessa Teollisen yhteistyönrahasto Oy ja Finnvera Oyj. Tätä mahdollisuutta ei ehdoteta käytettäväksi, koska esitetyissä säännöksissä määritellään, että säädösten piiriin kuuluvien täytyy tarjota maksupalveluja. Tällöin monet edellä mainitut tahot jäävät jo ehdotettujen säännösten ulkopuolelle. Lisäksi tasapuolisen kilpailuasetelman luomiseksi on perusteltua, että kaikkiin maksupalveluntarjoajiin kohdistuu sama sääntely.

Direktiivin 1 artiklan 6 kohdan 2 alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat päättää, että ne soveltavat direktiiviä kokonaisuudessaan tai osaa siitä muihin kuin direktiivin 1 artiklan 6 kohdan 1 alakohdan mukaisiin maksutileihin. Tätä mahdollisuutta ei ehdoteta käytettäväksi, koska ei nähdä tarvetta laajentaa soveltamisalaa muihin maksutileihin.

Direktiivin 4 artiklan 2 kohdan 2 alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat säätää, että maksuja koskeva tietoasiakirja on annettava yhdessä niiden tietojen kanssa, joita vaaditaan maksutileistä ja niihin liittyvistä palveluista annettujen muiden EU:n tai kansallisten säädösten nojalla, edellyttäen että tiedot annetaan hyvissä ajoin paperilla tai muulla pysyvällä välineellä. Tätä mahdollisuutta ei ehdoteta käytettäväksi, koska ei nähdä tarpeelliseksi sitoa tietoasiakirjan antoa muussa lainsäädännössä määriteltyihin maksutileihin liittyvien tietojen antamiseen.

Direktiivin 5 artiklan 3 kohdan 2 alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat säätää, että maksuerittely on annettava yhdessä niiden tietojen kanssa, joita vaaditaan maksutileistä ja niihin liittyvistä palveluista annettujen muiden EU:n tai kansallisten säädösten nojalla, kunhan direktiivin artiklan 3 kohdan 1 alakohdan ehdot täyttyvät. Tätä mahdollisuutta ei ehdoteta käytettäväksi, koska ei nähdä tarpeelliseksi sitoa maksuerittelyn antoa muussa lainsäädännössä määriteltyihin maksutileihin liittyvien tietojen antamiseen.

Direktiivin 7 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat vaatia, että artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen vertailusivustot sisältävät muita vertailutietoja maksupalveluntarjoajan tarjoaman palvelun tasosta. Tämä mahdollisuus ehdotetaan toimeenpantavaksi siten, että verkkosivustoilla tulee vertailla tietoa maksutilillä oleviin varoihin kohdistuvasta talletussuojasta.

Direktiivin 10 artiklan 1 kohdan 2 alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön tai pitää voimassa toimenpiteitä, jotka ovat vaihtoehtoisia direktiivin artikloiden 2–6 kohdissa tarkoitetuille toimenpiteille edellyttäen, että tämä on selvästi kuluttajan etujen mukaista, eikä kuluttajalle aiheudu lisärasitteita ja siirto saatetaan päätökseen enintään kokonaismääräajassa, joka on sama kuin direktiivin artikloiden 2–6 kohdissa tarkoitettu kokonaismääräaika. Tätä mahdollisuutta ei ehdoteta käytettäväksi, sillä ei nähdä tarvetta luoda tai ylläpitää vaihtoehtoisia toteuttamistapoja.

Direktiivin 10 artiklan 2 kohdan 4 alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat edellyttää, että kuluttaja antaa valtuutuksen tilinsiirrolle kirjallisena ja että kuluttajalle annetaan jäljennös valtuutuksesta. Tätä mahdollisuutta ei ehdoteta käytettäväksi, koska sille ei nähdä tarvetta.

Direktiivin 10 artiklan 3 kohdan 1 alakohdan c luetelmakohta ja kyseisen artiklan 4 kohdan 1 alakohdan b luetelmakohta mahdollistavat säätämisen kansallisesta saapuvien tilisiirtojen ja suoraveloitusten edelleenlähetyspalvelusta. Lisäksi 10 artiklan 4 kohdan 1 alakohdan b luetelmankohdan mukaan jäsenvaltiot voivat edellyttää, että siirtävä maksupalveluntarjoaja ilmoittaa maksajalle tai maksunsaajalle syyn maksutapahtuman hyväksymättä jättämiselle, jos edelleenlähetyspalvelua ei tarjota. Edelleenlähetyspalvelu todennäköisesti edistäisi kilpailua maksupalveluiden tarjoajien välillä, mutta lausuntopalautteen ja kuulemistilaisuuksien perusteella palvelun perustamisen hyödyt nähdään kustannuksia pienemmiksi. Direktiivi edellyttää, että tilinsiirtopalvelun osana vastaanottava palveluntarjoaja ilmoittaa uudet tilitiedot toistuvien tilisiirtojen ja suoraveloitusten tekijöille, joten erillisen ilmoitusvelvollisuuden säätämistä ei pidetä perusteltuna. Siten näitä mahdollisuuksia ei ehdoteta käytettäväksi.

Direktiivin 14 artiklan 1 kohdan 2 alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat edellyttää, että maksupalveluntarjoajat asettavat saataville myös muita tietoja, kuten tarvittaessa tiedot, joista ilmenee, mihin EU:ssa olevaan talletusten vakuusjärjestelmään maksupalveluntarjoaja kuuluu. Tätä mahdollisuutta ei ehdoteta käytettäväksi, sillä ehdotetuissa säännöksissä esitetään, että esitetyllä vertailusivustolla tulee olla tieto, kuuluuko luottolaitokseen tai maksupalveluja tarjoavan maksulaitokseen talletetut varat Suomen talletussuojan piiriin.

Direktiivin 16 artiklan 2 kohdan 2 alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat perussopimuksissa taattuina perusvapauksia täysimääräisesti kunnioittaen edellyttää, että kuluttajat, jotka haluavat avata perusmaksutilin jäsenvaltion alueella, osoittavat, että heillä on siihen aidot perusteet. Tätä mahdollisuutta ei ehdoteta käytettäväksi, koska Suomessa kaikilla kuluttajilla on oikeus peruspankkipalveluihin jo nykyisen lainsäädännön puitteissa.

Direktiivin 16 artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat sallia, että perusmaksutiliä tarjoavat luottolaitokset hylkäävät tilihakemuksen, jos kuluttajalla on jo jäsenvaltion alueella sijaitsevassa luottolaitoksessa maksutili, joka sisältää perusmaksutililtä vaadittavat piirteet. Poikkeuksena on tapaus, jolloin kuluttaja on saanut ilmoituksen jo olemassa olevan maksutilin sulkemisesta. Lisäksi tällaisissa tapauksissa luottolaitoksella voisi olla oikeus tarkastaa, onko kuluttajalla jo edellä mainitunlainen maksutili olemassa. Tätä mahdollisuutta ei ehdoteta käytettäväksi. Suomessa on yleistä, että kuluttajilla on useita pankkisuhteita ja maksutilejä eri luottolaitoksissa ja maksupalveluja tarjoavissa maksulaitoksissa. Tämän takia nähdään, että direktiivin 16 artiklan 5 kohdan täytäntöönpanolla voitaisiin huonontaa kuluttajien tilannetta verrattuna nykytilaan.

Direktiivin 16 artiklan 6 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat määrittellä artiklassa annettujen ohjeiden mukaan rajoitetun määrän erikoistapauksia, joissa luottolaitoksen voidaan edellyttää hylkäävän tai ne voivat hylätä perusmaksutilihakemuksen. Tämä mahdollisuus ehdotetaan toimeenpantavaksi siten, että talletuspankilla olisi mahdollisuus kieltäytyä perusmaksutilin

HE 123/2016 vp

avaamisesta eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä annetusta laista (659/1967) johtuvasta syystä. Jos asiakas on merkitty pakotelistalle, on perusteltua antaa talletuspankille mahdollisuus hylätä asiakkaan perusmaksutilihakemus.

Direktiivin 17 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat velvoittaa alueelleen sijoittautuneet luottolaitokset tarjoamaan sellaisia perusmaksutiliin liittyviä lisäpalveluja, joita pidetään kansallisella tasolla yleisen käytännön mukaisesti kuluttajan kannalta olennaisilta. Tämä jäsenvaltio-optio ehdotetaan toimeenpantavaksi. Ehdotuksessa esitetään, että luottolaitoksen, joka tarjoaa vahvaa sähköistä tunnistuspalvelua, täytyy tarjota palvelua kaikille syrjimättömästi ja yhdenvertaisesti. Mahdollisuus vahvaan sähköiseen tunnistautumiseen on nyky-yhteiskunnassa oleellista laajemminkin kuin vain maksupalveluihin liittyen. Luottolaitos voi kieltäytyä tarjoamasta vahvaa sähköistä tunnistuspalvelua ainoastaan lakiin perustuvista objektiivisista syistä.

Direktiivin 17 artiklan 6 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat määrittää direktiivin artiklan 1 kohdan alakohdassa mainittujen maksutapahtumien suorittamistapojen suhteen joissakin tapauksissa määrittää vähimmäismäärän operaatioita, joista luottolaitokset voivat veloittaa direktiivin 18 artiklassa määritellyt kohtuulliset maksut. Tätä mahdollisuutta ei ehdoteta käytettäväksi, koska ehdotetuissa säännöksissä esitetään kohtuullisia kustannuksia perusmaksutileille kokonaisuudessaan.

Direktiivin 17 artiklan 8 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat sallia luottolaitosten tarjoavan kuluttajalle tämän halutessa tilinylitysmahdollisuutta perusmaksutilille. Tätä mahdollisuutta ei ehdoteta käytettäväksi, koska luotonantopalveluiden tarjoaminen on mahdollista jo nykyisen sääntelyn puitteissa.

Direktiivin 18 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat edellyttää, että luottolaitokset toteuttavat erilaisia hinnoittelujärjestelmiä riippuen kuluttajan pankkipalvelujen käytön tasosta siten, että heikommassa asemassa olevat kuluttajat voisivat saada tietyin ehdoin edullisemmat ehdot. Tätä mahdollisuutta ei ehdoteta käytettäväksi, koska ehdotetuissa säännöksissä halutaan säilyttää hinnoittelu mahdollisimman läpinäkyvänä, yksinkertaisena ja yhdenvertaisena.

Direktiivin 19 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat määrittää rajoitetun määrän muita tapauksia, joissa luottolaitos voi yksipuolisesti irtisanoa perusmaksutiliä koskevan puitesopimuksen. Direktiivin yhtenä perustarkoituksena on luoda kuluttajille vahva oikeus perusmaksutilin ja maksupalveluiden käytölle. Tätä mahdollisuutta ei ehdoteta käytettäväksi. Direktiivin perustarkoitus huomioiden nähdään tarkoituksenmukaisena säätää irtisanomisperusteista direktiivin mukaisesti.

Direktiivin 25 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat perustaa erityismekanismin, jonka avulla kuluttajat, joilla ei ole maksutiliä jäsenvaltion alueella, voivat avata perusmaksutilin veloituksetta. Tätä mahdollisuutta ei ehdoteta implementoitavaksi, koska ehdotetuissa säännöksissä halutaan säilyttää hinnoittelu mahdollisimman läpinäkyvänä, yksinkertaisena ja yhdenvertaisena.

3.2.2 Direktiivin säännökset, joita ei ehdoteta täytäntöönpantaviksi

Direktiivin 19 artiklan 2 kohdan e alakohtaa ei ehdoteta täytäntöönpantavaksi. Direktiivin 19 artiklan 2 kohdan e alakohtaan mukaan luottolaitos saisi irtisanoa kuluttajan perusmaksutilin, jos kuluttaja on avannut toisen maksutilin, joka sisältää perusmaksutilin määritellyt palvelut ja ominaisuudet.

Esitetyissä säännöksissä ei ehdoteta toimeenpantavaksi perusmaksutilidirektiivin 16 artiklan 5 kohdan mahdollistamaa kansallista optiota, joka oikeuttaisi perusmaksutiliä tarjoavan luottolaitoksen kieltäytymään tarjoamasta perusmaksutiliä kuluttajalle, jolla on jo avattuna maksutili, joka sisältää jo perusmaksutililtä vaadittavat palvelut ja ominaisuudet. Koska 16 artiklan 5 kohdan mahdollistamaa luottolaitosten kieltäytymistä ei toimeenpanna, niin 19 artiklan 2 kohdan e alakohdan toimeenpano ei olisi linjassa tämän valinnan suhteen.

3.2.3 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Tilinumeron siirrettävyys sekä maksujen, suoraveloitusten ja sähköisten laskujen edelleenlähetys

Perusmaksutilidirektiivin velvoittaman tilinsiirtopalvelun yhtenä mahdollisena täydentäjänä olisi kansallinen tilinumeron siirrettävyys. Tilinumeron siirrettävyydellä tarkoitetaan, että kuluttaja voisi säilyttää vanhan tilinumeronsa pankkia vaihtaessaan, niin kuin nykyisin puhelinnumeron voi säilyttää samana liittymäntarjoajaa vaihtaessa. Kuitenkin tilinumeron siirrettävyydessä ja puhelinnumeron siirrettävyydessä on eroavaisuutensa. Tilinumeron siirrettävyyttä on tutkittu 2000-luvulla Isossa-Britanniassa, Norjassa, Alankomaissa ja Ranskassa. Tutkimuksissa todetaan, että vaikka tilinumeron siirrettävyyden nähdään helpottavan kuluttajien elämää ja lisäävän pankkien välistä kilpailua, sen perustamiskustannukset ovat suuremmat verrattuna järjestelmästä saataviin hyötyihin.

Perusmaksutilidirektiivin toteuttamisessa toisena mahdollisena täydentämistä vaihtoehtona nähtiin saapuvien maksujen, suoraveloitusmääräysten ja sähköisten laskujen edelleen lähettämistä siirtävän luottolaitoksen maksutililtä vastaanottavan luottolaitoksen ylläpitämälle maksutilille tai sähköisten laskujen osoitteeseen 13 kuukauden ajan. Vastaavia edelleen lähetys -järjestelmiä on käytössä Alankomaissa ja Isossa-Britanniassa. Tilinsiirtopalvelun edelleen lähetys -toiminto varmistaisi laskujen ja maksujen saapumisen asiakkaan uudelle tilille sekä antaisi laskujen ja maksujen lähettäville aikaa päivittää järjestelmänsä. Tällaisen järjestelmän perustamiskustannukset kuitenkin arvioitiin lausuntopalautteiden ja kuulemistilaisuuksien jälkeen hyötyjä suuremmiksi. Komissio tulee tarkastelemaan perusmaksutilidirektiiviä uudelleen vuonna 2019, jolloin myös EU-tasoinen edelleenlähetys ja tilinumeron siirrettävyys tulevat uudelleen tarkasteltavaksi.

Sähköiset laskut osana perusmaksutilipalveluja

Suomessa oli vuonna 2014 voimassa hieman vajaa neljä miljoonaa yksittäisen asiakkaan sähköisten laskujen sopimusta, ja määrä on kasvanut koko ajan suuremmaksi. Suomessa SEPA-suoraveloitusten käyttö on hyvin vähäistä. Huomioiden direktiivin tavoitteet, on direktiivin toimeenpanossa perusteltua lisätä sähköiset laskut ja niihin olennaisesti liittyvät suoramaksut kansallisen lainsäädännön soveltamisalan piiriin.

Peruspankkipalvelusääntelyn kohdejoukko

Voimassa olevassa luottolaitoslaissa peruspankkipalveluita käsittelevässä pykälässä asiakas määritellään luonnolliseksi henkilöksi. Siten yksityiset elinkeinonharjoittajat, eli toiminimi-muotoinen yritystoiminta, kuuluu peruspankkipalvelusääntelyn piiriin. Toiminimi on ainoa yritystoiminnan muoto, jolle on nykysääntelyn perusteella myönnettävä tavanomainen talletustili ja tilinkäyttöväline. Muilta yritystoiminnan muodoilta luottolaitokset voivat edellyttää tavanomaista talletustiliä tyypillisesti kalliimman yritystilin hankkimista.

Perusmaksutilidirektiivin tarkoitus on mahdollistaa peruspankkipalvelut kuluttajille, ei elinkeinoa tai ammattia harjoittaville henkilöille. Siten direktiivin kuluttajan määritelmä on nykyistä luottolaitoslain asiakkaan määritelmää suppeampi. Direktiivissä kuluttaja määritellään luonnolliseksi henkilöksi, joka toimii sellaisessa tarkoituksessa, joka ei kuulu hänen elinkeinotai ammattitoimintaansa. Lisäksi luottolaitoslain asiakkaan määritelmä eroaa kuluttajansuojalain määritelmästä (kuluttajansuojalaki 38/1978, 4 §). Kuluttajansuojalaissa kuluttaja määritellään luonnolliseksi henkilöksi, joka hankkii kulutushyödykkeen pääasiassa muuhun tarkoitukseen kuin harjoittamaansa elinkeinotoimintaa varten.

Eri yritystoiminnan muotojen yhdenvertaisen kohtelun ja kansallisen sääntelyn yhdenmukaisuuden edistämiseksi sekä EU- ja kansallisen sääntelyn lähentämiseksi peruspankkipalveluiden asiakkaan määritelmä muutettaisiin nykyistä kuluttajansuojalakia vastaavaksi. Muutos ei kieltäisi luottolaitoksia myöntämästä tavanomaista talletustiliä ja tilinkäyttövälinettä elinkeinonharjoittamiseen, mutta halutessaan luottolaitos voisi vaatia yksityistä elinkeinonharjoittajaa avaamaan yritystoimintaan tarkoitettua tilin.

3.3 Keskeiset ehdotukset

3.3.1 Laki luottolaitostoiminnasta

Keskeinen muutosehdotus on perusmaksutilidirektiivin mukaisen perusmaksutilisäännösten toimeenpano Suomessa. Ehdotuksen mukaan kaikille ETA-valtiossa laillisesti asuville luodaan oikeus saada perusmaksutili ja määritellään, mitkä ovat siihen liittyvät vähimmäispalvelut. Velvollisuus tarjota näitä tilejä ja palveluita koskee talletuspankkeja, jotka jo nyt tarjoavat maksutilejä ja -palveluita. Säännösten kohdejoukkona ovat asiakkaat, joilla tarkoitetaan luonnollisia henkilöitä, jotka toimivat pääasiallisesti sellaisessa tarkoituksessa, joka ei kuulu heidän elinkeino- tai ammattitoimintaansa. Kohdejoukko on pääosiltaan sama kuin nykyisessä peruspankkipalveluiden tarjontaa koskevassa sääntelyssä. Asiakkaan määritelmä vastaa kuluttajansuojalain kuluttajan määritelmää.

Perusmaksutilejä ja niihin liittyviä palveluita tarjottaessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota yhdenvertaisuuteen ja syrjimättömyyteen. Kaikkien ETA-valtiossa laillisesti asuvien on voitava saada perusmaksutili ja siihen liittyvät palvelut. Ainoat hyväksyttävät kieltäytymisen perusteet ovat rahanpesulaista johtuvat syyt, jotka liittyvät erityisesti ongelmiin tunnistaa asiakas rahanpesulain vaatimusten mukaisesti. Tällöin perusmaksutilihakemus on myös hylättävä. Talletuspankki voisi myös peruspankkitilin avaamisen jälkeen asiakassuhteen aikana kieltäytyä rahanpesulain nojalla tekemästä tilisiirtoa, jos rahanpesulaissa säädetyt epäilyttävän liiketoimen keskeytystä koskevat kriteerit täyttyvät. Toinen hyväksyttävä syy perusmaksutilihakemuksen hylkäämiselle on asiakkaan nimeäminen pakotelistalle. Perusmaksutilin ja siihen liittyvien palveluiden saannin ja käytön tulee myös olla käytännössä mahdollista, myös esimerkiksi toimintarajoitteisille henkilöille. Talletuspankkien tulee tarvittaessa sopeuttaa palveluitaan riittävällä tavalla tämän oikeuden toteuttamiseksi.

Toinen keskeinen muutosehdotus on maksupalveluita tarjoaville talletuspankeille asetettava velvollisuus tarjota vahvan sähköisen tunnistamisen palveluita syrjimättömästi ja yhdenvertaisesti kaikille asiakkailleen. Näitä palveluja on tarjottava myös perusmaksutiliasiakkaille samalla tavoin kuin ne tarjoavat näitä palveluita muille asiakkaille. Nyky-yhteiskunnassa toimimiseksi on oleellista kyetä tunnistautumaan vahvalla sähköisellä tunnisteella myös muutoin kuin käytettäessä maksupalveluita. Nykytilanteessa vain luottolaitosten tarjoamat vahvan sähköisen tunnistautumisen palvelut ovat riittävän kattavat. Ehdotuksen mukaan palvelun tarjonnasta voisi kieltäytyä vain lakiin perustuvien objektiivisin syin. Tällaisia syitä voivat olla esimerkiksi jos muualla laissa asetetaan vaatimuksia vahvan sähköisen tunnistusvälineen myön-

tämiselle (muun muassa henkilötunnus, väestötietojärjestelmämerkintä). Jos vahvaa sähköistä tunnistuspalvelua ei voida tällaisista syistä johtuen voida tarjota, on tarjottava maksupalveluiden käytön mahdollistava sähköinen tunnistautumispalvelu.

Kolmas keskeinen muutosehdotus on, että tilinsiirtopalvelun tarjoaminen säädettäisiin luottolaitosten velvollisuudeksi. Koska tilinsiirtopalvelu on perusmaksutilidirektiivin mukaisesti myös muiden maksupalveluntarjoajien velvollisuus, sisällytetään maksulaitoslakiin viittaukset luottolaitoslakiin. Ehdotuksessa säädetään yksityiskohtaisesti muun muassa siirtävän ja vastaanottavan palveluntarjoajan velvollisuuksista ja siirtoon käytettävissä olevasta ajasta. Lisäksi säädettäisiin palveluntarjoajan velvollisuudesta avustaa kuluttajaa rajat ylittävissä tilinsierroissa.

3.3.2 Laki maksulaitoksista

Keskeisin muutosehdotus on, että tilinsiirtopalveluiden tarjoaminen säädettäisiin maksulaitosten velvollisuudeksi.

3.3.3 Laki Finanssivalvonnasta

Keskeisin muutosehdotus on laajentaa Finanssivalvonnan toimivaltaa määrätä rikemaksu tiettyjen perusmaksutilidirektiivin toimeenpanosäädösten rikkomisesta. Rikemaksun voisi ehdotuksen mukaan määrätä tilinsiirtopalvelun tarjoamisvelvollisuuden tai siihen liittyvän korvausvelvollisuuden sekä vastaanottavan tai siirtävän palveluntarjoajan velvollisuuksien laiminlyönnistä tai rikkomisesta. Rikemaksun voisi määrätä myös perusmaksutilin tarjoamisvelvollisuuden, perusmaksutilin ominaisuuksia, palveluntarjontaa tai irtisanomista koskevat velvollisuuksien laiminlyönnistä tai rikkomisesta.

Toinen keskeinen ehdotus on määrätä Finanssivalvonta toimimaan perusmaksutilidirektiivissä tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena ja yhteysviranomaisena.

Kolmas keskeinen ehdotus on antaa Finanssivalvonnan tehtäväksi huolehtia, että Suomessa on vähintään yksi maksupalveluita ja niiden hintoja vertaileva sivusto.

3.3.4 Maksupalvelulaki

Keskeisimmät muutosehdotukset ovat säädökset maksuja koskevasta tietoasiakirjasta ja sanastosta sekä maksuerittelystä.

Maksuja koskevassa tietoasiakirjassa ja sanastossa annettaisiin kuluttajalle ennakkotietoina maksupalveluiden käsitteistö ja, mikäli palveluntarjoaja tarjoaa kyseisiä palveluita, myös niistä veloittavat maksut. Maksuerittelystä kuluttajalle annettaisiin yksityiskohtaiset tiedot vähintään kerran vuodessa maksutilistä, siihen liittyvistä palveluista veloitetut maksut ja mahdolliset korot.

Valvontaviranomaisiksi säädettäisiin nykytilaa vastaavasti Finanssivalvonta ja kuluttajasiames. Finanssivalvonta nimettäisiin perusmaksutilidirektiivin mukaiseksi yhteysviranomaiseksi. Valvontaviranomaiset voisivat kieltäytyä valvontayhteistyöstä toisen ETA-valtion valvontaviranomaisen kanssa vain laissa säädetyllä perusteella. Eräissä tapauksissa valvontaviranomaisten erimielisyys voitaisiin saattaa Euroopan pankkiviranomaisen ratkaistavaksi.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

4.1.1 Vaikutukset toimialalle

Esitetyt säännökset koskevat ainoastaan maksupalveluja tarjoavia luottolaitoksia ja maksulaitoksia. Sen vuoksi esityksellä ei pitäisi olla merkittäviä vaikutuksia muille toimijoille.

Esitettyjen säännösten mukainen tilinsiirtopalvelu aiheuttaa maksupalveluja tarjoaville luottolaitoksille ja maksulaitoksille kustannuksia. Suomessa luottolaitoksilla on jo käytössä yhteiset ohjeet tiliasioinnin siirron suhteen. Esitetyt säännökset vähentävät nykytilaan verrattuna luottolaitosten käytettävissä olevaa aikaa siirtää tiliasiointi. Esitetyn tiliasioinnin siirron nopeuttamisesta ja muista esitetyistä muutoksista aiheutuu luotto- ja maksulaitoksille järjestelmien muutuskustannuksia. On todennäköistä, että näistä aiheutuvat kustannukset peritään loppujen lopuksi asiakkailta.

Ehdotuksen mukaan peruspankkipalvelu-käsite tulisi sisältämään myös verkkopankkipalvelun ja -tunnukset. Tästä syystä verkkopankkia tarjoavien toimijoiden tulee luoda kirjautumisjärjestelmä verkkopankkiin henkilöille, joille ei voida tarjota objektiivisin syihin vedoten vahvan tunnistamisen tunnuksia (nykyisin TUPAS-tunnukset). Tällaisen verkkopankkiin kirjautumisjärjestelmän kehittämisestä ja perustamisesta aiheutuu kustannuksia toimialalle.

Edellisten lisäksi luottolaitoksille ja maksutilejä tarjoaville maksupalveluntarjoajille aiheutuu kustannuksia kuluttajille toimitettavista tietoasiakirjoista, maksuerittelyistä ja vertailusivuston kustannusten kattamisesta omalta osaltaan sekä tietojen toimittamisesta vertailusivustolle. Verrattuna uusiin perustettaviin järjestelmiin näistä aiheutuvat perustamiskustannukset ovat toimialalle verrattain kevyitä, mutta aiheuttavat hallinnollista taakkaa.

Lisäksi voidaan pitää todennäköisenä, että luottolaitokset voivat joutua mukauttamaan peruspankkipalveluita toimintarajoitteisille sopivimmiksi. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätöksen (14 päivänä joulukuuta 2015) mukaan luottolaitoksen olisi pitänyt sopeuttaa verkkopankkitunnukset näkövammaiselle sopiviksi. Päätöksessään lautakunta arvioi pistekirjoitusta tulostavan tulostimen maksavan 3000–4000 euroa ja ostopalveluna yksi tulostettu pistekirjoitusmaksu maksaisi luottolaitokselle 0,35 euroa. Pistekirjoitus on yksi mahdollinen mukauttamisen muoto, muita ovat esimerkiksi tunnuslukukorttien tarjoaminen sähköisessä muodossa, sormenjälkitunnistus tai henkilökohtaisen avustajan käytön salliminen. Luottolaitoksilta vaaditaan kohtuullista sopeuttamista ja mukautusvaihtoehtoja on useita, mikä osakseen pienentää luottolaitoksiin kohdistuvia mukautuskustannuksia.

4.1.2 Vaikutukset asiakkaille

Suomessa kuluttajat vaihtavat luottolaitosta arviolta yhteensä noin 180 000 kertaa vuodessa. Suomessa on yleistä, että kuluttajalla on pankkisuhteita useiden eri luottolaitosten kanssa. Monissa tapauksissa kuluttajan vaihtaessa luottolaitosta hän solmii uuden luottolaitoksen kanssa sopimuksen pankkisuhteesta, mutta kuitenkin säilyttää vielä asiakkuutensa vanhankin luottolaitoksen kanssa. Siten puhtaita luottolaitosten vaihtoja on vähemmän kuin 180 000. Esitettyjen säännösten tavoite on lisätä kuluttajien liikkuvuutta maksupalveluiden tarjoajien välillä ja siten niiden välistä kilpailua.

Esitetyn tilinsiirtopalvelun kautta tilin vaihtaminen maksupalveluntarjoajasta toiseen helpottuu kuluttajalle. Esitettyjen säännösten mukaan velvollisuus ilmoittaa uusi tilinumero maksajille

siirtyy kuluttajalta kuluttajan uudelle maksupalveluntarjoajalle. Kaikista esitetyistä uudistuksista johtuvat kustannukset peritään muodossa tai toisessa todennäköisesti asiakkailta.

Lakiesityksessä ei säädetä sähköisiä laskuja käyttävien laskuttajien velvollisuuksista, joten niillä ei ole lakisääteistä pakkoa muuttaa järjestelmiään tunnistaakseen vastaanottavan maksupalveluntarjoajan ilmoituksen asiakkaan uudesta sähköisten laskujen osoitteesta. Tilinsiirto-palvelu ei myöskään edellytä sitä, että sähköisiä laskuja käyttävät laskuttajat lähettäisivät sähköisen laskun useampaan osoitteeseen, vaan ne voivat edelleen lähettää sähköisen laskun järjestelmässään olevaan osoitteeseen. Olisi kuitenkin asiakkaan etu, mikäli sähköisiä laskuja käyttävät laskuttajat hyväksyisivät vastaanottavan maksupalveluntarjoajan sähköisen laskun osoitteen muutosilmoituksen ja päivittäisivät asiakkaan osoitteen vastaavasti. Tämä olisi myös laskuttajien etu, koska ne voisivat olla varmoja, että sähköinen lasku menee oikeaan osoitteeseen.

Lisäksi eri tarjoajien maksupalveluiden välinen hintavertailu helpottuu asiakkaalle esitetyn vertailusivuston ansiosta, minkä oletetaan lisäävän asiakkaiden liikkuvuutta maksupalveluiden tarjoajien välillä. Vertailusivuston ansiosta maksutilien ja peruspankkipalveluiden hinnoittelusta tulee entistä läpinäkyvämpää asiakkaille. Lisäksi monet peruspankkipalveluasiakkaat hyötyvät verkkopankin ja sen tunnusten lisäämisestä peruspankkipalveluihin. Asiaa käsitellään tarkemmin kappaleessa 4.3.

Peruspankkipalvelusääntelyn asiakkaan määritelmän muuttaminen kuluttajansuojalakia vastaavaksi voi nostaa tilikustannuksia yksityisille elinkeinonharjoittajille eli toiminimimuotoiselle yritystoiminnalle. Suomessa oli vuoden 2015 lopussa 216 000 yksityistä elinkeinonharjoittajaa. Vaikutus kohdistuisi niihin toiminimiin, joilla tällä hetkellä ei ole yritystiliiä vaan tavanomainen talletustili ja jotka toimivat pääasiallisesti elinkeino- tai ammattitarkoituksessa, ja perustettaviin toiminimiin. Pankit voisivat edellyttää tällaisilta yrityksiltä yritystilin perustamista. Yritystilin hinta riippuu tiliä tarjoavasta pankista, tiliin liittyvien palveluiden ominaisuuksista ja maksutapahtumien määrästä. Tyypillisesti hinta on alimmillaan noin 10 euroa kuukaudessa, sisältäen rajallisen määrän maksutapahtumia, ja 1 000 tapahtumalla kuukaudessa (noin 45 tapahtumaa päivässä) hinta on noin 100 euroa kuukaudessa. Siten pienyrityksille kustannusten nousu ei olisi kovin merkittävä.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esitettyjen säännösten mukaan Finanssivalvonnan tulee huolehtia siitä, että vertailusivusto on olemassa ja sitä ylläpidetään. Lisäksi Finanssivalvonnan tulee pitää listaa vertailusivustoista, joille maksupalveluntarjoajien täytyy toimittaa hinnoittelutietonsa. Vertailusivuston olemassaolosta ja säännösten mukaisuudesta huolehtimisen ei arvioida edellyttävän Finanssivalvonnalle lisäresursseja. Jos Finanssivalvonta joutuu ylläpitämään vertailusivustoa itse, voi Finanssivalvonta tarvita resurssien lisäystä.

Esitettyjen säännösten mukaan Finanssivalvonnan tulee toimia perusmaksutilidirektiivin tarkoittamana toimivaltaisena viranomaisena ja kyseisen direktiivin tarkoittamana yhteysviranomaisena. Tämän ei arvioida edellyttävän Finanssivalvonnalle lisäresursseja. Myöskään kuluttaja-asiamiehen tehtävien ei ennakoida kasvavan niin merkittävästi, että sillä olisi vaikutuksia henkilöresursointiin.

4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esitetyt säännökset edistävät yhdenvertaisuuden toteutumista. Esitetyillä säännöksillä on myönteisiä vaikutuksia henkilöihin, joilla on ollut vaikeuksia saada avattua maksutiliä tai saa-

da verkkopankkitunnuksia. Tällaisia henkilöitä ovat olleet esimerkiksi maksuhäiriöiset ja toimintarajoitteiset henkilöt, kuten vammaiset, sekä turvapaikanhakijat. Pankeilla on ollut myös erilaisia käytänteitä liittyen maksutilien avaamiseen ja verkkopankkitunnusten saamiseen sekä ulkomaisten henkilöllisyyttä osoittavien asiakirjojen hyväksymiseen. Lisäksi eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisussa (2617/2/13) vuodelta 2014 on huomattu, että pankkien käytännöt vaihtelevat suuresti sen osalta, annetaanko edunvalvonnan alla olevalle henkilölle verkkopankkitunnuksia. Osassa tapauksessa verkkopankkitunnuksia on annettu ilman edunvalvojan suostumusta, kun taas joissakin tapauksissa verkkopankkitunnuksia ei ole annettu vaikka edunvalvoja tätä suosittaisikin.

Esitettyjen säännösten mukaan talletuspankki saa kieltäytyä perusmaksutilin ja siihen liittyvien maksupalveluiden tarjoamisesta vain rahanpesulainsäädäntöön tai eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä annettuun lakiin perustuvasta syystä. Peruspankkipalvelu sisältää esitetyissä säännöksissä myös verkkopankin ja -pankkitunnukset, mikä on uutta verrattuna nykyiseen lainsäädäntöön. Vahvan sähköisen tunnistuspalvelun tarjonnasta voisi kieltäytyä vain lakiin perustuvin objektiivisin perustein.

Suomessa 370 000 henkilöllä oli ainakin yksi maksuhäiriömerkintä vuoden 2015 lopussa. Yhden maksuhäiriömerkinnän ei pitäisi vaikeuttaa henkilön asiointia luottolaitoksessa, mutta useammalla maksuhäiriömerkinnällä on vaikutusta henkilön elämään vaikeuttaen sitä. Luottolaitoksilla on velvollisuus tarjota peruspankkipalveluja myös maksuhäiriömerkinnän saaneille henkilöille, mutta verkkopankin ja -tunnusten ei ole tulkittu kuuluvan peruspankkipalveluihin. Ehdotetut säännökset toisivat verkkopankin ja sen tunnusten kautta tapahtuvan vahvan sähköisen tunnistamisen myös maksuhäiriömerkinnän saaneille henkilöille.

Suomessa on todettu tapauksia, joissa toimintarajoitteisilla henkilöillä on ollut vaikeuksia saada pankkipalveluita. Kuluttajaparlamentti toteutti vuonna 2015 kyselyn, jonka tuloksena 15 prosenttia kyselyyn vastanneista vammaisista henkilöistä totesi, että heillä on ollut ongelmia pankkipalveluiden saatavuudessa. Verkkopankkitunnusten saamisen vaikeus nousi esiin kyselyn tuloksista. Toimintarajoitteisten henkilöiden vaikeuksista saada verkkopankkitunnuksia viestii myös Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätös (14 päivänä joulukuuta 2015) näkövammaisen syrjimisestä tapauksessa, jossa pankki kieltäytyi antamasta näkövammaiselle henkilölle verkkopankkitunnuksia turvallisuuteen ja kustannuksiin vedoten. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa päätöksessään, että verkkopankkitunnusten käytön sopeuttaminen näkövammaiselle ei kustannuksiltaan olisi ollut luottolaitokselle liiketoimintaa vaikeuttavaa, ja ettei luottolaitoksella ollut näyttöä siitä, että henkilö käyttäisi verkkopankkitunnuksia väärin. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta ja sen edeltäjä on yllä mainitun lisäksi ottanut myös muutamissa muissa tapauksissa viimeisen kolmen vuoden sisällä kantaa luottolaitosten esitettyyn syrjintään pankkipalveluiden ja pankkitunnusten saamisesta (esimerkiksi Dnro 2014/1765, Dnro 2012/1739).

Verkkopankkitunnusten saamisen voidaan nähdä helpottavan niiden maksuhäiriöisten, toimintarajoitteisten ja muiden henkilöiden elämää, joilta nämä on aikaisemmin evätty ilman selkeää objektiivista perustetta. Verkkopankkitunnusten avulla tapahtuvaa sähköistä tunnistamista voi henkilö hyödyntää myös muissa vahvaa tunnistamista vaativissa internet-palveluissa, kuten viranomaisten verkkopalveluissa. Luottolaitosten vahvan sähköisen tunnistamisen palveluilla ei tällä hetkellä ole riittävän kattavaa vaihtoehtoa henkilön tunnistamiseksi muissa internet-palveluissa, mukaan lukien viranomaisten palvelut. Lisäksi verkkopankkitunnusten saaminen helpottaa näiden henkilöiden päivittäisten pankkiasioiden hoitamista, huomioiden myös pankkikonttoriverkoston supistuminen ja niissä tarjottavien maksupalveluiden hintojen muutokset.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Esityksen valmistelun aikana on järjestetty kolme kuulemistilaisuutta, johon on kutsuttu edustajia viranomaisista, toimialalta ja kansalaisjärjestöistä.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Hallituksen esitysluonnos lähetettiin julkiselle lausuntokierrokselle 16 päivänä maaliskuuta 2016 (Valtioneuvoston hankerekisteri VM026:00/2016). Lausuntoaika päättyi 19 päivänä huhtikuuta 2016. Esitysluonnos on ollut nähtävänä myös ministeriön internetsivuilla.

Lausuntoja saatiin seuraavilta viranomaisilta ja yhteisöiltä: oikeusministeriö, sisäministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, Finanssivalvonta, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Maahanmuuttovirasto, Suomen Pankki, Finanssialan Keskusliitto, Nordea Pankki Suomi Oyj, OP Osuuskunta, S-Pankki Oy, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Vakuutus- ja rahoitusneuvonta (FINE), Suomen Yrittäjät, Kuluttajaliitto, Kuluttajaparlamentti, Näkövammaistenliitto ry, Suomen Kuurosokeat ry ja Helen Oy. Näiden lisäksi valtiovarainministeriön Julkisen hallinnon ICT-osasto ilmoitti, ettei sillä ole lausuttavaa esityksestä. Lausuntopalautetta on arvioitu kilpailun edistämisen sekä syrjimättömän ja yhdenvertaisen kohtelun näkökulmista.

Kokonaisuutena lausuntopalaute on epäyhdenmukainen, sisältäen vastakkaisia näkemyksiä esitettyihin säännöksiin. Lausuntojen johdosta esitykseen tehtiin teknisiä tarkennuksia virkautyönä oikeusministeriön kanssa. Esitykseen on lisäksi lisätty tilinsiirtopalvelu koskemaan myös maksulaitoksia.

Perusmaksutilidirektiivin tavoitteena on edistää kilpailua sekä parantaa peruspankkipalveluita ja niiden yhdenvertaista ja syrjimätöntä saatavuutta kuluttajille. Lausuntopalautetta on tarkasteltu näiden tavoitteiden valossa. Osassa lausuntopalautetta annettu palaute perusmaksutilien irtisanomis- ja kieltäytymisperusteista on huomioitu vain pieneltä osin, koska täysimääräinen huomiointi huonontaisi kuluttajien asemaa eikä edistäisi kilpailua. Osa lausuntopalautteesta ei tukenut TUPAS-tunnusten antamista kaikille, jotka täyttävät vaadittavat vahvaan tunnistamiseen liittyvät ehdot. Tällä hetkellä TUPAS-tunnukset ovat yleisin ja esimerkiksi ainoa mahdollinen luonnollisen henkilön tunnistautumismuoto Verohallinnon internetsivuilla. Tätä kautta TUPAS-tunnusten myöntämistä kaikille asiakkaille voidaan pitää tärkeänä. Talousvaliokunta on perusmaksutilidirektiivin U-kirjettä (U 47/2013 vp) koskevassa lausunnossaan (19/2013 vp) tuonut esiin huolen TUPAS-tunnusten saamisen ongelmista maksuhäiriöisille henkilöille. Lausunnossa todetaan TUPAS-järjestelmän verkkopankkitunnusten muodostavan perustan myös muulle kansalliselle sähköiselle asioinnille kuin pankkiasioinnille. Lausuntopalautteen ja kuulemistilaisuuksien johdosta esityksestä on poistettu aiemmin esitetty saapuvien maksujen, suoraveloitusten ja sähköisten laskujen edelleenlähety palvelu. Tätä pidettiin perustamiskustannuksiltaan liian kalliina ratkaisuna. Lisäksi huomioitiin, että asiasta saatetaan säätää tulevaisuudessa EU-tasolla.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki luottolaitostoiminnasta

15 luku Menettelytavat asiakasliiketoiminnassa

6 §. *Asiakkaan oikeus peruspankkipalveluihin.* Perusmaksutilidirektiivissä säädetään perusmaksutilistä ja sen ominaisuuksista. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi perusmaksutilidirektiivin 15, 16 ja 20 artiklan mukaiseksi.

Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että maksupalveluita tarjoavalle talletuspankille asetetaan yleinen velvollisuus maksutilejä, maksupalveluita ja sähköisen tunnistamisen palveluita tarjotessaan kohdella ETA-valtiossa laillisesti asuvia yhdenvertaisesti ja syrjimättömästi. Tällä toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 15 artikla.

Maksupalveluita tarjoavalle talletuspankille asetetaan lisäksi velvollisuus tarjota euromääräistä perusmaksutiliä, siihen liittyviä palveluita ja sähköisen tunnistamisen palveluita ETA-valtiossa laillisesti asuville. Perusmaksutilidirektiivissä edellytetään, että perusmaksutilejä tarjoavat myös muut kuin sellaiset luottolaitokset, jotka tarjoavat maksutilejä ainoastaan verkkopalveluina, mikä omalta osaltaan edellyttää velvollisuuden toimeenpanoa kaikkien maksupalveluita tarjoavien talletuspankkien osalta. Talletuspankit voivat tarjota euromääräisten perusmaksutilien lisäksi myös muun valuutan määräisiä perusmaksutilejä.

Perusmaksutiliä, siihen liittyviä palveluita ja sähköisen tunnistamisen palveluita, mukaan lukien vahvan sähköisen tunnistamisen palvelut, tarjotessaan talletuspankin tulee kohdella kaikkia asiakkaita yhdenvertaisesti ja syrjimättömästi. Perusmaksutiliä, siihen liittyvien palveluiden tai sähköisen tunnistamisen palveluiden käyttöä ei saa tehdä liian vaikeaksi tai rasittavaksi. Esimerkiksi toimintarajoitteisten ja ikääntyneiden tulee voida käyttää perusmaksutiliä ja siihen liittyviä palveluita sekä sähköisen tunnistamisen palveluita, mukaan lukien vahva sähköinen tunnistaminen. Talletuspankkien on tarvittaessa mukautettava palveluitaan ja varmistettava palveluiden toimivuus myös apuvälineillä tämän oikeuden toteuttamiseksi. Asiakkaan tarpeiden mukaisesti mahdollisia mukauttamismuotoja voivat olla muun muassa pistekirjoitettujen asiakirjojen toimittaminen, tunnuslukuja tarjoaminen sähköisessä muodossa, sormenjälkitunnistautuminen tai henkilökohtaisen avustajan käytön salliminen.

Talletuspankki ei saa asettaa perusmaksutilin tai siihen liittyvien maksupalveluiden tai sähköisen tunnistamisen palveluiden saamiselle tai käytölle sellaisia ehtoja, joita se ei aseta muille asiakkailleen. Myöskään lisäpalveluiden tai luottolaitoksen osakkeiden ostoa ei saa käyttää ehtona perusmaksutilin tai siihen liittyvien palveluiden, mukaan lukien sähköisen tunnistamisen palveluiden saamiseksi, ellei osakkeiden ostaminen ole ehtona kaikille talletuspankin asiakkaille.

Talletuspankki voisi kieltäytyä vahvan sähköisen tunnistamisen palveluiden tarjonnasta asiakkaalleen vain lakiin perustuvien objektiivisin syin, esimerkiksi jos asiakkaalla ei ole henkilötunnusta tai häntä ei ole merkitty väestötietojärjestelmään. Asiakkaalla tarkoitetaan tässä pykälässä sekä 6 a ja 6 b §:ssä luonnollista henkilöä, joka toimii ja käyttää peruspankkipalveluita pääasiallisesti sellaisessa tarkoituksessa, joka ei kuulu hänen elinkeino- tai ammattitoimintaansa. Asiakkaan määritelmä vastaa kuluttajansuojalain kuluttajan määritelmää. Momentin muutoksella toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 15 artikla, 16 artiklan 1, 2 ja 9 kohta, 17 artiklan 3 kohta ja 20 artiklan 2 kohta.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *uusi 2 momentti*, jossa säädettäisiin talletuspankin velvollisuudesta hyväksyä tai hylätä asiakkaan perusmaksutilihakemus ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kymmenen pankkipäivän sisällä siitä, kun se on vastaanottanut täydellisen hakemuksen. Talletuspankki voi kieltäytyä perusmaksutilin avaamisesta ja perusmaksutiliin liittyvien maksupalveluiden tarjoamisesta rahanpesulaista johtuvasta syystä. Tällaisissa tapauksissa perusmaksutilin avaamisesta tulee myös kieltäytyä. Rahanpesulaissa säädetään muun muassa asiakkaan, hänen edustajansa ja lopullisen edunsaajan tunnistamisesta ja henkilöllisyyden todentamisesta. Mikäli näitä vaatimuksia ei voida rahanpesulain edellyttämällä tavalla täyttää, ovat ne syitä perusmaksutilihakemuksen hylkäämiselle. Jos talletuspankki hylkää hakemuksen rahanpesulaista johtuvalla syyllä tai havaitsee asiakassuhteen aikana, että perusmaksutiliä käytetään lainvastaisesti, on sen myös aloitettava kyseisestä laista johtuvat toimenpiteet.

Lisäksi talletuspankki voi kieltäytyä perusmaksutilin avaamisesta eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä annetusta laista johtuvasta syystä. Jos asiakas on merkitty pakotelistalle, on talletuspankilla mahdollisuus kieltäytyä perusmaksutilin avaamisesta. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 16 artiklan 3, 4, 6 ja 8 kohta.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *uusi 3 momentti*, jonka mukaan kieltäytymisen peruste on ilmoitettava asiakkaalle viivytyksestä, kirjallisesti ja maksutta. Ilmoitusta ei kuitenkaan tule antaa, mikäli se olisi kansallisen turvallisuuden, yleisen järjestyksen tai rahanpesulain tavoitteiden vastaista. Talletuspankin on neuvottava asiakasta menettelystä, jolla tämä voi valittaa hylkäämispäätöksestä ja kuluttajan oikeudesta ottaa yhteyttä asianomaiseen toimivaltaiseen viranomaiseen ja nimettyyn vaihtoehtoiseen riitojenratkaisuelimeen sekä annettava asianmukaiset yhteystiedot. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 16 artiklan 7 kohta.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *uusi 4 momentti*, jossa säädettäisiin, että talletuspankin on asetettava asiakkaan saataville maksutta helposti käytettävissä olevia tietoja ja annettava apua tarjolla olevien perusmaksutilien erityispiirteistä, niihin liittyvistä maksupalveluista, sähköisen tunnistamisen palveluista, veloittavista maksuista sekä käyttöehdoista. Helppoudella tarkoitetaan myös tiedonsaannin esteettömyyttä. Tiedoista on käytävä ilmi, ettei lisäpalveluiden osto ole pakollista perusmaksutilin ja palveluiden saamiseksi. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 20 artiklan 2 kohta.

Pykälän *uudessa 5 momentissa* säädettäisiin, että talletuspankkien on tiedotettava riittävästi yleisöä perusmaksutilien saatavuudesta, perusmaksutilien ja niihin liittyvien maksupalveluiden ominaisuuksista ja ehdoista, sähköisen tunnistamisen palveluista sekä menetelmistä, jotka mahdollistavat vaihtoehtoisten riidanratkaisumenettelyjen käytön. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 20 artiklan 1 kohta.

6 a §. *Perusmaksutilin ominaisuudet ja siitä perittävät maksut.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi perusmaksutilin ominaisuuksista ja siitä perittävistä maksuista koskeva pykälä. Pykälällä toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 17 ja 18 artikla.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin, että perusmaksutilin tulee sisältää palvelut perusmaksutilin avaamiseksi, käyttämiseksi ja sulkemiseksi, varojen tallettamiseksi, käteisen nostamiseksi ETA-valtiossa sekä maksutapahtumien toteuttamiseksi suoraveloituksina, maksukortilla, tilisiirroilla, pankkipäätteillä, luottolaitoksen toimipisteissä ja luottolaitoksen verkkopalveluissa. Varojen nostaminen voi olla mahdollista joko konttorissa tai automaatilla. Maksukortilla tulee olla mahdollista suorittaa maksuja myös verkossa ja tilisiirtojen tekeminen tulee olla mahdollista myös pysyväistoimeksiantoina ja suoramaksuina. Talletuspankin on tarjottava näitä pal-

veluita samassa laajuudessa kuin ne jo tarjoavat niitä muille asiakkailleen. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 17 artiklan 1 kohta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, ettei talletuspankki saa rajoittaa 1 momentissa tarkoitettujen palveluiden tai sähköisen tunnistamisen palveluiden tapahtumamääriä. Tällä toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 17 artiklan 4 kohta. Lisäksi säädettäisiin, että talletuspankkien on tarjottava vahva sähköinen tunnistuspalvelu myös perusmaksutiliasiakkaalleen, jos se tarjoaa sitä muille asiakkaille.

Talletuspankki voisi kieltäytyä tarjoamasta vahvaa sähköistä tunnistuspalvelua asiakkalleen vain lakiin perustuvilla objektiivisilla syillä, esimerkiksi jos asiakkaalla ei ole henkilötunnusta tai häntä ei ole merkitty väestötietojärjestelmään. Näissä tapauksissa pankin on tarjottava rajoitetumpaa, vain perusmaksutiliin ja siihen liittyvien palveluiden käyttämiseen soveltuvaa sähköistä tunnistusmenetelmää.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että asiakkailta veloittavien maksujen tulee olla kohtuullisia ja vastattava niistä talletuspankille aiheutuvia todellisia kustannuksia. Vaatimus koskee myös niitä maksuja, jotka veloitetaan puitesopimuksessa vahvistettujen ehtojen täyttämättä jättämisestä. Kohtuullisuutta arvioitaessa tulee ottaa huomioon ainakin kansallinen tulotaso ja talletuspankkien maksutiliin liittyvistä palveluista keskimäärin veloittamat maksut Suomessa. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 17 artiklan 5 ja 6 kohta ja 18 artikla.

6 b §. *Perusmaksutilin puitesopimukset ja irtisanominen.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi perusmaksutilin puitesopimuksia ja irtisanomista säätelevä pykälä. Pykälällä toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 19 artikla.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että perusmaksutilin puitesopimukseen sovelletaan maksupalvelulakia, jollei 2 ja 3 momentista muuta johdu. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 19 artiklan 1 kohta.

Pykälän 2 momentin mukaan talletuspankki voi yksipuolisesti irtisanoa perusmaksutilin puitesopimuksen vain, jos vähintään yksi seuraavista ehdoista täyttyy: asiakas on tahallisesti käyttänyt maksutiliä laittomiin tarkoituksiin; maksutilillä ei ole ollut tapahtumia 24 kuukauden aikana; asiakas on antanut virheellisiä tietoja, ja oikeat tiedot olisivat johtaneet perusmaksutilihakemuksen hylkäämiseen; tai asiakas ei enää asu laillisesti ETA-valtiossa. Irtisanomisperusteita on käytettävä oikeasuhteisesti asiakkaan lainsäädännön rikkomukseen nähden. Peruspankkipalveluiden menetys kokonaisuudessaan olisi liian ankara seuraamus esimerkiksi, mikäli toimintarajoitteinen asiakas antaisi verkkopankkitunnuksensa henkilökohtaisen avustajansa käytettäväksi saadakseen jonkin yksittäisen asiansa hoidetuksi. Toisaalta talletuspankki voisi irtisanoa perusmaksutilin, mikäli asiakas syyllistyisi rikokseen, kuten vakavaan petokseen pankkia kohtaan. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 19 artiklan 2 kohta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että talletuspankin on ilmoitettava perusmaksutilin irtisanomisesta ja sen perusteista asiakkaille kirjallisesti ja maksutta. Jos talletuspankki irtisanoa perusmaksutilin 2 momentin 2 tai 4 kohdan perusteella, irtisanomisesta olisi ilmoitettava vähintään kahta kuukautta ennen irtisanomisen voimaantuloa, jollei ilmoituksen teko olisi kansallisen turvallisuuden tai yleisen järjestyksen vastaista. Jos talletuspankki irtisanoa perusmaksutilin 2 momentin 1 tai 3 kohdan perusteella, irtisanominen olisi voimassa välittömästi. Talletuspankin on neuvottava asiakasta menettelystä, jolla tämä voi valittaa irtisanomisesta ja kuluttajan oikeudesta ottaa yhteyttä toimivaltaiseen viranomaiseen ja nimettyyn vaihtoehtoiseen riitojenratkaisuelimeen sekä annettava asianmukaiset yhteystiedot. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 19 artiklan 4 ja 5 kohta.

6 c §. *Perusmaksutiliraportointi.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi perusmaksutiliraportointia koskeva pykälä. Talletuspankeille asetettaisiin velvollisuus ilmoittaa Finanssivalvonnalle, tarjoaako se tämän luvun 6 §:ssä ja 6 a §:ssä tarkoitettuja perusmaksutilejä sekä avattujen perusmaksutilien ja evätyjen perusmaksutilihakemusten lukumäärä. Raportointi on tarpeen, koska Suomen on toimitettava perusmaksutilidirektiivin 27 artiklan mukaisesti kyseiset tiedot komissiolle.

6 d §. *Vertailusivusto.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi maksupalveluiden hintoja vertailevaa sivustoa koskeva pykälä. Pykälällä toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 7 artikla.

Pykälän 1 momentissa todettaisiin, että Finanssivalvonnan sivustoon liittyvistä velvollisuuksista säädetään Finanssivalvonnasta annetussa laissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vertailusivuston vähimmäistietosisällöstä. Sivustolla on oltava vertailutiedot edustavimmista maksutileihin liittyvistä palveluista. Sivuston on vertailettava vähintään ETA-valtioissa yhdenmukaistetun ja kansallisen maksupalveluiden luettelon sisältämät palvelut. Sivuston on yleisesti käytettävä selkeää ja yksiselitteistä kieltä sekä tarvittaessa ETA-valtioissa yhdenmukaistetun ja kansallisen maksupalveluiden luettelon sisältämiä käsitteitä. Lisäksi edellytetään, että vertailutietona käytetään myös, kuuluvatko maksutilin varat Suomen talletussuojan piiriin. Tällä tiedolla voi olla merkitystä kuluttajalle hänen valitessa maksupalveluiden tarjoajaa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin vertailusivuston riippumattomuudesta ja edellytettäisiin, että se tarjoaa täsmällisiä, ajantasaisia ja riittävän kattavia tietoja maksupalveluista ja niiden hinnoista. Riippumattomuus edellyttää muun muassa, että maksupalveluntarjoajille on annettava tasapuolinen asema hakutuloksia käytettäessä, sivustolla on ilmoitettava selkeästi sivuston omistajat ja sen on asetettava ja julkaistava selkeät ja puolueettomat vertailuperusteet. Ajantasaisuuden varmistamiseksi sivustoa tulee päivittää riittävän usein ja siellä on ilmoitettava viimeinen päivitysajankohta. Sivuston tulee myös tarjota tehokas menettely, jolla voidaan ilmoittaa sivustolla olevista vääristä tiedoista. Lisäksi Finanssivalvonnalle asetetaan velvollisuus ylläpitää verkkosivuillaan luetteloa vertailusivustoista, jotka täyttävät tämän pykälän vaatimukset. Tietojen kattavuuden varmistamiseksi palveluntarjoajille on maksupalvelulain 83 §:ssä asetettu velvollisuus ilmoittaa maksupalveluistaan, niiden hinnoittelusta ja mahdollisista muutoksista Finanssivalvonnan luettelossa mainituille sivustoille. Mikäli sivustolla annetut tiedot eivät anna täyttä käsitystä markkinoista, on sivuston ilmoitettava siitä selkeästi ennen tulosten esittämistä.

Sivuston rakentamisesta ja ylläpidosta aiheutuu sivuston ylläpitäjälle kustannuksia, joten pykälän 4 momentissa asetettaisiin ylläpitäjälle mahdollisuus veloittaa palveluntarjoajalta kohtuulliset kustannukset. Sivuston käytön on oltava kuluttajalle maksutonta.

19 a §. *Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudet.* Pykälän mukaan Finanssivalvonta voisi antaa tarkempia määräyksiä tämän luvun 6 §:ssä ja 6 a §:ssä tarkoitettua perusmaksutilistä, sen ominaisuuksista ja tarjottavista palveluista, 6 c §:ssä tarkoitettua perusmaksutiliraportoinnista sekä 6 d §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetuista vertailusivuston tiedoista ja ominaisuuksista. Kaikista perusmaksutiliin ja siihen liittyvistä palveluista, sekä sähköisen tunnistamisen palveluihin, ei ole tarkoituksenmukaista säätää laissa, huomioiden myös palveluntarjonnassa tapahtuva tekninen kehitys. Perusmaksutiliraportoinnin tarkka sisältö ja ETA-valtioille asetettavat raportointiakatalut tarkentuvat myöhemmin, joten niistä ei ole tarkoituksenmukaisesti säätää laissa.

Vertailusivustoa voi ylläpitää yksityinen tai julkinen toimija. Siten on mahdollista, että Suomeen syntyy yksityisen toimijan ylläpitämä vertailusivusto. Tämän vuoksi Finanssivalvonta valtuutettaisiin antamaan tarvittaessa tarkempia määräyksiä tämän lain 15 luvun 6 d §:n 2 ja 3 momentista. Kaikista verkkosivuston ja siinä vertailtavien tietojen yksityiskohdista, esimerkiksi käytettävistä teknisistä sovelluksista ja päivitystiheydestä, ei ole tarkoituksenmukaista säätää lailla. Siten Finanssivalvonnan valtuus antaa tarvittaessa tarkempia määräyksiä näistä on perusteltu.

IV OSA ASIAKKAANSUOJA JA MENETTELYTAVAT ASIAKASLIIKETOIMINNASSA

15 a luku Tilinsiirtopalvelut

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi tilinsiirtopalvelua säätelevä luku. Luvun säädöksillä toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 9—14 artikla.

1 §. *Velvollisuus tarjota tilinsiirtopalvelua.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä tilinsiirtopalvelun tarjoamisvelvoitteesta. Pykälällä toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 9 artikla. Kyseisen artiklan suomenkielisen käännöksen mukaan luottolaitoksilla olisi velvollisuus tarjota tilinsiirtopalvelua kuluttajalle, joka avaa Suomeen sijoittautuneen luottolaitoksen ylläpitämän maksutilin tai jolla on jo tällainen tili. Velvollisuus koskee tilinsiirtopalvelun tarjoamista samassa valuutassa olevien maksutilien välillä.

Suomenkielisessä perusmaksutilidirektiivissä on 9 artiklassa kuitenkin käännösvirhe. Tilinsiirtopalvelun tarjoamisvelvollisuus koskee luottolaitosten lisäksi myös muita maksupalveluiden tarjoajia, kuten maksulaitoksia. Direktiivi toimeenpannaan siten alkuperäisen tarkoituksensa mukaisesti maksulaitoslakiin sisällytettävien viittaussäännöksiin.

2 §. *Tilinsiirtopalvelusta annettavat tiedot, veloittavat maksut ja vahingonkorvausvelvollisuus.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi tilinsiirtopalveluista annettavia tietoja, veloittavia maksuja ja vahingonkorvausvelvollisuutta koskeva pykälä. Pykälällä toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 12—14 artikla.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin luottolaitoksen velvollisuudesta asettaa kuluttajien saataville tiedot vähintään tilinsiirron toteutukseen osallistuvien tehtävistä, toteutusaikatauluista, veloituksista, kuluttajalta pyydettävistä tiedoista ja vaihtoehtoisesta riitojenratkaisumenettelystä. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 14 artikla 1 kohta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tietojen maksuttomuudesta sekä siitä miten ne on kuluttajille annettava. Pykälän mukaan tiedot on asetettava kuluttajien saataville maksutta paperilla tai muulla pysyvällä välineellä kaikissa kuluttajille avoimissa luottolaitoksen tiloissa ja sen verkkosivuilla. Tietojen on oltava sähköisessä muodossa jatkuvasti saatavilla, ja ne on annettava pyynnöstä kuluttajalle. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 14 artikla 2 kohta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tilinsiirtopalveluista veloittavista maksuista. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 12 artikla. Momentin mukaan kuluttajan tulee saada maksutta siirtävältä ja vastaanottavalta luottolaitokselta tiedot voimassa olevista pysyväistointimeksiannoista, suoraveloituksista, suoramaksuvaltuutuksista ja sähköisistä laskuista. Siirtävä luottolaitos ei saa veloittaa vastaanottavaa luottolaitosta tai kuluttajaa siitä, että se toimittaa luettelon voimassa olevista pysyväistointimeksiannoista, suoraveloituksista, suoramaksuvaltuutuksista ja sähköisistä laskuista sekä viimeisen 13 kuukauden ajalta tiedot saapuneista

toistuvista tilisiirroista, sähköisistä laskuista ja tililtä tehdyistä suoraveloituksista. Siirtävä luottolaitos ei myöskään saa veloittaa kuluttajaa tilin sulkemisesta. Muiden tilinsiirtoon liittyvien palveluiden veloitusten tulee olla kohtuullisia ja vastattava luottolaitoksen kustannuksia.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin siirtoprosessiin osallistuvan luottolaitoksen korvausvelvollisuudesta. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 13 artikla. Momentin mukaan luottolaitoksen tulee viivytyksettä korvata kuluttajalle aiheutuvat taloudelliset vahingot, jotka johtuvat suoraan siitä, että luottolaitos laiminlyö tämän luvun mukaiset tilinsiirtopalveluihin liittyvän velvollisuutensa. Kuluttajalle ei saa aiheutua maksuja, korkoja tai muuta taloudellista vahinkoa siirtävän tai vastaanottavan luottolaitoksen mahdollisten virheiden vuoksi. Erityisesti kuluttajalle ei saa aiheutua taloudellista vahinkoa lisämaksujen, korkojen tai muiden veloitusten maksamisesta tai sakoista, seuraamuksista tai muista taloudellisista vahingoista, jotka johtuvat maksutapahtumien toteuttamisen viivästymisestä. Tätä vastuuta ei kuitenkaan sovelleta, jos luottolaitos voi vedota epätavallisiin ja ennalta arvaamattomiin seikkoihin, joihin se ei voi vaikuttaa ja joiden seurauksia se ei kaikkea huolellisuutta noudattamalla olisi voinut välttää. Vastuuta ei sovellettaisi myöskään silloin, jos luottolaitosta sitovat muut EU:n tai kansalliseen lainsäädäntöön perustuvat velvollisuudet.

3 §. *Vastaanottavan luottolaitoksen velvollisuudet.* Pykälällä toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 10 artiklan 1 kohdan 1 alakohhta ja 2, 3 ja 5 kohta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tietyistä vastaanottavan luottolaitoksen velvollisuuksista. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 10 artiklan 2 ja 3 kohta. Tilinsiirtopalvelu on tarjottava kuluttajan valtuutuksessaan määrittelemällä tavalla. Kuluttajan ei ole pakko käyttää kaikkia tilinsiirtopalveluun kuuluvia palveluita, esimerkiksi hänen ei ole pakko sulkea siirtävän luottolaitoksen ylläpitämää tiliaan. Kuluttaja voi siten antaa valtuutuksen haluamiinsa tilinsiirtopalvelun palveluihin erikseen, ja erikseen siirtävälle ja vastaanottavalle luottolaitokselle. Kuluttaja voi valtuutuksessaan yksilöidä siirrettävät saapuvat tilisiirrot, pysyväistoimeksiannot, suoraveloitustuotokset ja suoramaksuvaltuutukset. Kuluttaja voi valtuutuksessaan määritellä päivän, jona tilinsaldo siirretään vastaanottavan luottolaitoksen ylläpitämälle tilille ja päivän, jona tili siirtävällä luottolaitoksella suljetaan. Kuluttaja voi myös määritellä päivän, jona pysyväistoimeksiannot, suoramaksut tai suoraveloitukset on suoritettava vastaanottavan luottolaitoksen ylläpitämältä tililtä ja sähköiset laskut vastaanotetaan vastaanottavan luottolaitoksen ylläpitämään sähköisten laskujen osoitteeseen. Jos maksutilin haltijoita on useita, valtuutus on saatava kultakin heistä. Valtuutus on laadittava sen jäsenvaltion kielellä, jossa tilinsiirtopalvelu käynnistetään, jos muusta ei ole sovittu kuluttajan ja luottolaitoksen välillä.

Vastaanottavan luottolaitoksen velvollisuuksiin kuuluu 1 momentin mukaisesti pyytää kahden päivän kuluessa kuluttajan valtuutuksen saatuaan ja sen mukaisesti siirtävää luottolaitosta toimittamaan vastaanottavalle luottolaitokselle ja pyydetessä kuluttajalle luettelon voimassa olevista pysyväistoimeksiannoista, suoramaksu- ja suoraveloitustuotoksista ja sähköisistä laskuista, sekä viimeisen 13 kuukauden ajalta tiedot saapuneista toistuvista tilisiirroista, sähköisistä laskuista ja tililtä tehdyistä suoraveloituksista ja suoramaksuista, lopettamaan suoraveloitusten, saapuvien tilisiirtojen ja sähköisten laskujen hyväksyminen, peruuttamaan pysyväistoimeksiannot ja suoramaksuvaltuutukset, siirtämään tilinsaldon vastaanottavan luottolaitoksen ylläpitämälle tilille ja sulkemaan tilin sekä tiliin liittyvät maksuvälineet siirtävällä luottolaitoksella.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vastaanottavan luottolaitoksen velvollisuudesta ilmoittaa siirtävälle luottolaitokselle riittävät tiedot kuluttajan uusista yhteystiedoista siirtävälle luotto-

laitokselle jo saapuneiden sähköisten laskujen ja 1 momentissa säädetyn tilinsaldon siirron mahdollistamiseksi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin vastaanottavan luottolaitoksen velvollisuuksista toimia viiden päivän kuluessa siitä, kun se on saanut 1 momentissa määritellyt tiedot. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 10 artiklan 5 kohta. Vastaanottavan luottolaitoksen velvollisuuksiin kuuluvat tehdä tarvittavat toimenpiteet pysyväistoimeksiantojen, suoraveloitusten ja suoramaksujen toteuttamiseksi sekä sähköisten laskujen vastaanottamiseksi valtuutuksen mukaisesti kyseisestä päivästä lukien. Lisäksi vastaanottavan luottolaitoksen velvollisuuksiin kuuluu tiedottaa kuluttajalle tämän SEPA-asetuksen 5 artiklan 3 kohdan d alakohdassa määritellyistä oikeuksista, ilmoittaa toistuvien tilisiirtojen tekijöille ja suoraveloittajille tiedot vastaanottavan luottolaitoksen ylläpitämästä maksutilistä ja sähköisiä laskuja käyttäville laskuttajille sähköisten laskujen osoitteesta, toimitettava näille kopio valtuutuksesta sekä ilmoittaa suoraveloittajille ja sähköisiä laskuja käyttäville laskuttajille päivä, josta alkaen suoraveloitukset tehdään vastaanottavan luottolaitoksen ylläpitämältä tililtä ja sähköiset laskut vastaanotetaan vastaanottavan luottolaitoksen ylläpitämään sähköisten laskujen osoitteeseen. Vastaanottavan luottolaitoksen tulee toimittaa sähköisiä laskuja käyttäville laskuttajille valtuutus niiltä osin kuin se on tarpeen sähköisten laskujen osoitteen muuttamiseksi. Jos näiden toimenpiteiden suorittamiseksi tarvittavat tiedot puuttavat, on vastaanottavan luottolaitoksen pyydettävä ne siirtävältä luottolaitokselta tai kuluttajalta.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin siitä, että kuluttajan asettama määräpäivä pysyväistoimeksiantojen, suoraveloitusten, suoramaksujen ja sähköisten laskujen toteuttamiselle on oltava vähintään kuusi pankkipäivää siitä, kun vastaanottava luottolaitos saa 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 10 artiklan 2 kohdan 4 alakohta.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin siitä, jos kuluttaja toimittaa itse 3 momentin 3 ja 4 kohdassa määritellyt tiedot maksajille, suoraveloittajille ja sähköisiä laskuja käyttäville laskuttajille, vastaanottavan luottolaitoksen tulee toimittaa kuluttajalle 3 momentissa määritellyssä ajassa vakiokirje, jossa ilmoitetaan yksityiskohtaiset tiedot maksutilistä, sähköisten laskujen osoitteesta ja valtuutuksessa määritely alkamispäivä. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 10 artiklan 5 kohdan 2 alakohta.

4 §. Siirtävän luottolaitoksen velvollisuudet. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jolla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 10 artiklan 4 ja 6 kohta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että siirtävän luottolaitoksen on toimitettava 3 §:ssä säädetty tiedot viiden pankkipäivän kuluessa ja suoritettava toimenpiteet kuluttajan antamassa valtuutuksessa määriteltynä päivänä. Tilinsiirtopalvelu on tarjottava kuluttajan valtuutuksessaan määrittelemällä tavalla. Kuluttajan ei ole pakko käyttää kaikkia tilinsiirtopalveluun kuuluvia palveluita. Tilin sulkeminen edellyttää, ettei kuluttajalla ole maksamattomia sitoumuksia ja kaikki toimenpiteet on saatettu päätökseen. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 10 artiklan 4 kohta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, ettei tiliin liitettyjen maksuvälineiden käyttöä saa estää ennen kuluttajan antamassa valtuutuksessa määriteltä päivää. Jos maksutilin sulkeminen ei ole mahdollista kuluttajan maksamattomien sitoumusten vuoksi, tästä on ilmoitettava kuluttajalle ilman aiheetonta viivytyksiä. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 10 artiklan 4 kohta ja 6 kohta.

5 §. *Rajat ylittävä tilinsiirto.* Uudella pykälällä toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 11 artikla.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että siirtävän luottolaitoksen on kuluttajalta pyynnön saatuaan annettava maksutta kuluttajalle 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa määritellyt tiedot, siirrettävä positiivinen tilinsaldo vastaanottavan luottolaitoksen ylläpitämälle tilille ja suljettava maksutili. Luettelo 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa määritellyistä tiedoista ei aseta uudelle maksupalveluntarjoajalle velvollisuutta ryhtyä kehittämään uusia palveluita. Tilisalidon siirto edellyttää, että kuluttajan pyyntö sisältää kaikki tarvittavat tiedot, joilla vastaanottava palveluntarjoaja ja kuluttajan maksutili voidaan yksilöidä. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 11 artiklan 1 kohta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että jos kuluttaja asettaa määräajan 1 momentissa tarkoitetuille toimille, tämän määräpäivän on oltava vähintään kuusi pankkipäivää siitä, kun siirtävä luottolaitos saa pyynnön, jollei muusta ole kuluttajan ja siirtävän luottolaitoksen välillä sovitettu. Luottolaitoksen on saatettava 1 kohdassa tarkoitettut toimet päätökseen kuluttajan ilmoittamana päivänä. Jos maksutilin sulkeminen ei ole mahdollista kuluttajan maksamattomien sitoumusten vuoksi, tästä on ilmoitettava kuluttajalle ilman aiheetonta viivytystä. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 11 artiklan 2 kohta.

6 §. *Tilinsiirtoraportointi.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi tilinsiirtopalveluiden raportointia koskeva pykälä. Raportointi on tarpeen, koska Suomen on toimitettava perusmaksutilidirektiivin 27 artiklan mukaisesti tiedot siirrettyjen tilien ja evätyjen siirtohakemusten lukumäärästä komissiolle.

7 §. *Vaihtoehtoinen riidanratkaisumenettely.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä vaihtoehtoisesta riidanratkaisumenettelystä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että luottolaitosten tulee varmistaa, että kuluttajien ja talletuspankin väliset palveluista perittävien maksujen avoimuutta ja vertailtavuutta, perusmaksutiliä tai siihen liittyviä palveluita, sähköisen tunnistamisen palveluita tai tilinsiirtoa koskevat yksittäiset erimielisyydet voidaan saattaa ratkaisusuosituksia antavan riippumattoman toimielimen käsiteltäväksi. Luottolaitoksen tulee tehdä sopimus tällaisen riidanratkaisuelimen kanssa, jollei sopimusta ole jo aikaisemmin tehty. Valitun riidanratkaisuelimen tulee täyttää muusta kuin viranomaisessa tapahtuvasta kuluttajariitojen ratkaisemisesta annetussa laissa (1696/2015) asetetut velvoitteet.

Pykälän 2 momentissa asetettaisiin talletuspankeille velvollisuus neuvoa kuluttajaa menettelyistä saattaa talletuspankin päätös perusmaksutilihakemuksen hylkäämisestä tai perusmaksutilin irtisanomisesta vapaaehtoisen riidanratkaisuelimen käsiteltäväksi. Tämä velvollisuus sisältäisi myös perusmaksutiliin liittyvät palvelut. Pankin olisi nimettävä käytettävä riidanratkaisuelin kuluttajalle. Pykälällä toimeenpantaisiin perusmaksutilidirektiivin 16 artiklan 7 kohta ja 19 artiklan 5 kohta.

8 §. *Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudet.* Pykälän mukaan Finanssivalvonta voisi antaa tarkempia määräyksiä 6 §:ssä tarkoitettusta tilinsiirtoraportoinnista. Tilinsiirtoraportoinnin tarkka sisältö ja ETA-valtioille asetettavat raportointiaikataulut tarkentuvat myöhemmin, joten niistä ei ole tarkoituksenmukaisesti säätää laissa. Siten Finanssivalvonnan valtuus antaa tarvittaessa tarkempia määräyksiä näistä on perusteltu.

1.2 Laki Finanssivalvonnasta

3 §. Tehtävät. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uudet 5 a—5c kohdat. Pykälän 5 a kohdassa säädettäisiin Finanssivalvonnan edustavimpia maksutiliin liittyviä palveluita ja yhteistä käsitteistöä koskevaan luetteloon liittyvistä velvollisuuksista. Pykälällä toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 3 artikla.

Pykälän 5 b kohdassa säädettäisiin Finanssivalvonnan velvollisuudeksi huolehtia, että Suomessa on vähintään yksi maksupalveluiden hintoja vertaileva sivusto. Vertailusivuston ylläpitäjä voi olla joko yksityinen toimija tai viranomainen. Itse vertailusivustosta ja sen ominaisuuksista säädettäisiin luottolaitoslaissa. Tällä toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 7 artikla.

Pykälän 5 c kohdassa annettaisiin Finanssivalvonnalle tehtäväksi toimittaa komissiolle tiedot perusmaksutilidirektiivin arviointia varten. Kohdalla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 27 artikla.

Toimitettaviin tietoihin kuuluu se, missä määrin maksupalveluntarjoajat noudattavat direktiivin maksuja koskevaa tietoasiakirjaa ja sanastoa, maksuerittelyä ja kuluttajille tiedottamista koskevia määräyksiä. Valvovana viranomaisena Finanssivalvonta on parhaassa asemassa keräämään ja toimittamaan nämä tiedot. Komissiolle on lisäksi toimitettava tiedot missä määrin jäsenvaltiot noudattavat vaatimuksia varmistaa perusmaksutilidirektiivin mukaisten vertailusivustojen olemassaolo. Tämän varmistaminen on asetettu Finanssivalvonnan tehtäväksi.

Komissiolle on toimitettava tiedot siirrettyjen maksutilien lukumäärästä ja evättyjen siirtohakemusten osuudesta sekä perusmaksutilejä tarjoavien luottolaitosten lukumäärä, avattujen perusmaksutilien lukumäärä ja evättyjen perusmaksutilihakemusten osuus. Finanssivalvonta toimii luotto- ja maksulaitosten valvovana viranomaisena. Lisäksi maksupalveluiden tarjoajat raportoivat sille perusmaksutileistä ja tilinsiirrosta. Siten Finanssivalvonta on parhaassa asemassa keräämään ja toimittamaan tiedot komissiolle.

4 §. Valvottavat. Pykälän 2 momentin 1 kohtaan ehdotetaan tehtäväksi lakitekninen muutos.

38 §. Rikemaksu. Perusmaksutilidirektiivin 26 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on annettava säännökset seuraamuksista, joita sovelletaan tämän direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annetun kansallisen lainsäädännön rikkomiseen. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varottavia.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättävän uusi 7 kohta, jossa säädettäisiin rikemaksun piiriin kuuluvaksi laiminlyönnit tai rikkomukset, jotka koskevat luottolaitoslaissa ja maksulaitoslaissa säädettävää tilinsiirtopalvelun tarjoamisvelvollisuutta, korvausvelvollisuutta tai vastaanottavan ja siirtävän palveluntarjoajan velvollisuuksia.

Lisäksi momenttiin lisättäisiin uusi 8 kohta, jonka mukaan rikemaksun piiriin kuuluisivat teot, joilla rikotaan perusmaksutilin tarjoamisvelvollisuutta, perusmaksutilin ominaisuuksille asettuja edellytyksiä ja palveluntarjontaa koskevia velvollisuuksia tai perusmaksutilin irtisanomista koskevia velvollisuuksia.

Finanssivalvonnasta annetun lain 39 §:n 1 momentin mukaan Finanssivalvonta antaa valvottavalle ja muulle finanssimarkkinoilla toimivalle julkisen varoituksen, jos tämä tahallaan tai huolimattomuudesta menettelee muiden kuin mainitun lain 38 §:n 1 momentissa taikka 40 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettujen finanssimarkkinoita koskevien säännösten tai niiden nojalla

annettujen määräysten vastaisesti. Valvottavalle julkinen varoitus annetaan myös, jos valvottava tahallaan tai huolimattomuudesta menettelee toimilupansa ehtojen tai toimintaansa koskevien sääntöjen vastaisesti. Säännös kattaa myös muut kuin uudessa 7 ja 8 kohdassa tarkoitettut velvollisuudet, joilla täytäntöönpannaan perusmaksutilidirektiivi.

Asiakkaalta perittävien palveluveloitusten kohtuullisuuteen ja kustannusvastaavuuteen liittyvien velvollisuuksien rikkomista ei ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi säätää rikemaksulla rangaistavaksi. Kohtuullisen hinnan määrittämiseen ei ole kaikkiin tilanteisiin soveltuvaa laskentakaavaa eikä hintakaton asettaminen lainsäädännössä tässä tapauksessa ole perusteltua. Siten rikemaksun määrääminen perustuisi Finanssivalvonnan tapauskohtaiseen arviointiin, mikä olisi ongelmallista sovitaa rangaistusluonteisten ja taloudellisten seuraamusten sääntelyltä vaadittuun rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen täsmällisyysvaatimukseen (esimerkiksi PeVL 9/2012 vp, PeVL 32/2005, PeVL 55/2005 vp). Finanssivalvonnalla on kuitenkin Finanssivalvonnasta annetun lain 39 §:n 1 momentin mukainen mahdollisuus antaa julkinen varoitus näiden velvollisuuksien rikkomisesta. Lisäksi Finanssivalvonnalla on velvollisuus sitä koskevan lain 3 §:n 3 momentin 3 kohdan mukaan seurata ja arvioida peruspankkipalveluiden saatavuutta ja niiden hinnoittelua.

Direktiivin 26 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä, että toimivaltainen viranomaisena voi julkistaa hallinnollisen seuraamuksen, joka määrätään direktiivin säännösten rikkomisen johdosta. Julkistamisesta voidaan poiketa, jos julkistaminen vaarantaa vakavasti finanssimarkkinoita tai aiheuttaa suhteetonta vahinkoa osapuolille. Voimassa olevan Finanssivalvonnasta annetun lain 43 §:ssä säädetään rikemaksun, julkisen varoituksen ja seuraamusmaksun julkistamisesta. Velvoite vastaa direktiivin 26 artiklan 2 kohdassa säädettyä.

50 i §. *Toiminta perusmaksutilidirektiivin mukaisena viranomaisena.* Pykälä olisi uusi ja siinä säädettäisiin Finanssivalvonnan tehtävästä toimia perusmaksutilidirektiivin 21 artiklassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena omalta osaltaan sekä 22 artiklassa tarkoitettuna yhteysviranomaisena. Finanssivalvonnan on toimitettava muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille ilman aiheutonta viivytystä tiedot, jotka ovat niille tarpeen perusmaksutilidirektiivin nojalla säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Siirtymäsäännökset

Lakiin ehdotetaan siirtymäsäännöstä rikemaksujen määräämiselle. Perusmaksutilidirektiivin toimeenpano aiheuttaa muutostarpeita maksupalveluntarjoajien toimintoihin ja mahdollisesti asiakassopimuksiin. Siten siirtymäaika rikemaksuille on perusteltua.

1.3 Maksulaitoslaki

2 §. *Soveltamisalaan kuulumattomat palvelut.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälässä mainittuihin maksutilejä tarjoaviin toimijoihin sovellettaisiin tilinsiirtopalvelua koskevia säännöksiä. Pykälällä toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 9 artikla.

9 §. *Sallittu liiketoiminta.* Pykälän 1 momentin 1 kohtaan ehdotetaan selvyiden vuoksi lisättäväksi, että tilinsiirtopalvelun tarjoaminen on maksulaitoksille sallittua liiketoimintaa.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan selvyiden vuoksi lisättäväksi, että maksulaitoksen tarjotessa 1 momentissa tarkoitettua tilinsiirtopalvelua, siihen sovelletaan luottolaitoslain 15 a luvun 2—7 §:n vastaavia säännöksiä. Pykälän muutoksilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 9 artikla. Pykälän 3 momentti vastaisi voimassa olevaa lakia.

Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin maksulaitoksille velvollisuus maksutilejä ja maksupalveluita tarjotessaan kohdella kaikkia ETA-valtiossa laillisesti asuvia asiakkaitaan yhdenvertaisesti ja syrjimättömästi. Tämä toteutetaan viittaamalla luottolaitoslain 15 luvun 6 §:ään, jossa maksupalveluita tarjoaville talletuspankeille asetetaan vastaava velvollisuus. Tällä toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 15 artikla. Lisäys on perustelu myös kilpailun ja tasapuolisten kilpailuedellytysten edistämiseksi sekä tasapuolisen asiakkaiden kohtelun varmistamiseksi.

9 a §. Tilinsiirtopalvelu. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jossa säädettäisiin velvollisuus maksutilejä tarjoaville maksulaitoksille tarjota tilinsiirtopalveluita ja raportoida niistä Finanssivalvonnalle. Pykälällä toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 9—14 artiklat. Suomenkielisessä perusmaksutilidirektiivin 9 artiklassa on käännösvirhe. Kyseinen artikla toimeenpannaan alkuperäisen tarkoituksensa mukaisesti siten, että velvollisuus tarjota tilinsiirtopalvelua koskee kaikkia maksupalveluiden tarjoajia, mukaan lukien maksulaitokset.

6 luku Menettelytavat

41 c §. Eräiden riitojen ratkaisu. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jossa edellytetään, että kuluttajilla on käytettävissään tehokkaita ja vaikuttavat vaihtoehtoiset riitojenratkaisumenettelyt perusmaksutilidirektiivin oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyen. Pykälällä toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 24 artikla.

1.4 Maksupalvelulaki

9 §. Yleissäännös annettavista tiedoista ja ilmoituksista. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan palveluntarjoajien on käytettävä Finanssivalvonnasta annetun lain 3 §:n 3 momentin 5 a kohdassa tarkoitetun luettelon mukaisia yhteisiä käsitteitä kuluttajille annettavissa sopimustiedoissaan, kaupallisissa tiedoissaan ja markkinointitiedoissaan. Palveluntarjoajat voivat palveluihinsa viitattaessaan käyttää myös markkinointinimiä edellyttäen, että ne yksilöivät selkeästi mainitussa luettelossa olevat vastaavat yhteiset käsitteet. Yhteisiä käsitteitä on käytettävä siinä laajuudessa kuin ne ovat sovellettavissa palveluntarjoajan tarjoamiin palveluihin. Momentilla pannaan täytäntöön perusmaksutilidirektiivin 6 artiklan yleiset säännökset kuluttajille tiedottamisesta.

12 §. Maksupalvelusta ja maksutilistä annettavat tiedot. Pykälän otsikkoa ehdotetaan laajennettavaksi käsittämään myös maksutilistä annettavat tiedot, joista säädettäisiin 2 momentissa.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin maksutilin tarjoamisesta yhdistettynä (paketoituna) siihen liittymättömään tuotteeseen tai palveluun. Momentin mukaan kuluttajalle on annettava tieto siitä, onko maksutili erikseen saatavilla, jos maksutiliä tarjotaan yhdistettynä siihen liittymättömään tuotteeseen tai palveluun. Jos maksutili on erikseen saatavilla, palveluntarjoajan on lisäksi eriteltävä kulut kaikista sellaisista yhdistettyyn tarjoukseen kuuluvista tuotteista tai palveluista, jotka ovat erikseen saatavilla. Momentilla pannaan täytäntöön perusmaksutilidirektiivin 8 artikla.

Palveluntarjoajan erityiset velvollisuudet antaa kuluttajille tietoja maksutilin kuluista

17 a §. Palvelumaksuja koskeva tietoasiakirja ja sanasto. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jossa säädetään palvelumaksuja koskevasta tietoasiakirjasta ja sanastosta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin palveluntarjoajalle velvollisuus toimittaa kuluttajalle erillinen lyhyt palvelumaksuja koskeva tietoasiakirja ja sanasto. Asiakirjan tulee sisältää Finansi-

valvonnasta annetun lain 3 §:n 3 momentin 5 a kohdassa tarkoitetun luettelon mukaiset yhteiset käsitteet. Jos palveluntarjoaja tarjoaa luettelossa tarkoitettuja palveluja, asiakirjan tulee sisältää myös tieto kustakin palvelusta veloittavasta maksusta. Tietoasiakirja tulee toimittaa kuluttajalle hyvissä ajoin ennen sopimuksen tekemistä kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla. Jos maksutiliin liittyviä palveluja tarjotaan toisiinsa yhdistettyinä (osana maksutiliin liittyvää palvelupakettia), asiakirjassa on lisäksi ilmoitettava yhdistelmästä veloittava kokonaismaksu, yhdistelmään sisältyvät palvelut ja niiden määrä sekä kokonaismaksun kattaman määrän ylittävistä palveluista veloittavat lisämaksut. Asiakirjan tiedot on esitettävä maksutilin valuutassa tai muussa kuluttajan ja palveluntarjoajan sopimassa ETA-valtion valuutassa. Palveluntarjoajat voivat tietoasiakirjassa käyttää palveluista toissijaisesti markkinointinimiä yhteisten käsitteiden mukaisten nimitysten ohella. Momentilla pannaan täytäntöön perusmaksutidirektiivin 4 artiklan 1 kohta, 2 kohdan a alakohta ja osittain e alakohta sekä 3 kohta. Lisäksi sillä pannaan täytäntöön osittain 6 artiklan 1 kohta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tietoasiakirjan muotovaatimuksista, ja sillä pannaan täytäntöön direktiivin 4 artiklan 2 kohdan f ja g alakohta. Asiakirja olisi ensinnäkin otsikoitava palvelumaksuja koskeväksi tietoasiakirjaksi. Otsikoinnilla tarkoitetaan, että asiakirjan nimityksen on direktiivin mukaisesti oltava sen ensimmäisen sivun yläreunassa. Lisäksi asiakirja olisi yksilöitävä ETA-valtioissa yhdenmukaistetulla asiakirjan tunnuksella, joka sijaitsee otsikon vieressä. Momentin mukaan asiakirjassa olisi mainittava, että siinä esitetään edustavimista maksutiliin liittyvistä palveluista veloittavat maksut ja että ennen sopimuksen tekemistä annettavat tiedot ja sopimustiedot esitetään kaikkien palveluiden osalta muissa asiakirjoissa.

Tietoasiakirjan on direktiivin 4 artiklan 2 kohdan b, c ja e alakohtaan sisältyvien vaatimusten mukaisesti oltava esitystapansa, asettelunsa ja kirjasinkokonsa puolesta selkeä ja helppolukui-nen sekä oltava yhtä helppotajuinen mustavalkoisena tulostettuna tai valokopioituna asiakirjana kuin alkuperäisen asiakirjan. Lisäksi tietoasiakirjan on oltava täsmällinen ja harhaanjohtamaton. Lain 9 §:n yleissäännös, jonka mukaan palveluntarjoajan on annettava laissa tarkoitettut tiedot ja ilmoitukset maksupalvelunkäyttäjälle selkeässä ja helposti ymmärrettävässä muodossa, täyttää kyseiset vaatimukset. Edelleen lain 9 §:n mukaan osapuolet voivat sopia, millä kielellä tiedot ja ilmoitukset annetaan, mutta jos muuta ei ole sovittu, on tiedot ja ilmoitukset annettava suomeksi tai ruotsiksi taikka muulla sen valtion virallisella kielellä, jossa maksupalvelua tarjotaan. Tämä vastaa direktiivin 4 artiklan 2 kohdan d alakohdan säännöksiä tietoasiakirjan kielestä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin palveluntarjoajan velvollisuudesta pitää tietoasiakirja sekä 1 momentissa tarkoitettuja yhteisiä käsitteitä ja niihin liittyviä määritelmiä koskeva sanasto aina kuluttajan helposti saatavilla. Ne on asetettava myös muiden kuin asiakkaiden helposti saataville, mahdollisuuksien mukaan sähköisessä muodossa palveluntarjoajan verkkosivustolle ja kuluttajalle avoimiin tiloihin. Ne on myös annettava kuluttajalle hänen pyynnöstään mak-sutta kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla. Momentilla pannaan täytäntöön perusmaksutidirektiivin 4 artiklan 4 ja 5 kohta. Momentissa ei erikseen säädettäisi direktiivin 4 artiklan 4 kohdan 2 alakohdan vaatimuksesta, jonka mukaan sanastossa ja muissa määritelmissä on vää-rinymmärrysten välttämiseksi käytettävä selkeää ja yksiselitteistä yleiskieltä, koska tämä seuraa lain 9 §:n yleissäännöksestä.

17 b §. Palvelumaksuerittely. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi palvelumaksuerittelyä koskeva pykälä. Pykälällä pannaan täytäntöön perusmaksutidirektiivin 5 artikla ja osittain 6 artiklan 1 kohta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin palveluntarjoajan velvollisuudesta antaa kuluttajalle palvelumaksuerittely kaikista maksutiliin liittyvistä palveluista veloitetuista maksuista ja mahdolli-

sista maksutilin koroista. Erittely on annettava vähintään kerran vuodessa maksutta ja pysyvällä välineellä. Erittely on kuluttajan pyynnöstä annettava kirjallisesti. Kuluttaja ja palveluntarjoaja voivat sopia erittelyn toimittamisen tiedotuskanavasta. Erittelyssä on käytettävä Finanssivalvonnasta annetun lain 3 §:n 3 momentin 5 a kohdassa tarkoitettujen luettelon mukaisia yhteisiä käsitteitä siinä laajuudessa kuin ne ovat sovellettavissa. Erittelyn tiedot on esitettävä maksutilin valuutassa tai muussa kuluttajan ja palveluntarjoajan sopimassa ETA-valtion valuutassa. Palveluista voidaan erittelyssä käyttää toissijaisesti markkinointinimiä yhteisten käsitteiden mukaisten nimitysten ohella.

Pykälän 2 momentin mukaan erittely olisi otsikoitava palvelumaksuerittelyksi, ja se olisi yksilöitävä ETA-valtioissa yhdenmukaistetulla asiakirjan tunnuksella. Otsikon tulee sijaita asiakirjan ensimmäisen sivun yläreunassa asiakirjan tunnuksen vieressä. Lisäksi palvelumaksuerittelyn on direktiivin 5 artiklan 3 kohdan a ja b alakohdan mukaan oltava esitystapansa, asetelunsa ja kirjasinkokonsa puolesta selkeä ja helppolukuinen sekä täsmällinen ja harhaanjohtamaton. Kuluttaja ja palveluntarjoaja voivat direktiivin 5 artiklan 3 kohdan d alakohdan mukaan sopia erittelyssä käytettävästä kielestä, mutta jos muuta ei ole sovittu, erittelyn on oltava kirjoitettu sen jäsenvaltion virallisella kielellä, jossa maksutiliä tarjotaan. Edellä mainittu lain 9 §:n yleissäännös tietojen ja ilmoitusten antamisesta selkeässä ja helposti ymmärrettävässä muodossa sekä käytettävästä kielestä kattaa nämä direktiivistä seuraavat velvoitteet.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin palvelumaksuerittelyn vähimmäissisällöstä. Erittelyssä on momentin 1 kohdan mukaan mainittava kustakin palvelusta veloitettu yksikkömaksu ja palvelun käyttökertojen lukumäärä. Toisiinsa yhdistettyinä tarjottujen palvelujen osalta erittelyssä on mainittava yhdistelmästä (palvelupaketista) veloitettu kokonaismaksu (pakettimaksu), kokonaismaksun veloituskertojen lukumäärä ja kokonaismaksun kattaman määrän ylittävistä palveluista veloitetut lisämaksut. Momentin 2 kohdan mukaan erittelyssä on ilmoitettava myös kustakin palvelusta, palvelujen yhdistelmästä ja yhdistelmän kokonaismaksun kattaman määrän ylittävistä palveluista veloitetujen maksujen kokonaismäärät. Lisäksi erittelyssä on momentin 3 kohdan mukaan mainittava mahdollisen tililuoton korkokanta ja veloitetun koron kokonaismäärä sekä 4 kohdan mukaan mahdollisen talletuskoron korkokanta ja kertyneen koron kokonaismäärä. Momentin 5 kohdan mukaan on mainittava kaikista palveluista veloitetujen maksujen kokonaismäärä.

83 §. Valvontaviranomaiset. Pykälän 1 ja 2 momentti pysyisivät ennallaan. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan uusia säännöksiä valvontaviranomaisten velvollisuudesta toimia tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä ulkomaisten ETA-valvontaviranomaisten kanssa perusmaksutilidirektiivin mukaisia tehtäviä hoitaessaan. Momentissa viitattaisiin direktiivin 22 ja 23 artiklan yksityiskohtaisiin säännöksiin viranomaisten yhteistyövelvollisuudesta ja eri jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välisten erimielisyyksien ratkaisemisesta. Finanssivalvonta toimisi direktiivin 22 artiklassa tarkoitettuna yhteysviranomaisena.

Voimassa olevan 3 momentin säännökset ehdotetaan otettavaksi 4 momenttiin. Lisäksi momenttiin ehdotetaan säännöstä palveluntarjoajan velvollisuudesta ilmoittaa viipymättä Finanssivalvonnasta annetun lain 3 §:n 3 momentin 5 b kohdassa ja luottolaitoslain 15 luvun 6 d §:ssä tarkoitetuille vertailusivustoille tiedot maksupalveluistaan ja niiden hinnoittelusta sekä mahdollisista muutoksista. Tämä on tarpeen perusmaksutilidirektiivin 7 artiklan mukaisten vertailusivustojen ylläpitämiseksi.

84 §. Finanssivalvonnan valvontatehtävän hoitaminen. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi lakitekninen muutos.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä lokakuuta 2016. Direktiivin edellyttämät kansalliset säännökset ja määräykset olisi saatettava voimaan viimeistään 18 päivänä syyskuuta 2016.

Finanssivalvonnasta annetun lain 3 §:n 3 momentin 5 a ja 5 b kohdan ja maksupalvelulain 9 §:n 2 momentin, 17 a ja 17 b §:n voimaantulosta säädettäisiin kuitenkin valtioneuvoston asetuksella, koska säännöksiä ei voida soveltaa ennen kuin yhteinen käsitteistö on EU:n tasolla luotu. Jäsenvaltioiden on laadittava direktiivin 3 artiklan mukaan alustava luettelo vähintään 10:stä ja enintään 20 edustavimmasta maksutiliin liittyvästä maksullisesta palvelusta, joita vähintään yksi maksupalveluntarjoaja tarjoaa kansallisella tasolla. Luettelossa on oltava kuhunkin palveluun liittyvät termit ja määritelmät. Kustakin palvelusta on käytettävä vain yhtä termiä kussakin jäsenvaltion virallisessa kielessä. Luetteloa laadittaessa jäsenvaltioiden on otettava huomioon palvelut, joita kuluttajat käyttävät yleisimmin maksutilinsä yhteydessä ja jotka aiheuttavat kuluttajille korkeimmat kokonais- ja yksikkökustannukset.

Jäsenvaltioiden on annettava alustavat luettelot tiedoksi komissiolle ja Euroopan pankkiviranomaiselle viimeistään 18 päivänä syyskuuta 2015. Euroopan pankkiviranomainen laatii näiden perusteella teknisten sääntelystandardien luonnokset, joissa vahvistetaan EU:n standardoitu terminologia palveluille, jotka ovat yhteisiä ainakin useimmille jäsenvaltioille. EU:n standardoitu terminologia sisältää yhteisiin palveluihin liittyvät yhteiset termit ja määritelmät, ja se asetetaan saataville EU:n toimielinten virallisilla kielillä. Kustakin palvelusta on käytettävä vain yhtä termiä kussakin jäsenvaltion virallisessa kielessä.

Euroopan pankkiviranomainen toimittaa teknisten sääntelystandardien luonnokset komissiolle viimeistään 18 päivänä syyskuuta 2016. Jäsenvaltioiden on sisällytettävä EU:n standardoitu terminologia alustavaan luetteloon ja julkaistava näin syntyvä lopullinen luettelo edustavimmista maksutiliin liittyvistä palveluista viipymättä ja viimeistään kolmen kuukauden kuluessa delegoidun säädöksen voimaantulosta. Jäsenvaltioiden on lisäksi arvioitava ja tarvittaessa päivitettävä edustavimpien palvelujen luetteloa joka neljäs vuosi lopullisen luettelon julkaisemisen jälkeen.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

3.1 Elinkeinovapaus

Esityksen 1. lakiehdotuksen 15 luvun 6 §:n mukaan maksupalveluita tarjoavien luottolaitosten tulee tarjota maksutilejä, maksupalveluita ja sähköisen tunnistamisen palveluita yhdenvertaisesti ja syrjimättömästi kaikille ETA-valtiossa laillisesti asuville luonnollisille henkilöille, jotka toimivat pääasiallisesti muussa kuin elinkeino- tai ammattitoimintatarkoituksessa. Vaatimus on maksutilien ja maksupalveluiden osalta pääasiallisesti perusmaksutilidirektiivin 15 ja 16 artiklan mukainen.

Säännös ei maksutilien osalta olennaisesti poikkeaisi nykyisestä luottolaitoslain 15 luvun 6 §:n mukaisesta velvollisuudesta, mutta uudessa säännöksessä mainittaisiin nimenomaisesti sähköisen tunnistamisen palvelut. Lisäksi asiakkaan määritelmän yhdenmukaistaminen kuluttajansuojalain kuluttajan määritelmän kanssa supistaisi hieman kyseisen peruspankkipalvelusäännöksen kohdejoukkoa. Toisaalta asiakkaan määritelmä olisi perusmaksutilidirektiiviä hieman laajempi, koska direktiivissä säädetään luottolaitoksille velvollisuus tarjota perusmak-

sutilipalveluita luonnollisille henkilöille, jotka eivät toimi elinkeino- tai ammattitoimintatarkoituksessa.

Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan elinkeinolla. Toisaalta perustuslain 6 §:n 2 momentissa säädetään yhdenvertaisuudesta, jolloin ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Luottolaitosten velvollisuus tarjota euromääräisiä perusmaksutilejä ja niihin liittyviä maksupalveluita sekä sähköisen tunnistamisen palveluita kaikille luonnollisille henkilöille merkitsee osittain puuttumista perustuslain mukaiseen elinkeinovapauteen. Tällainen puuttuminen elinkeinovapauteen on tarpeen perusmaksutilidirektiivin tavoitteiden saavuttamiseksi. Velvollisuus tarjota perusmaksutilejä koskisi lisäksi ainoastaan luottolaitoksia, joilta edellytetään luottolaitoslain 2 luvun 1 §:n mukaisesti toimilupaa.

Perusmaksutilin avaamista koskevalla vaatimuksella turvataan samalla perustuslain mukaista yhdenvertaisuutta kaikille ETA-valtiossa laillisesti asuville luonnollisille henkilöille. Perusmaksutili ja siihen liittyvät maksupalvelut ovat välttämättömiä käytännön elämän kannalta ja lähes jokaisella suomalaisella on jonkin tyyppinen maksutili. Perusmaksutilidirektiivin 15 artikla edellyttää jäsenvaltioiden varmistavan, etteivät luottolaitokset syrji kuluttajia, jotka toimivat sellaisessa tarkoituksessa, joka ei kuulu heidän elinkeino- ja ammattitoimintaansa. Luottolaitoslain 15 luvun 6 §:ssä syrjimättömyyden vaatimus ulotettaisiin koskemaan kuluttajansuojalain kuluttajan määritelmää vastaavasti kaikkia luonnollisia henkilöitä, jotka toimivat pääasiallisesti sellaisessa tarkoituksessa, joka ei kuulu heidän elinkeino- ja ammattitoimintaansa.

Perusmaksutilidirektiivi edellyttää, että kuluttajilta veloittavien maksujen tulee olla kohtuullisia. Perusmaksutilidirektiivin 12 artiklassa on lisäksi säädetty, että siirtopalveluun liittyvät maksut vastaavat kyseisen maksupalveluntarjoajan todellisia kustannuksia. Perusmaksutilidirektiivi edellyttää tiettyjen palvelujen maksuttomuutta.

Sääntelyllä on merkitystä perustuslain 15 §:n 1 momentin mukaisen omaisuudensuojan kannalta, kun luottolaitoksillakin on lähtökohtaisesti oikeus myydä palvelunsa haluamallaan hinnalla. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännössä on kuitenkin hyväksytty hinta- ja kulusääntelyä tilanteissa, joissa on pyritty pitämään hinnat asiakkaan kannalta kohtuullisina (lääkkeiden hinnoittelu PeVL 49/2005 vp ja velallisen korvattaviksi tulevat perintäkulut PeVL 27/2004 vp).

Esitettävälle kulusääntelylle on painava yhteiskunnallinen tarve ja tavoitteena on varmistaa kohtuuhintaisten perusmaksutilien saatavuus kuluttajille. Kulusääntely tukee samalla tilinhaltijoiden tasapuolista kohtelua ja perustuslain 6 §:n 1 momentin yhdenvertaisuussääntelyä. Valiokunnan aikaisemman tulkintakäytännön perusteella ehdotettua kulusääntelyä ei voida pitää valtiosääntöoikeudellisesti ongelmallisena.

3.2 Hallinnolliset seuraamukset

Perusmaksutilidirektiivin 26 artikla edellyttää, että jäsenvaltioiden on annettava säännökset tehokkaista, oikeasuhteisista ja varoittavista seuraamuksista, joita sovelletaan direktiivin voimaan saattamisen kansallisen lainsäädännön rikkomisesta. Jäsenvaltioiden on lisäksi säädetävä, että toimivaltainen viranomainen voi julkistaa hallinnollisen seuraamuksen, joka määrää tämän direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä hyväksytyjen säännösten

HE 123/2016 vp

rikkomisen johdosta, jollei julkistaminen vakavasti vaaranna finanssimarkkinoita tai aiheuta suhteetonta vahinkoa osapuolille.

Hallinnollisen seuraamuksen yleisistä perusteista on säädettävä perustuslain 2 §:n 3 momentin edellyttämällä tavalla lailla, koska sen määräämiseen sisältyy julkisen vallan käyttöä. Sanktiomuotoisten hallinnollisten seuraamusten maksuvelvollisuuden ja suuruuden perusteista sekä maksuvelvollisen oikeusturvasta samoin kuin täytäntöönpanon perusteista tulee säätää lailla (arvopaperimarkkinoita koskeva lainsäädäntö PeVL 17/2012 vp ja esimerkiksi PeVL 55/2005 vp ja PeVL 32/2005 vp). Lisäksi seuraamusten alaisten tekojen tunnusmerkistö ei saa jäädä avoimeksi (PeVL 16/2013 vp).

Esityksen 2. lakiehdotuksen 38 §:ssä annettaisiin Finanssivalvonnalle oikeus määrätä hallinnollisena seuraamuksena rikemaksu lainsäädännössä asetettavien velvollisuuksien rikkomisesta. Ehdotettu toimivaltuus ei ole luonteeltaan uusi eikä sääntely poikkeaisi Finanssivalvonnalle annetuista valtuuksista määrätä muiden säädösten rikkomisen seuraamuksena rikemaksua.

3.3 Ratkaisusuosituksia antavat toimitukset

Perusmaksutilidirektiivin 24 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kuluttajilla on käytettävissään tehokkaita ja vaikuttavia vaihtoehtoisia riitojenratkaisumenettelyjä sellaisten riitojen ratkaisemiseksi, jotka koskevat direktiivissä vahvistettuja oikeuksia ja velvoitteita.

Esityksen 1. lakiehdotuksen 15 luvun 6 ja 6 b §:n, 15 a luvun 7 §:n ja 3. lakiehdotuksen 41 c §:n mukaan palveluntarjoajien olisi varmistettava, että niiden asiakkaana olevat kuluttajat voivat saattaa perusmaksutiliä ja palveluita koskevat yksittäiset erimielisyydet ratkaisusuosituksia antavan riippumattoman toimituksen käsiteltäväksi. Toimituksen sääntöjen tulee turvata erimielisyyksien puolueeton, asiantunteva, avoin, tehokas ja oikeudenmukainen käsittely.

Ehdotettu sääntely ei vaadi, että Suomessa olisi vain yksi tällainen elin. Jokaisella palveluntarjoajalla olisi velvollisuus järjestää edellä tarkoitetuille kuluttajille mahdollisuus erimielisyyksien käsittelyyn ratkaisusuosituksia antavassa puolueettomassa elimessä. Toimituksen toimintaa ei itsessään säänneltäisi eikä se olisi Finanssivalvonnan harjoittaman valvonnan kohteena. Finanssivalvonta kuitenkin valvoisi, että jokainen palveluntarjoaja täyttää velvollisuutensa.

Palveluntarjoajien olisi voimassa olevan maksupalvelulain 86 a §:n 2 momentin perusteella ilmoitettava Finanssivalvonnalle toimituksen nimi ja yhteystiedot. Finanssivalvonnan pyynnöstä palveluntarjoajan olisi myös toimitettava Finanssivalvonnalle toimituksen säännöt ja muut säännösten noudattamisen valvontaa varten tarvittavat Finanssivalvonnan määräämät selvitykset.

Edellä tarkoitetun kuluttaja-asiakkaan ei olisi pakko käyttää hänelle tarjottua mahdollisuutta saattaa riita toimituksen käsiteltäväksi. Kuluttaja voisi haastaa palveluntarjoajan vastaamaan tuomioistuimeen riita-asiassa siitä riippumatta, onko kuluttaja ensin kääntynyt toimituksen puoleen vai ei.

Toimituksen toiminta ei olisi julkisen vallan käyttämistä. Lainsäädännöllä ei liioin puututtaisi siihen, miten toimitus järjestetään tai rahoitetaan. Laissa ainoastaan vaadittaisiin, että palveluntarjoajan on järjestettävä edellä tarkoitetuille asiakkaille mahdollisuus sellaiseen erimielisyyksien käsittelyyn, jonka on oltava puolueetonta, asiantuntevaa, avointa, tehokasta ja oikeudenmukaista.

Toimitusta koskeva sääntely ei olisi ongelmallista valtiosäännön kannalta.

3.4 Määräyksenantovaltuudet

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuuksia. Perustuslain 80 §:n 2 momentin mukaan myös muu kuin pykälän 1 momentissa tarkoitettu viranomaisen voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määräytyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Tällaisen valtuuden tulee olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu.

Esityksen 1. lakiehdotuksen mukaan Finanssivalvonta voisi antaa tarkempia määräyksiä 15 luvun 6 §:ssä ja 6 a §:ssä tarkoitettu perusmaksutileistä, niiden ominaisuuksista ja tarjottavista palveluista, sekä 6 c §:ssä tarkoitusta perusmaksutiliraportoinnista, 6 d §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetuista vertailusivuston tiedoista ja ominaisuuksista sekä 15 a luvun 6 §:ssä tarkoitettu tilinsiirtoraportoinnista. Kysymys näiden kohtien osalta on lain ja vaatimusten sisältöä tarkentavasta teknisluonteisesta sääntelystä ja valtuutukset tarkoittavat lähinnä määräysten antamista näiden seikkojen järjestämiseen liittyvistä teknisluonteisista yksityiskohdista. Määräyksenantovaltuuksien kohteena ovat Finanssivalvonnan valvomat sekä toimiluvan saaneet luottolaitokset ja palveluntarjoajat sekä vertailusivustojen ylläpitäjä, mikäli vertailusivustoja pitää yllä muu toimija kuin Finanssivalvonta. Määräyksenantovaltuudet ovat rinnastettavissa Finanssivalvonnan nykyisiin määräyksenantovaltuuksiin.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt useassa yhteydessä mahdollisena tämän tyyppisen määräyksenantovallan osoittamista Finanssivalvonnalle tai sen edeltäjille (esimerkiksi PeVL 28/2008vp, PeVL 17/2004 vp ja PeVL 67/2002 vp). Ehdotettavia määräyksenantovaltuuksia ei ole katsottava perustuslain kannalta ongelmallisiksi.

Hallitus katsoo, että ehdotetut lait voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luottolaitoslain (610/2014) 15 luvun 6 § sekä
lisätään 15 lukuun uusi 6 a—6 d ja 19 a § sekä lakiin uusi 15 a luku seuraavasti:

15 luku

Menettelytavat asiakasliiketoiminnassa

6 §

Asiakkaan oikeus peruspankkipalveluihin

Talletuspankin on maksutiliä, maksupalveluita ja sähköisen tunnistamisen palveluita tarjotessaan tarjottava niitä yhdenvertaisesti ja syrjimättömästi ETA-valtiossa laillisesti asuville. Maksupalveluita tarjoavan talletuspankin on tarjottava euromääräistä perusmaksutiliä, siihen liittyviä maksupalveluita ja sähköisen tunnistamisen palveluita ETA-valtiossa laillisesti asuville luonnollisille henkilöille noudattaen tätä pykälää ja 6 a ja 6 b §:ää. Perusmaksutiliä, siihen liittyviä maksupalveluita ja sähköisen tunnistamisen palveluita tarjotessaan talletuspankin tulee kohdella kaikkia asiakkaita yhdenvertaisesti ja syrjimättömästi. Asiakkaalla tarkoitetaan tässä pykälässä ja 6 a ja 6 b §:ssä luonnollista henkilöä, joka toimii pääasiallisesti sellaisessa tarkoituksessa, joka ei kuulu hänen elinkeino- tai ammattitoimintaansa.

Talletuspankin on hyväksyttävä tai hylättävä asiakkaan perusmaksutilihakemus ilman aiheutonta viivytystä ja viimeistään kymmenen pankkipäivän kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hakemuksen. Talletuspankki saa kieltäytyä perusmaksutilin avaamisesta ja perusmaksutiliin liittyvien maksupalveluiden tarjoamisesta vain rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetusta laista (503/2008) tai eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä annetusta laista (659/1967) johtuvasta syystä.

Kieltäytymisen täsmällinen peruste on ilmoitettava asiakkaalle viivytyksettä, kirjallisesti ja maksutta. Ilmoitusta ei kuitenkaan tule antaa, jos se olisi kansallisen turvallisuuden, yleisen järjestyksen tai rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun lain tavoitteiden vastaista. Talletuspankin on neuvottava asiakasta menettelystä, jolla tämä voi valittaa hylkäämispäätöksestä ja kuluttajan oikeudesta ottaa yhteyttä toimivaltaiseen viranomaiseen ja nimettyyn vaihtoehtoiseen riitojenratkaisuelimeen sekä annettava asianmukaiset yhteystiedot.

Talletuspankin on asetettava asiakkaan saataville maksutta helposti käytettävissä olevia tietoja ja annettava neuvoja perusmaksutileistä ja niihin liittyvistä maksupalveluista, sähköisen tunnistamisen palveluista, veloittavista maksuista sekä käyttöehdoista.

Talletuspankkien on tiedotettava riittävästi yleisöä perusmaksutilien saatavuudesta, perusmaksutilien ja niihin liittyvien maksupalveluiden ominaisuuksista ja ehdoista, sähköisen tun-

HE 123/2016 vp

nistamisen palveluista sekä menetelmistä, jotka mahdollistavat vaihtoehtoisten riidanratkaisumenettelyjen käytön.

6 a §

Perusmaksutilin ominaisuudet ja siitä perittävät maksut

Talletuspankin tarjoaman perusmaksutilin tulee sisältää seuraavat palvelut:

- 1) perusmaksutilin avaaminen, käyttäminen ja sulkeminen;
- 2) varojen tallettaminen;
- 3) käteisen nostaminen ETA-valtion alueella;
- 4) maksutapahtumien toteuttaminen suoraveloituksina, maksukortilla, tilisiirroilla, pankkipäätteillä, luottolaitoksen toimipisteissä ja luottolaitoksen verkkopalveluissa.

Talletuspankin on tarjottava 1 momentissa tarkoitettuja palveluita yhtä laajasti kuin ne jo tarjoavat niitä asiakkailleen, joilla on jokin muu maksutili kuin perusmaksutili. Talletuspankki ei saa rajoittaa 1 momentissa tarkoitettujen palveluiden tai sähköisen tunnistamisen palveluiden tapahtumamääriä. Talletuspankkien on tarjottava vahva sähköinen tunnistuspalvelu perusmaksutiliasiakkaalleen, jos se tarjoaa sitä muille asiakkaille.

Asiakkailta veloittavien maksujen tulee olla kohtuullisia ja vastattava niistä talletuspankille aiheutuvia todellisia kustannuksia. Maksujen kohtuullisuutta arvioitaessa tulee huomioida ainakin kansallinen tulotaso ja maksutilipalveluista keskimäärin veloittavat maksut.

6 b §

Perusmaksutilin puitesopimukset ja irtisanominen

Perusmaksutilin puitesopimukseen sovelletaan maksupalvelulakia (290/2010), jollei 2 ja 3 momentista muuta johdu.

Talletuspankki voi irtisanoa perusmaksutilin puitesopimuksen vain, jos:

- 1) asiakas on tahallisesti käyttänyt maksutiliä laittomiin tarkoituksiin;
- 2) maksutilillä ei ole ollut tapahtumia 24 kuukauden aikana;
- 3) asiakas on antanut virheellisiä tietoja, ja oikeat tiedot olisivat johtaneet perusmaksutilihakemuksen hylkäämiseen; tai
- 4) asiakas ei enää asu laillisesti ETA-valtiossa.

Talletuspankin on ilmoitettava perusmaksutilin irtisanomisesta ja sen perusteesta asiakkaalle kirjallisesti ja maksutta tämän momentin mukaisesti. Jos talletuspankki irtisanoa perusmaksutilin 2 momentin 2 tai 4 kohdan perusteella, irtisanomisesta on ilmoitettava vähintään kahta kuukautta ennen irtisanomisen voimaantuloa, jollei ilmoituksen teko olisi kansallisen turvallisuuden tai yleisen järjestyksen vastaista. Jos talletuspankki irtisanoa perusmaksutilin 2 momentin 1 tai 3 kohdan perusteella, irtisanominen on voimassa välittömästi. Talletuspankin on neuvottava asiakasta menettelystä, jolla tämä voi valittaa irtisanomispäätöksestä, ja kuluttajan oikeudesta ottaa yhteyttä toimivaltaiseen viranomaiseen ja nimettyyn vaihtoehtoiseen riitojenratkaisuelimeen sekä annettava asianmukaiset yhteystiedot.

6 c §

Perusmaksutiliraportointi

Talletuspankin on ilmoitettava Finanssivalvonnalle, tarjoaako se 6 ja 6 a §:ssä tarkoitettuja perusmaksutilejä sekä avattujen perusmaksutilien ja evätyjen perusmaksutilihakemusten lukumäärä.

HE 123/2016 vp

6 d §

Vertailusivusto

Finanssivalvonnan velvollisuudesta pitää yllä palveluntarjoajien maksupalveluistaan veloittamia hintoja vertailevaa sivustoa säädetään Finanssivalvonnasta annetussa laissa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun vertailusivustossa on oltava ainakin:

- 1) vertailutiedot edustavimmista maksutileihin liittyvistä palveluista;
- 2) tieto, kuuluvatko maksutilillä olevat varat rahoitusvakausviranomaisesta annetussa laissa (1195/2014) tarkoitetun talletussuojan piiriin.

Vertailusivuston on oltava riippumaton ja tarjottava täsmällisiä, ajantasaisia ja riittävän kattavia tietoja maksupalveluista ja niiden hinnoittelusta. Finanssivalvonta ylläpitää verkkosivullaan luetteloja tämän pykälän mukaisista vertailusivustoista.

Vertailusivuston ylläpitäjä voi veloittaa palveluntarjoajalta kohtuulliset kustannukset. Sivuston käytön on oltava kuluttajille maksuton.

19 a §

Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudet

Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä 6 §:ssä ja 6 a §:ssä tarkoitetusta perusmaksutilistä, sen ominaisuuksista ja tarjottavista palveluista, 6 c §:ssä tarkoitusta perusmaksutiliraportoinnista sekä 6 d §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetuista vertailusivuston tiedoista ja ominaisuuksista.

IV OSA

ASIAKKAANSUOJA JA MENETTELYTAVAT ASIAKASLIIKETOIMINNASSA

15 a luku

Tilinsiirtopalvelut

1 §

Velvollisuus tarjota tilinsiirtopalvelua

Luottolaitoksen on tarjottava tilinsiirtopalvelua kuluttajille.

2 §

Tilinsiirtopalvelusta annettavat tiedot, veloittavat maksut ja vahingonkorvausvelvollisuus

Luottolaitoksen on asetettava kuluttajien saataville vähintään tiedot:

- 1) tilinsiirron toteutukseen osallistuvien tehtävistä;
- 2) toteutusaikatauluista;
- 3) veloituksista;
- 4) kuluttajalta pyydettävistä tiedoista;

5) riitojenratkaisumenettelystä.

Luottolaitoksen on asetettava 1 momentissa tarkoitetut tiedot saataville maksutta paperilla tai muulla pysyvällä välineellä kaikissa kuluttajille avoimissa luottolaitoksen tiloissa ja sen verkkosivuilla.

Kuluttajien tulee saada maksutta siirtävältä ja vastaanottavalta luottolaitokselta tiedot voimassa olevista pysyväistoimeksiannoista, suoraveloituksista, suoramaksuvaltuutuksista ja sähköisistä laskuista. Siirtävä luottolaitos ei saa veloittaa vastaanottavaa luottolaitosta tai kuluttajaa 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuista tiedoista eikä tilin sulkemisesta. Muiden tilinsiirtoon liittyvien palveluiden veloitusten tulee olla kohtuullisia ja vastattava luottolaitoksen kustannuksia.

Luottolaitoksen tulee viivytyksettä korvata kuluttajalle aiheutuvat taloudelliset vahingot, jotka johtuvat suoraan siitä, että luottolaitos laiminlyö tämän luvun mukaiset tilinsiirtopalveluun liittyvät velvollisuutensa. Korvausvelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos luottolaitos voi vedota epätavallisiin ja ennalta arvaamattomiin seikkoihin, joihin se ei olisi voinut vaikuttaa ja joiden seurauksia se ei kaikkea huolellisuutta noudattamalla olisi voinut välttää.

3 §

Vastaanottavan luottolaitoksen velvollisuudet

Vastaanottavan luottolaitoksen on kahden pankkipäivän kuluessa kuluttajan valtuutuksen saatuaan pyydettävä, että siirtävä luottolaitos:

1) toimittaa vastaanottavalle luottolaitokselle ja pyydetessä kuluttajalle luettelon voimassa olevista pysyväistoimeksiannoista, suoraveloituksista, suoramaksuvaltuutuksista ja sähköisistä laskuista, sekä viimeisen 13 kuukauden ajalta tiedot saapuneista toistuvista tilisiirroista, sähköisistä laskuista ja tililtä tehdyistä suoraveloituksista ja suoramaksuista;

2) lopettaa suoraveloitusten, saapuvien tilisiirtojen ja sähköisten laskujen hyväksymisen;

3) peruuttaa pysyväistoimeksiannot ja suoramaksuvaltuutukset;

4) siirtää tilinsaldon vastaanottavan luottolaitoksen ylläpitämälle tilille;

5) sulkee tilin ja siihen liittyvät maksuvälineet siirtävällä luottolaitoksella.

Vastaanottavan luottolaitoksen on ilmoitettava siirtävälle luottolaitokselle riittävät tiedot vastaanottavan luottolaitoksen ylläpitämästä kuluttajan tilistä ja sähköisten laskujen osoitteesta sähköisten laskujen ja 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun tilinsaldon siirron toteuttamiseksi.

Vastaanottavan luottolaitoksen on viiden pankkipäivän kuluessa saatuaan 1 momentissa tarkoitetut tiedot:

1) tehtävä tarpeelliset toimet pysyväistoimeksiantojen, suoraveloitusten ja suoramaksujen toteuttamiseksi ja sähköisten laskujen vastaanottamiseksi sekä toteutettava ja vastaanotettava ne valtuutuksen mukaisesti;

2) tiedotettava kuluttajalle tämän euromääräisiä tilisiirtoja ja suoraveloituksia koskevista teknisistä ja liiketoimintaa koskevista vaatimuksista sekä asetuksen (EY) N:o 924/2009 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 260/2012 5 artiklan 3 kohdan d alakohdassa tarkoitetuista oikeuksista;

3) ilmoitettava toistuvien tilisiirtojen tekijöille ja suoraveloittajille tiedot vastaanottavan luottolaitoksen ylläpitämästä maksutilistä ja sähköisiä laskuja käyttäville laskuttajille sähköisten laskujen osoitteesta sekä toimitettava näille kopio valtuutuksesta;

4) ilmoitettava suoraveloittajille ja sähköisiä laskuja käyttäville laskuttajille päivä, josta alkaen suoraveloitukset tehdään vastaanottavan luottolaitoksen ylläpitämältä tililtä ja sähköiset laskut vastaanotetaan vastaanottavan luottolaitoksen ylläpitämään sähköisten laskujen osoitteeseen.

Kuluttajan antamamassa valtuutuksessa asetetun määräpäivän, jolloin aloitetaan 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen pysyväistoimeksiantojen, suoraveloitusten, suoramaksujen ja säh-

HE 123/2016 vp

köisten laskujen toteuttaminen, on oltava vähintään kuusi pankkipäivää siitä, kun vastaanottava luottolaitos saa 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot.

Jos kuluttaja toimittaa itse 3 momentin 3 ja 4 kohdassa määritellyt tiedot maksajille, suora-veloittajille ja sähköisiä laskuja käyttäville laskuttajille, vastaanottavan luottolaitoksen tulee toimittaa kuluttajalle 3 momentissa säädettyssä ajassa vakiokirje, jossa ilmoitetaan yksityiskohtaiset tiedot maksutilistä, sähköisten laskujen osoitteesta ja valtuutuksessa määrätty alkamispäivä.

4 §

Siirtävän luottolaitoksen velvollisuudet

Siirtävän luottolaitoksen on toimitettava 3 §:ssä tarkoitetut tiedot viiden pankkipäivän kuluessa ja suoritettava toimenpiteet kuluttajan antamassa valtuutuksessa määriteltynä päivänä.

Tiliin liitettyjen maksuvälineiden käyttöä ei saa estää ennen kuluttajan antamassa valtuutuksessa määriteltyä päivää. Jos maksutilin sulkeminen ei ole mahdollista kuluttajan maksamattomien sitoumusten vuoksi, tästä on ilmoitettava kuluttajalle ilman aiheetonta viivytystä.

5 §

Rajat ylittävä tilinsiirto

Siirtävän luottolaitoksen on saatuaan kuluttajalta pyynnön:

- 1) annettava maksutta kuluttajalle 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa määritellyt tiedot;
- 2) siirrettävä positiivinen saldo vastaanottavan palveluntarjoajan ylläpitämälle tilille;
- 3) suljettava maksutili.

Kuluttajan asettama määräpäivä 1 momentissa tarkoitetuille toimenpiteille on oltava vähintään kuusi pankkipäivää siitä, kun siirtävä luottolaitos saa pyynnön. Jos maksutilin sulkeminen ei ole mahdollista kuluttajan maksamattomien sitoumusten vuoksi, tästä on ilmoitettava kuluttajalle ilman aiheetonta viivytystä.

6 §

Tilinsiirtoraportointi

Luottolaitoksen on ilmoitettava Finanssivalvonnalle tässä luvussa tarkoitetussa tilinsiirto-palvelussa siirrettyjen tilien ja evätyjen siirtohakemusten lukumäärä.

7 §

Vaihtoehtoinen riidanratkaisumenettely

Luottolaitoksen on varmistettava, että kuluttajan ja luottolaitoksen väliset palveluista perittävien maksujen avoimuutta ja vertailtavuutta, perusmaksutiliä tai siihen liittyviä palveluita, sähköisen tunnistamisen palveluita tai tilinsiirtoa koskevat yksittäiset erimielisyydet voidaan saattaa ratkaisusuosituksia antavan riippumattoman toimielimen käsiteltäväksi. Toimielimen sääntöjen tulee turvata erimielisyyksien puolueeton, avoin, tehokas ja oikeudenmukainen käsittely.

Talletuspankin on neuvottava kuluttajaa menettelyistä saattaa talletuspankin päätös perusmaksutilihakemuksen hylkäämisestä tai perusmaksutilin irtisanomisesta vapaaehtoisen riidanratkaisuelimen käsiteltäväksi.

HE 123/2016 vp

8 §

Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudet

Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä 6 §:ssä tarkoitettusta tilinsiirtoraportoinnista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

2.

Laki

Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 4 §:n 2 momentin 1 kohta ja 38 §:n 1 momentin 6 kohta, sellaisina kuin ne ovat, 4 §:n 2 momentin 1 kohta laissa 611/2014 ja 38 §:n 1 momentin 6 kohta laissa 1198/2014, sekä

lisätään 3 §:n 3 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1360/2010, 194/2011, 170/2014 ja 611/2014, uusi 5 a—5 c kohta, 38 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 752/2012, 254/2013, 170/2014 ja 1198/2014, uusi 7 ja 8 kohta ja lakiin uusi 50 i § seuraavasti:

3 §

Tehtävät

Finanssivalvonnan tehtävänä on lisäksi:

5 a) osallistua maksutileihin liittyvien maksujen vertailukelpoisuudesta, maksutilin siirtämisestä ja mahdollisuudesta käyttää perusmaksutilejä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/92/EU, jäljempänä *perusmaksutilidirektiivi*, mukaisen edustavimpia maksutiliin liittyviä palveluita ja yhteisiä käsitteitä koskevan luettelon laatimiseen ja julkaista lopullinen luettelo noudattaen mainitun direktiivin 3 artiklaa;

5 b) huolehtia, että Suomessa on vähintään yksi palveluntarjoajien maksupalveluistaan veloittamia hintoja vertaileva sivusto, josta säädetään luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (610/2014);

5 c) toimittaa komissiolle tiedot perusmaksutilidirektiivin arviointia varten noudattaen perusmaksutilidirektiivin 27 artiklaa.

4 §

Valvottavat

Valvottavalla tarkoitetaan tässä laissa 2—4 momentissa tarkoitettua yhteisöä ja laitosta.

Toimilupavalvottavalla tarkoitetaan tässä laissa:

1) luottolaitostoiminnasta annetussa laissa tarkoitettua luottolaitosta ja kolmannen maan luottolaitoksen sivuliikettä;

38 §

Rikemaksu

Finanssivalvonta määrää rikemaksun sille, joka tahallaan tai huolimattomuudesta:

6) laiminlyö tai rikkoo rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain 4 luvussa tarkoitetun EU:n vakausmaksun maksuvelvollisuuden tai 5 luvussa tarkoitetun talletussuojamaksun maksuvelvollisuuden;

7) laiminlyö tai rikkoo luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 a luvun 1 §:ssä tai maksulaitoslain 9 a §:ssä tarkoitetun tilinsiirtopalvelun tarjoamisvelvollisuuden taikka luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 a luvun 2 §:ssä tarkoitetun korvausvelvollisuuden, 3 §:ssä tarkoitetut vastaanottavan palveluntarjoajan velvollisuudet, 4 §:ssä tarkoitetut siirtävän palveluntarjoajan velvollisuudet tai 5 §:ssä tarkoitetut siirtävän palveluntarjoajan velvollisuudet;

8) laiminlyö tai rikkoo luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 luvun 6 §:ssä tarkoitetun perusmaksutilin tarjoamisvelvollisuuden, 6 a §:ssä tarkoitetut perusmaksutilin ominaisuuksia tai palveluntarjontaa koskevat velvollisuudet tai 6 b §:ssä tarkoitetut perusmaksutilin irtisanomista koskevat velvollisuudet.

50 i §

Toiminta perusmaksutilidirektiivin mukaisena viranomaisena

Finanssivalvonta toimii perusmaksutilidirektiivin 21 artiklassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena sekä 22 artiklassa tarkoitettuna yhteysviranomaisena.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

Lain 3 §:n 3 momentin 5 a ja 5 b kohdan voimaantulosta säädetään kuitenkin valtioneuvoston asetuksella.

Lain 38 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohtaa sovelletaan kuuden kuukauden kuluttua tämän lain voimaantulosta.

3.

Laki

maksulaitoslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maksulaitoslain (297/2010) 2 §:n 1 momentti ja 9 §, sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 1 momentti osaksi laissa 612/2014 ja 9 § osaksi laissa 899/2011, sekä lisätään lakiin uusi 9 a ja 41 c § seuraavasti:

2 §

Soveltamisalaan kuulumattomat palvelut

Tätä lakia ei sovelleta 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa ja 3 momentissa tarkoitettua tilinsiirto-palvelua lukuun ottamatta palveluihin, joita tarjoaa:

- 1) luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (610/2014) tarkoitettu luottolaitos;
- 2) Valtiokonttori tai muu valtion viranomainen, Ahvenanmaan maakunta, kunta, kuntayhtymä taikka muu alueellinen tai paikallisviranomainen;
- 3) Kansaneläkelaitos tai muu itsenäinen julkisoikeudellinen laitos;
- 4) Euroopan keskuspankki, Suomen Pankki tai muu kansallinen keskuspankki;
- 5) yhteisö, jolle on myönnetty postipalvelulaissa (313/2001) tarkoitettu toimilupa;
- 6) valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetussa laissa (443/1998) tarkoitettu yhtiö tai Teollisen yhteistyön rahasto Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetussa laissa (291/1979) tarkoitettu yhtiö.

9 §

Sallittu liiketoiminta

Maksulaitos saa toimiluvassa mainittujen maksupalvelujen lisäksi:

1) tarjota valuutanvaihtopalveluita, luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 a luvussa tarkoitettua tilinsiirto-palvelua sekä muita vastaavia toiminnallisia tai maksupalveluihin läheisesti liittyviä lisäpalveluja; sekä

2) ylläpitää ja tarjota maksujärjestelmiä.

Maksulaitos saa harjoittaa muutakin liiketoimintaa, jollei 19 §:n 2 momentista muuta johdu. Maksulaitoksen tarjotessa 1 momentissa tarkoitettua tilinsiirto-palvelua siihen sovelletaan luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 a luvun 2—7§:ää.

Maksulaitos saa tarjota vain sellaisia maksutilejä, joita käytetään yksinomaan maksutapah-tumien toteuttamiseen. Maksulaitoksen maksupalvelunkäyttäjiltä vastaanottamat varat eivät ole luottolaitostoiminnasta annetussa laissa tarkoitettuja talletuksia tai muita takaisinmaksetta-via varoja.

Maksulaitoksen on maksutilejä ja maksupalveluita tarjotessaan kohdeltava kaikkia asiakkai-taan syrjimättömästi ja yhdenvertaisesti noudattaen luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 lu-vun 6 §:ää.

HE 123/2016 vp

9 a §

Tilinsiirtopalvelu

Maksutilejä tarjoavan maksulaitoksen on tarjottava tilinsiirtopalvelua ja raportoitava siitä Finanssivalvonnalle luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 a luvun 2—7 §:n mukaisesti.

6 luku

Menettelytavat

41 c §

Eräiden riitojen ratkaisu

Maksulaitoksen palveluista perittävien maksujen avoimuutta ja vertailtavuutta, perusmaksutiliä tai siihen liittyviä palveluita, sähköisen tunnistamisen palveluita tai tilinsiirtoa koskeviin yksittäisiin erimielisyyksiin sovelletaan luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 a luvun 7 §:ää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

maksupalvelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maksupalvelulain (290/2010) 12 §:n otsikko, 83 ja 84 §, sellaisena kuin se on laissa 770/2012, sekä
lisätään 9 §:ään uusi 2 momentti, 12 §:ään uusi 2 momentti, lakiin uusi 17 a ja 17 b § sekä niiden edelle uusi väliotsikko seuraavasti:

9 §

Yleissäännös annettavista tiedoista ja ilmoituksista

Palveluntarjoajan on käytettävä kuluttajille annettavissa sopimustiedoissaan, kaupallisissa tiedoissaan ja markkinointitiedoissaan Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 3 §:n 3 momentin 5 a kohdassa tarkoitetun luettelon mukaisia yhteisiä käsitteitä. Palveluissa voidaan käyttää markkinointinimiä, jos niitä vastaavat yhteiset käsitteet yksilöidään selkeästi.

12 §

Maksupalvelusta ja maksutilistä annettavat tiedot

Maksutilistä, jota tarjotaan yhdistettynä siihen liittymättömään tuotteeseen tai palveluun, on annettava kuluttajalle tieto, onko maksutili erikseen saatavilla. Jos maksutili on erikseen saatavilla, on lisäksi eriteltävä kulut kaikista sellaisista yhdistettyyn tarjoukseen kuuluvista tuotteista tai palveluista, jotka ovat erikseen saatavilla.

Palveluntarjoajan erityiset velvollisuudet antaa kuluttajille tietoja maksutilin kuluista

17 a §

Palvelumaksuja koskeva tietoasiakirja ja sanasto

Palveluntarjoajan, joka tekee kuluttajan kanssa maksutiliä koskevan sopimuksen, on hyvissä ajoin ennen sopimuksen tekemistä toimitettava kuluttajalle kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla erillinen lyhyt tietoasiakirja, joka sisältää Finanssivalvonnasta annetun lain 3 §:n 3 momentin 5 a kohdassa tarkoitetun luettelon mukaiset yhteiset käsitteet ja, jos palveluntarjoaja tarjoaa luettelossa tarkoitettuja palveluja, kustakin palvelusta veloitettavat maksut. Jos maksutiliin liittyviä palveluja tarjotaan toisiinsa yhdistettyinä, asiakirjassa on ilmoitettava yhdistelmästä veloitettava kokonaismaksu, yhdistelmään sisältyvät palvelut ja niiden määrä sekä kokonaismaksun kattaman määrän ylittävistä palveluista veloitettavat lisämaksut. Asiakirjan tiedot on esitettävä maksutilin valuutassa tai muussa osapuolten sopimassa ETA-valtion valuutassa. Palveluista voidaan toissijaisesti käyttää markkinointinimiä yhteisten käsitteiden mukaisten nimitysten ohella.

HE 123/2016 vp

Asiakirja on otsikoitava palvelumaksuja koskevaksi tietoasiakirjaksi ja se on yksilöitävä otsikon vieressä esitettävällä ETA-valtioissa yhdenmukaistetulla asiakirjan tunnuksella. Asiakirjassa on mainittava, että siinä esitetään edustavimmista maksutiliin liittyvistä palveluista veloittavat maksut ja että ennen sopimuksen tekemistä annettavat tiedot ja sopimustiedot esitetään kaikkien palveluiden osalta muissa asiakirjoissa.

Palveluntarjoajan on pidettävä tietoasiakirja sekä 1 momentissa tarkoitettuja yhteisiä käsitteitä ja niihin liittyviä määritelmiä koskeva sanasto aina kuluttajien helposti saatavilla toimitiloissaan ja mahdollisilla verkkosivuillaan sekä annettava ne kuluttajan pyynnöstä maksutta kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla.

17 b §

Palvelumaksuerittely

Palveluntarjoajan on annettava kuluttajalle vähintään kerran vuodessa maksutta pysyvällä välineellä ja kuluttajan pyynnöstä kirjallisesti erittely kaikista tämän maksutiliin liittyvistä palveluista veloitetuista maksuista ja mahdollisista maksutilin koroista. Erittelyssä on käytettävä Finanssivalvonnasta annetun lain 3 §:n 3 momentin 5 a kohdassa tarkoitetun luettelon mukaisia yhteisiä käsitteitä. Erittelyn tiedot on esitettävä maksutilin valuutassa tai muussa osapuolten sopimassa ETA-valtion valuutassa. Palveluista voidaan toissijaisesti käyttää markkinointinimiä yhteisten käsitteiden mukaisten nimitysten ohella.

Erittely on otsikoitava palvelumaksuerittelyksi ja se on yksilöitävä otsikon vieressä esitettävällä ETA-valtioissa yhdenmukaistetulla asiakirjan tunnuksella.

Palvelumaksuerittelyssä on mainittava ainakin:

- 1) kustakin palvelusta veloitettu yksikkömaksu ja palvelun käyttökertojen lukumäärä sekä toisiinsa yhdistettyinä tarjottujen palvelujen osalta yhdistelmästä veloitettu kokonaismaksu, kokonaismaksun veloituskertojen lukumäärä ja kokonaismaksun kattaman määrän ylittävistä palveluista veloitetut lisämaksut;
- 2) kustakin palvelusta, kustakin palvelujen yhdistelmästä ja yhdistelmän kokonaismaksun kattaman määrän ylittävistä palveluista veloitetujen maksujen kokonaismäärät;
- 3) mahdollisen tililuoton korkokanta ja veloitetun koron kokonaismäärä;
- 4) mahdollisen talletuskoron korkokanta ja kertyneen koron kokonaismäärä;
- 5) kaikista palveluista veloitetujen maksujen kokonaismäärä.

83 §

Valvontaviranomaiset

Finanssivalvonta valvoo tämän lain noudattamista valvottaviensa osalta. Myös kuluttaja-asiamies valvoo tämän lain noudattamista, jos maksupalvelun käyttäjä on kuluttaja.

Finanssivalvonnan ja kuluttaja-asiamiehen on oltava tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä keskenään. Niiden on valvontatehtävää hoitaessaan toimittava tarvittaessa yhteistyössä Viesintäviraston kanssa.

Valvontaviranomaisten on maksujen vertailukelpoisuudesta, maksutilin siirtämisestä ja mahdollisuudesta käyttää perusmaksutilejä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/92/EU mukaisia tehtäviä hoitaessaan toimittava tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä ulkomaisten ETA-valvontaviranomaisten kanssa noudattaen mainitun direktiivin 22 ja 23 artiklaa. Direktiivin 22 artiklassa tarkoitettuna yhteysviranomaisena toimii Finanssivalvonta.

Palveluntarjoaja on velvollinen luovuttamaan valvontaviranomaisen nähtäväksi tämän lain valvonnan kannalta tarpeelliset asiakirjat. Palveluntarjoajan on myös viipymättä ilmoitettava Finanssivalvonnasta annetun lain 3 § 3 momentin 5 b kohdassa ja luottolaitostoiminnasta an-

HE 123/2016 vp

netun lain 15 luvun 6 d §:ssä tarkoitetuille vertailusivustoille tiedot maksupalveluistaan ja niiden hinnoittelusta sekä mahdollisista muutoksista.

84 §

Finanssivalvonnan valvontatehtävän hoitaminen

Finanssivalvonnan valvontatehtävän hoitamisesta, sen oikeudesta määrätä seuraamuksia sekä muutoksenhausta Finanssivalvonnan päätökseen säädetään Finanssivalvonnasta annetussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 .

Lain 9 §:n 2 momentin, 17 a ja 17 b §:n voimaantulosta säädetään kuitenkin valtioneuvoston asetuksella.

Helsingissä 25 päivänä elokuuta 2016

Pääministeri

Juha Sipilä

Valtiovarainministeri Petteri Orpo

1.

Laki**luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luottolaitoslain (610/2014) 15 luvun 6 § sekä
lisätään 15 lukuun uusi 6 a—6 d ja 19 a § sekä lakiin uusi 15 a luku seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

15 luku

15 luku

Menettelytavat asiakasliiketoiminnassa**Menettelytavat asiakasliiketoiminnassa**

6 §

6 §

*Asiakkaan oikeus peruspankkipalveluihin**Asiakkaan oikeus peruspankkipalveluihin*

Talletuspankki saa kieltäytyä tavanomaisen talletustilin avaamisesta ja tilin käyttöön tarjotun välineen myöntämisestä taikka maksupalvelua koskevan toimeksiannon hoitamisesta ETA-valtiossa laillisesti oleskelevälle luonnolliselle henkilölle vain, jos kieltäytymiselle on painava peruste. Perusteen tulee liittyä asiakkaaseen tai hänen aiempaan käyttäytymiseensä taikka siihen, ettei asiakassuhteelle ilmeisesti ole todellista tarvetta. Kieläytymisen peruste on ilmoitettava asiakkaalle.

Mitä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta, jos 18 §:stä tai rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetusta laista (503/2008) johtuu muuta.

Talletuspankin on maksutiliä, maksupalveluita ja sähköisen tunnistamisen palveluita tarjotessaan tarjottava niitä yhdenvertaisesti ja syrjimättömästi ETA-valtiossa laillisesti asuville. Maksupalveluita tarjoavan talletuspankin on tarjottava euromääräistä perusmaksutiliä, siihen liittyviä maksupalveluita ja sähköisen tunnistamisen palveluita ETA-valtiossa laillisesti asuville luonnollisille henkilöille noudattaen tätä pykälää ja 6 a ja 6 b §:ää. Perusmaksutiliä, siihen liittyviä maksupalveluita ja sähköisen tunnistamisen palveluita tarjotessaan talletuspankin tulee kohdella kaikkia asiakkaita yhdenvertaisesti ja syrjimättömästi. Asiakkaalla tarkoitetaan tässä pykälässä ja 6 a ja 6 b §:ssä luonnollista henkilöä, joka toimii pääasiallisesti sellaisessa tarkoituksessa, joka ei kuulu hänen elinkeino- tai ammattitoimintaansa.

Talletuspankin on hyväksyttävä tai hylättävä asiakkaan perusmaksutilihakemus ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kymmenen pankkipäivän kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hakemuksen. Talletuspankki saa kieltäytyä perusmaksutilin avaamisesta ja perusmaksutiliin liittyvien maksupalvelui-

den tarjoamisesta vain rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetusta laista (503/2008) tai eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä annetusta laista (659/1967) johtuvasta syystä.

Kieltäytymisen täsmällinen peruste on ilmoitettava asiakkaalle viivytyksettä, kirjallisesti ja maksutta. Ilmoitusta ei kuitenkaan tule antaa, jos se olisi kansallisen turvallisuuden, yleisen järjestyksen tai rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun lain tavoitteiden vastaista. Talletuspankin on neuvottava asiakasta menettelystä, jolla tämä voi valittaa hylkäämispäätöksestä ja kuluttajan oikeudesta ottaa yhteyttä toimivaltaiseen viranomaiseen ja nimettyyn vaihtoehtoiseen riitojenratkaisuelimeen sekä annettava asianmukaiset yhteystiedot.

Talletuspankin on asetettava asiakkaan saataville maksutta helposti käytettävissä olevia tietoja ja annettava neuvoja perusmaksutileistä ja niihin liittyvistä maksupalveluista, sähköisen tunnistamisen palveluista, veloittavista maksuista sekä käyttöehdoista.

Talletuspankkien on tiedotettava riittävästi yleisöä perusmaksutilien saatavuudesta, perusmaksutilien ja niihin liittyvien maksupalveluiden ominaisuuksista ja ehdoista, sähköisen tunnistamisen palveluista sekä menetelmistä, jotka mahdollistavat vaihtoehtoisten riidanratkaisumenettelyjen käytön.

6 a §

Perusmaksutilin ominaisuudet ja siitä perittävät maksut

Talletuspankin tarjoaman perusmaksutilin tulee sisältää seuraavat palvelut:

- 1) perusmaksutilin avaaminen, käyttäminen ja sulkeminen;
- 2) varojen tallettaminen;
- 3) käteisen nostaminen ETA-valtion alueella;
- 4) maksutapahtumien toteuttaminen suora-veloituksina, maksukortilla, tilisiirroilla, pankkipäätteillä, luottolaitoksen toimipisteissä ja luottolaitoksen verkkopalveluissa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Talletuspankin on tarjottava 1 momentissa tarkoitettuja palveluita yhtä laajasti kuin ne jo tarjoavat niitä asiakkailleen, joilla on jokin muu maksutili kuin perusmaksutili. Talletuspankki ei saa rajoittaa 1 momentissa tarkoitettujen palveluiden tai sähköisen tunnistamisen palveluiden tapahtumamääriä. Talletuspankkien on tarjottava vahva sähköinen tunnistuspalvelu perusmaksutiliasiakkailleen, jos se tarjoaa sitä muille asiakkaille.

Asiakkailta veloitettavien maksujen tulee olla kohtuullisia ja vastattava niistä talletuspankille aiheutuvia todellisia kustannuksia. Maksujen kohtuullisuutta arvioitaessa tulee huomioida ainakin kansallinen tulotaso ja maksutilipalveluista keskimäärin veloitettavat maksut.

6 b §

Perusmaksutilin puitesopimukset ja irtisanominen

Perusmaksutilin puitesopimukseen sovelletaan maksupalvelulakia (290/2010), jollei 2 ja 3 momentista muuta johdu.

Talletuspankki voi irtisanoa perusmaksutilin puitesopimuksen vain, jos:

- 1) asiakas on tahallisesti käyttänyt maksutiliä laittomiin tarkoituksiin;*
- 2) maksutilillä ei ole ollut tapahtumia 24 kuukauden aikana;*
- 3) asiakas on antanut virheellisiä tietoja, ja oikeat tiedot olisivat johtaneet perusmaksutilihakemuksen hylkäämiseen; tai*
- 4) asiakas ei enää asu laillisesti ETA-valtiossa.*

Talletuspankin on ilmoitettava perusmaksutilin irtisanomisesta ja sen perusteesta asiakkaalle kirjallisesti ja maksutta tämän hetken mukaisesti. Jos talletuspankki irtisanoo perusmaksutilin 2 momentin 2 tai 4 kohdan perusteella, irtisanomisesta on ilmoitettava vähintään kahta kuukautta ennen irtisanomisen voimaantuloa, jollei ilmoituksen teko olisi kansallisen turvallisuuden tai yleisen järjestyksen vastaista. Jos talletuspankki irtisanoo perusmaksutilin 2 momentin 1 tai 3 kohdan perusteella, irtisanominen on voimassa välittömästi. Talletuspankin on neuvottava asiakasta menettelystä, jolla tämä voi valittaa irtisanomispäätöksestä, ja kuluttajan oi-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

keudesta ottaa yhteyttä toimivaltaiseen viranomaiseen ja nimettyyn vaihtoehtoiseen riitojenratkaisuelimeen sekä annettava asianmukaiset yhteystiedot.

6 c §

Perusmaksutiliraportointi

Talletuspankin on ilmoitettava Finanssivalvonnalle, tarjoaako se 6 ja 6 a §:ssä tarkoitettuja perusmaksutilejä sekä avattujen perusmaksutilien ja evätyjen perusmaksutilihakemusten lukumäärä.

6 d §

Vertailusivusto

Finanssivalvonnan velvollisuudesta pitää yllä palveluntarjoajien maksupalveluistaan veloittamia hintoja vertailevaa sivustoa säädetään Finanssivalvonnasta annetussa laissa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun vertailusivustossa on oltava ainakin:

1) vertailutiedot edustavimmista maksutileihin liittyvistä palveluista;

2) tieto, kuuluvatko maksutilillä olevat varat rahoitusvakausviranomaisesta annetussa laissa (1195/2014) tarkoitettun talletussuojan piiriin.

Vertailusivuston on oltava riippumaton ja tarjottava täsmällisiä, ajantasaisia ja riittävän kattavia tietoja maksupalveluista ja niiden hinnoittelusta. Finanssivalvonta ylläpitää verkkosivuillaan luetteloa tämän pykälän mukaisista vertailusivustoista.

Vertailusivuston ylläpitäjä voi veloittaa palveluntarjoajalta kohtuulliset kustannukset. Sivuston käytön on oltava kuluttajille maksuton.

19 a §

Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudet

Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä 6 §:ssä ja 6 a §:ssä tarkoitettusta perusmaksutilistä, sen ominaisuuksista ja

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tarjottavista palveluista, 6 c §:ssä tarkoitusta perusmaksutiliraportoinnista sekä 6 d §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetuista vertailusivuston tiedoista ja ominaisuuksista.

IV OSA

ASIAKKAANSUOJA JA MENETTELYTAVAT ASIAKASLIIKETOIMINNASSA

15 a luku

Tilinsiirtopalvelut

1 §

Velvollisuus tarjota tilinsiirtopalvelua

Luottolaitoksen on tarjottava tilinsiirtopalvelua kuluttajille.

2 §

Tilinsiirtopalvelusta annettavat tiedot, veloitettavat maksut ja vahingonkorvausvelvollisuus

Luottolaitoksen on asetettava kuluttajien saataville vähintään tiedot:

- 1) tilinsiirron toteutukseen osallistuvien tehtävistä;*
- 2) toteutusaikatauluista;*
- 3) veloituksista;*
- 4) kuluttajalta pyydettävistä tiedoista;*
- 5) riitojenratkaisumenettelystä.*

Luottolaitoksen on asetettava 1 momentissa tarkoitettavat tiedot saataville maksutta paperilla tai muulla pysyvällä välineellä kaikissa kuluttajille avoimissa luottolaitoksen tiloissa ja sen verkkosivuilla.

Kuluttajien tulee saada maksutta siirtävältä ja vastaanottavalta luottolaitokselta tiedot voimassa olevista pysyvästoimeksiannoista, suoraveloituksista, suoramaksuvaltuutuksista ja sähköisistä laskuista. Siirtävä luottolaitos ei saa veloittaa vastaanottavaa luottolaitosta tai kuluttajaa 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuista tiedoista eikä tilin sulkemisesta. Muiden tilinsiirtoon liittyvien palveluiden veloitusten tulee olla kohtuullisia ja vastattava luottolaitoksen kustannuksia.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Luottolaitoksen tulee viivytyksettä korvata kuluttajalle aiheutuvat taloudelliset vahingot, jotka johtuvat suoraan siitä, että luottolaitos laiminlyö tämän luvun mukaiset tilinsiirto- palveluun liittyvät velvollisuutensa. Korvaus- velvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos luottolai- tos voi vedota epätavallisiin ja ennalta ar- vaamattomiin seikkoihin, joihin se ei olisi voinut vaikuttaa ja joiden seurauksia se ei kaikkea huolellisuutta noudattamalla olisi voinut välttää.

3 §

***Vastaanottavan luottolaitoksen velvollisuu-
det***

Vastaanottavan luottolaitoksen on kahden pankkipäivän kuluessa kuluttajan valtuutuk- sen saatuaan pyydettävä, että siirtävä luotto- laitos:

1) toimittaa vastaanottavalle luottolaitok- selle ja pyydettyä kuluttajalle luettelon voimassa olevista pysyväistoimeksiannoista, suoraveloituusvaltuutuksista, suoramaksuval- tuutuksista ja sähköisistä laskuista, sekä vii- meisen 13 kuukauden ajalta tiedot saapuneis- ta toistuvista tilisiirroista, sähköisistä las- kuista ja tililtä tehdyistä suoraveloituksista ja suoramaksuista;

2) lopettaa suoraveloitusten, saapuvien tili- siirtojen ja sähköisten laskujen hyväksymi- sen;

3) peruuttaa pysyväistoimeksiannot ja suo- ramaksuvaltuutukset;

4) siirtää tilinsaldon vastaanottavan luotto- laitoksen ylläpitämälle tilille;

5) sulkee tilin ja siihen liittyvät maksuväli- neet siirtävällä luottolaitoksella.

Vastaanottavan luottolaitoksen on ilmoitet- tava siirtävälle luottolaitokselle riittävät tie- dot vastaanottavan luottolaitoksen ylläpitä- mästään kuluttajan tilistä ja sähköisten lasku- jen osoitteesta sähköisten laskujen ja 1 mo- mentin 4 kohdassa tarkoitetun tilinsaldon siirron toteuttamiseksi.

Vastaanottavan luottolaitoksen on viiden pankkipäivän kuluessa saatuaan 1 momentis- sa tarkoitetut tiedot:

1) tehtävä tarpeelliset toimet pysyväistoi- meksiäntojen, suoraveloitusten ja suoramak-

suojen toteuttamiseksi ja sähköisten laskujen vastaanottamiseksi sekä toteutettava ja vastaanotettava ne valtuutuksen mukaisesti;

2) tiedotettava kuluttajalle tämän euro-määräisiä tilisiirtoja ja suoraveloituksia koskevista teknisistä ja liiketoimintaa koskevista vaatimuksista sekä asetuksen (EY) N:o 924/2009 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 260/2012 5 artiklan 3 kohdan d alakohdassa tarkoitetuista oikeuksista;

3) ilmoitettava toistuvien tilisiirtojen tekijöille ja suoraveloittajille tiedot vastaanottavan luottolaitoksen ylläpitämästä maksutilistä ja sähköisiä laskuja käyttäville laskuttajille sähköisten laskujen osoitteesta sekä toimitettava näille kopio valtuutuksesta;

4) ilmoitettava suoraveloittajille ja sähköisiä laskuja käyttäville laskuttajille päivä, josta alkaen suoraveloitukset tehdään vastaanottavan luottolaitoksen ylläpitämältä tililtä ja sähköiset laskut vastaanotetaan vastaanottavan luottolaitoksen ylläpitämään sähköisten laskujen osoitteeseen.

Kuluttajan antamamassa valtuutuksessa asetetun määräpäivän, jolloin aloitetaan 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen pysyväis-toimeksiantojen, suoraveloitusten, suoramaksujen ja sähköisten laskujen toteuttaminen, on oltava vähintään kuusi pankkipäivää siitä, kun vastaanotettava luottolaitos saa 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettut tiedot.

Jos kuluttaja toimittaa itse 3 momentin 3 ja 4 kohdassa määritellyt tiedot maksajille, suoraveloittajille ja sähköisiä laskuja käyttäville laskuttajille, vastaanottavan luottolaitoksen tulee toimittaa kuluttajalle 3 momentissa säädettyssä ajassa vakiokirje, jossa ilmoitetaan yksityiskohtaiset tiedot maksutilistä, sähköisten laskujen osoitteesta ja valtuutuksessa määrätty alkamispäivä.

4 §

Siirtävän luottolaitoksen velvollisuudet

Siirtävän luottolaitoksen on toimitettava 3 §:ssä tarkoitettut tiedot viiden pankkipäivän kuluessa ja suoritettava toimenpiteet kuluttajan antamassa valtuutuksessa määriteltynä päivänä.

Tiliin liitettyjen maksuvälineiden käyttöä ei

saa estää ennen kuluttajan antamassa valtuutuksessa määriteltyä päivää. Jos maksutilin sulkeminen ei ole mahdollista kuluttajan maksamattomien sitoumusten vuoksi, tästä on ilmoitettava kuluttajalle ilman aiheetonta viivytystä.

5 §

Rajat ylittävä tilinsiirto

Siirtävän luottolaitoksen on saatuaan kuluttajalta pyynnön:

- 1) annettava maksutta kuluttajalle 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa määritellyt tiedot;
- 2) siirrettävä positiivinen saldo vastaanotavan palveluntarjoajan ylläpitämälle tilille;
- 3) suljettava maksutili.

Kuluttajan asettama määräpäivä 1 momentissa tarkoitetuille toimenpiteille on oltava vähintään kuusi pankkipäivää siitä, kun siirrettävä luottolaitos saa pyynnön. Jos maksutilin sulkeminen ei ole mahdollista kuluttajan maksamattomien sitoumusten vuoksi, tästä on ilmoitettava kuluttajalle ilman aiheetonta viivytystä.

6 §

Tilinsiirtoraportointi

Luottolaitoksen on ilmoitettava Finanssivalvonnalle tässä luvussa tarkoitettussa tilinsiirtopalvelussa siirrettyjen tilien ja evätyjen siirtohakemusten lukumäärä.

7 §

Vaihtoehtoinen riidanratkaisumenettely

Luottolaitoksen on varmistettava, että kuluttajan ja luottolaitoksen väliset palveluista perittävien maksujen avoimuutta ja vertailtavuutta, perusmaksutiliä tai siihen liittyviä palveluita, sähköisen tunnistamisen palveluita tai tilinsiirtoa koskevat yksittäiset erimielisyydet voidaan saattaa ratkaisusuosituksia antavan riippumattoman toimielimen käsiteltäväksi. Toimielimen sääntöjen tulee turvata erimielisyyksien puolueeton, avoin, tehokas ja oikeudenmukainen käsittely.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Talletuspankin on neuvottava kuluttajaa menettelyistä saattaa talletuspankin päätös perusmaksutilihakemuksen hylkäämisestä tai perusmaksutilin irtisanomisesta vapaaehtoisen riidanratkaisuelimen käsiteltäväksi.

8 §

Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudet

Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä 6 §:ssä tarkoitetusta tilinsiirto-raportoinnista.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

2.

Laki**Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 4 §:n 2 momentin 1 kohta ja 38 §:n 1 momentin 6 kohta, sellaisina kuin ne ovat, 4 §:n 2 momentin 1 kohta laissa 611/2014 ja 38 §:n 1 momentin 6 kohta laissa 1198/2014, sekä

lisätään 3 §:n 3 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1360/2010, 194/2011, 170/2014 ja 611/2014, uusi 5 a—5 c kohta, 38 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 752/2012, 254/2013, 170/2014 ja 1198/2014, uusi 7 ja 8 kohta ja lakiin uusi 50 i § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Tehtävät

Tehtävät

Finanssivalvonnan tehtävänä on lisäksi:

Finanssivalvonnan tehtävänä on lisäksi:

*5 a) osallistua maksutileihin liittyvien maksujen vertailukelpoisuudesta, maksutilin siirtämisestä ja mahdollisuudesta käyttää perusmaksutilejä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/92/EU, jäljempänä **perusmaksutilidirektiivi**, mukaisen edustavimpia maksutiliin liittyviä palveluita ja yhteisiä käsitteitä koskevan luettelon laatimiseen ja julkaista lopullinen luettelo noudattaen mainitun direktiivin 3 artiklaa;*

5 b) huolehtia, että Suomessa on vähintään yksi palveluntarjoajien maksupalveluistaan veloittamia hintoja vertaileva sivusto, josta säädetään luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (610/2014);

5 c) toimittaa komissiolle tiedot perusmaksutilidirektiivin arviointia varten noudattaen perusmaksutilidirektiivin 27 artiklaa.

4 §

4 §

Valvottavat

Valvottavat

Valvottavalla tarkoitetaan tässä laissa 2—4 momentissa tarkoitettua yhteisöä ja laitosta.

Toimilupavalvottavalla tarkoitetaan tässä

Valvottavalla tarkoitetaan tässä laissa 2—4 momentissa tarkoitettua yhteisöä ja laitosta.

Toimilupavalvottavalla tarkoitetaan tässä

HE 123/2016 vp

Voimassa oleva laki

laissa:

1) luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (610/2014) tarkoitettua luottolaitosta ja kolmannen maan luottolaitoksen sivuliikettä;

38 §

Rikemaksu

Finanssivalvonta määrää rikemaksun sille, joka tahallaan tai huolimattomuudesta:

6) laiminlyö tai rikkoo rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain 4 luvussa tarkoitettua EU:n vakausmaksun maksuvelvollisuuden tai 5 luvussa tarkoitettua talletussuojamaksun maksuvelvollisuuden.

Ehdotus

laissa:

1) luottolaitostoiminnasta annetussa laissa tarkoitettua luottolaitosta ja kolmannen maan luottolaitoksen sivuliikettä;

38 §

Rikemaksu

Finanssivalvonta määrää rikemaksun sille, joka tahallaan tai huolimattomuudesta:

6) laiminlyö tai rikkoo rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain 4 luvussa tarkoitettua EU:n vakausmaksun maksuvelvollisuuden tai 5 luvussa tarkoitettua talletussuojamaksun maksuvelvollisuuden;

7) laiminlyö tai rikkoo luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 a luvun 1 §:ssä tai maksulaitoslain 9 a §:ssä tarkoitettua tilinsiirtopalvelun tarjoamisvelvollisuuden taikka luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 a luvun 2 §:ssä tarkoitettua korvausvelvollisuuden, 3 §:ssä tarkoitettua vastaanottavan palveluntarjoajan velvollisuudet, 4 §:ssä tarkoitettua siirtävän palveluntarjoajan velvollisuudet tai 5 §:ssä tarkoitettua siirtävän palveluntarjoajan velvollisuudet;

8) laiminlyö tai rikkoo luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 luvun 6 §:ssä tarkoitettua perusmaksutilin tarjoamisvelvollisuuden, 6 a §:ssä tarkoitettua perusmaksutilin ominaisuuksia tai palveluntarjontaa koskevat velvollisuudet tai 6 b §:ssä tarkoitettua perusmaksutilin irtisanomista koskevat velvollisuudet.

50 i §

Toiminta perusmaksutilidirektiivin mukaisena viranomaisena

Finanssivalvonta toimii perusmaksutilidirektiivin 21 artiklassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena sekä 22 artiklassa tarkoitettuna yhteysviranomaisena.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

HE 123/2016 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Lain 3 §:n 3 momentin 5 a ja 5 b kohdan voimaantulosta säädetään kuitenkin valtioneuvoston asetuksella.

Lain 38 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohtaa sovelletaan kuuden kuukauden kuluttua tämän lain voimaantulosta.

3.

Laki

maksulaitoslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maksulaitoslain (297/2010) 2 §:n 1 momentti ja 9 §, sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 1 momentti osaksi laissa 612/2014 ja 9 § osaksi laissa 899/2011, sekä lisätään lakiin uusi 9 a ja 41 c § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Soveltamisalaan kuulumattomat palvelut

Soveltamisalaan kuulumattomat palvelut

Tätä lakia ei sovelleta palveluihin, joita tarjoo:

- 1) luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (610/2014) tarkoitettu luottolaitos;
- 2) Valtiokonttori tai muu valtion viranomaisen, Ahvenanmaan maakunta, kunta, kuntayhtymä, muu alueellinen tai paikallisviranomaisen;
- 3) Kansaneläkelaitos tai muu itsenäinen julkisoikeudellinen laitos;
- 4) Euroopan keskuspankki, Suomen Pankki tai muu kansallinen keskuspankki;
- 5) yhteisö, jolle on myönnetty postipalvelulaissa (313/2001) tarkoitettu toimilupa;
- 6) valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetussa laissa (443/1998) tarkoitettu yhtiö tai Teollisen yhteistyön rahasto Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetussa laissa (291/1979) tarkoitettu yhtiö.

Tätä lakia ei sovelleta 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa ja 3 momentissa tarkoitettua tilinsiirtopalvelua lukuun ottamatta palveluihin, joita tarjoo:

- 1) luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (610/2014) tarkoitettu luottolaitos;
- 2) Valtiokonttori tai muu valtion viranomaisen, Ahvenanmaan maakunta, kunta, kuntayhtymä *taikka* muu alueellinen tai paikallisviranomaisen;
- 3) Kansaneläkelaitos tai muu itsenäinen julkisoikeudellinen laitos;
- 4) Euroopan keskuspankki, Suomen Pankki tai muu kansallinen keskuspankki;
- 5) yhteisö, jolle on myönnetty postipalvelulaissa (313/2001) tarkoitettu toimilupa;
- 6) valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetussa laissa (443/1998) tarkoitettu yhtiö tai Teollisen yhteistyön rahasto Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetussa laissa (291/1979) tarkoitettu yhtiö.

9 §

9 §

Sallittu liiketoiminta

Sallittu liiketoiminta

Maksulaitos saa toimiluvassa mainittujen maksupalvelujen lisäksi:

- 1) tarjota toiminnallisia tai maksupalveluihin läheisesti liittyviä lisäpalveluja, kuten valuutanvaihtopalveluita; sekä

Maksulaitos saa toimiluvassa mainittujen maksupalvelujen lisäksi:

- 1) tarjota *valuutanvaihtopalveluita, luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 a luvussa tarkoitettua tilinsiirtopalvelua sekä muita vastaavia toiminnallisia tai maksupalveluihin*

Voimassa oleva laki

2) ylläpitää ja tarjota maksujärjestelmiä.
Maksulaitos saa harjoittaa muutakin liiketoimintaa, jollei 19 §:n 2 momentista muuta johdu.

Maksulaitos saa tarjota vain sellaisia maksutilejä, joita käytetään yksinomaan maksutapahtumien toteuttamiseen. Maksulaitoksen maksupalvelunkäyttäjiltä vastaanottamat varat eivät ole luottolaitostoiminnasta annetussa laissa tarkoitettuja talletuksia tai muita takaisinmaksettavia varoja.

Ehdotus

läheisesti liittyviä lisäpalveluja; sekä
2) ylläpitää ja tarjota maksujärjestelmiä.
Maksulaitos saa harjoittaa muutakin liiketoimintaa, jollei 19 §:n 2 momentista muuta johdu. *Maksulaitoksen tarjotessa 1 momentissa tarkoitettua tilinsiirtopalvelua siihen sovelletaan luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 a luvun 2—7§:ää.*

Maksulaitos saa tarjota vain sellaisia maksutilejä, joita käytetään yksinomaan maksutapahtumien toteuttamiseen. Maksulaitoksen maksupalvelunkäyttäjiltä vastaanottamat varat eivät ole luottolaitostoiminnasta annetussa laissa tarkoitettuja talletuksia tai muita takaisinmaksettavia varoja.

Maksulaitoksen on maksutilejä ja maksupalveluita tarjotessaan kohdeltava kaikkia asiakkaitaan syrjimättömästi ja yhdenvertaisesti noudattaen luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 luvun 6 §:ää.

9 a §

Tilinsiirtopalvelu

Maksutilejä tarjoavan maksulaitoksen on tarjottava tilinsiirtopalvelua ja raportoitava siitä Finanssivalvonnalle luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 a luvun 2—7 §:n mukaisesti.

6 luku

Menettelytavat

41 c §

Eräiden riitojen ratkaisu

Maksulaitoksen palveluista perittävien maksujen avoimuutta ja vertailtavuutta, perusmaksutiliä tai siihen liittyviä palveluita, sähköisen tunnistamisen palveluita tai tilinsiirtoa koskeviin yksittäisiin erimielisyyksiin sovelletaan luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 a luvun 7 §:ää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

4.

Laki

maksupalvelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maksupalvelulain (290/2010) 12 §:n otsikko, 83 ja 84 §, sellaisena kuin se on laissa 770/2012, sekä
lisätään 9 §:ään uusi 2 momentti, 12 §:ään uusi 2 momentti, lakiin uusi 17 a ja 17 b § sekä niiden edelle uusi väliotsikko seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

9 §

Yleissäännös annettavista tiedoista ja ilmoituksista

Yleissäännös annettavista tiedoista ja ilmoituksista

Palveluntarjoajan on käytettävä kuluttajille annettavissa sopimustiedoissaan, kaupallisissa tiedoissaan ja markkinointitiedoissaan Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 3 §:n 3 momentin 5 a kohdassa tarkoitetun luettelon mukaisia yhteisiä käsitteitä. Palveluissa voidaan käyttää markkinointinimiä, jos niitä vastaavat yhteiset käsitteet yksilöidään selkeästi.

12 §

12 §

Maksupalvelusta annettavat tiedot

Maksupalvelusta ja maksutilistä annettavat tiedot

Maksutilistä, jota tarjotaan yhdistettynä siihen liittymättömään tuotteeseen tai palveluun, on annettava kuluttajalle tieto, onko maksutili erikseen saatavilla. Jos maksutili on erikseen saatavilla, on lisäksi eriteltävä kulut kaikista sellaisista yhdistettyyn tarjoukseen kuuluvista tuotteista tai palveluista, jotka ovat erikseen saatavilla.

Palveluntarjoajan erityiset velvollisuudet antaa kuluttajille tietoja maksutilin kuluista

17 a §

Palvelumaksuja koskeva tietoasiakirja ja sanasto

Palveluntarjoajan, joka tekee kuluttajan kanssa maksutiliä koskevan sopimuksen, on hyvissä ajoin ennen sopimuksen tekemistä toimitettava kuluttajalle kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla erillinen lyhyt tietoasiakirja, joka sisältää Finanssivalvonnasta annetun lain 3 §:n 3 momentin 5 a kohdassa tarkoitetun luettelon mukaiset yhteiset käsitteet ja, jos palveluntarjoaja tarjoaa luettelossa tarkoitettuja palveluja, kustakin palvelusta veloitettavat maksut. Jos maksutiliin liittyviä palveluja tarjotaan toisiinsa yhdistettyinä, asiakirjassa on ilmoitettava yhdistelmästä veloitettava kokonaismaksu, yhdistelmään sisältyvät palvelut ja niiden määrä sekä kokonaismaksun kattaman määrän ylittävistä palveluista veloitettavat lisämaksut. Asiakirjan tiedot on esitettävä maksutilin valuutassa tai muussa osapuolten sopimassa ETA-valtion valuutassa. Palveluista voidaan toissijaisesti käyttää markkinointinimiä yhteisten käsitteiden mukaisten nimitysten ohella.

Asiakirja on otsikoitava palvelumaksuja koskevaksi tietoasiakirjaksi ja se on yksilöitävä otsikon vieressä esitettävällä ETA-valtioissa yhdenmukaistetulla asiakirjan tunnoksella. Asiakirjassa on mainittava, että siinä esitetään edustavimmista maksutiliin liittyvistä palveluista veloitettavat maksut ja että ennen sopimuksen tekemistä annettavat tiedot ja sopimustiedot esitetään kaikkien palveluiden osalta muissa asiakirjoissa.

Palveluntarjoajan on pidettävä tietoasiakirja sekä 1 momentissa tarkoitettuja yhteisiä käsitteitä ja niihin liittyviä määritelmiä koskeva sanasto aina kuluttajien helposti saatavilla toimitiloissaan ja mahdollisilla verkkosivuillaan sekä annettava ne kuluttajan pyynnöstä maksutta kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla.

17 b §

Palvelumaksuerittely

Palveluntarjoajan on annettava kuluttajalle vähintään kerran vuodessa maksutta pysyvällä välineellä ja kuluttajan pyynnöstä kirjallisesti erittely kaikista tämän maksutiliin liittyvistä palveluista veloitetuista maksuista ja mahdollisista maksutilin koroista. Erittelyssä on käytettävä Finanssivalvonnasta annetun lain 3 §:n 3 momentin 5 a kohdassa tarkoitettua luettelon mukaisia yhteisiä käsitteitä. Erittelyn tiedot on esitettävä maksutilin valuutassa tai muussa osapuolten sopimassa ETA-valtion valuutassa. Palveluista voidaan toissijaisesti käyttää markkinointinimiä yhteisten käsitteiden mukaisten nimitysten ohella.

Erittely on otsikoitava palvelumaksuerittelyksi ja se on yksilöitävä otsikon vieressä esitettävällä ETA-valtiossa yhdenmukaistetulla asiakirjan tunnuksella.

Palvelumaksuerittelyssä on mainittava ainakin:

1) kustakin palvelusta veloitettu yksikkömaksu ja palvelun käyttökertojen lukumäärä sekä toisiinsa yhdistettyinä tarjottujen palvelujen osalta yhdistelmästä veloitettu kokonaisuusmaksu, kokonaisuusmaksun veloituskertojen lukumäärä ja kokonaisuusmaksun kattaman määrän ylittävistä palveluista veloitetut lisämaksut;

2) kustakin palvelusta, kustakin palvelujen yhdistelmästä ja yhdistelmän kokonaisuusmaksun kattaman määrän ylittävistä palveluista veloitetujen maksujen kokonaismäärät;

3) mahdollisen tililuoton korkokanta ja veloitetun koron kokonaismäärä;

4) mahdollisen talletuskoron korkokanta ja kertyneen koron kokonaismäärä;

5) kaikista palveluista veloitetujen maksujen kokonaismäärä.

83 §

Valvontaviranomaiset

Finanssivalvonta valvoo tämän lain noudat-

83 §

Valvontaviranomaiset

Finanssivalvonta valvoo tämän lain noudat-

Voimassa oleva laki

tamista valvottaviensa osalta. Myös kuluttaja-asiamies valvoo tämän lain noudattamista silloin, kun maksupalvelun käyttäjä on kuluttaja.

Finanssivalvonnan ja kuluttaja-asiamiehen on oltava tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä keskenään. Niiden on valvontatehtävää hoitaessaan toimittava tarvittaessa yhteistyössä Viestintäviraston kanssa.

Palveluntarjoaja on velvollinen luovuttamaan valvontaviranomaisen nähtäväksi *maksupalveluja koskevat* valvonnan kannalta tarpeelliset asiakirjat.

84 §

Finanssivalvonnan valvontatehtävän hoitaminen

Finanssivalvonnan valvontatehtävän hoitamisesta, sen oikeudesta määrätä seuraamuksia sekä muutoksenhausta Finanssivalvonnan päätökseen säädetään Finanssivalvonnasta annetussa laissa (878/2008).

Ehdotus

tamista valvottaviensa osalta. Myös kuluttaja-asiamies valvoo tämän lain noudattamista, *jos* maksupalvelun käyttäjä on kuluttaja.

Finanssivalvonnan ja kuluttaja-asiamiehen on oltava tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä keskenään. Niiden on valvontatehtävää hoitaessaan toimittava tarvittaessa yhteistyössä Viestintäviraston kanssa.

Valvontaviranomaisten on maksujen vertailukelpoisuudesta, maksutilin siirtämisestä ja mahdollisuudesta käyttää perusmaksutilerä annettun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/92/EU mukaisia tehtäviä hoitaessaan toimittava tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä ulkomaisten ETA-valvontaviranomaisten kanssa noudattaen mainitun direktiivin 22 ja 23 artiklaa. Direktiivin 22 artiklassa tarkoitettuna yhteysviranomaisena toimii Finanssivalvonta.

Palveluntarjoaja on velvollinen luovuttamaan valvontaviranomaisen nähtäväksi *tämän lain* valvonnan kannalta tarpeelliset asiakirjat. *Palveluntarjoajan on myös viipymättä ilmoitettava Finanssivalvonnasta annetun lain 3 § 3 momentin 5 b kohdassa ja luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 luvun 6 d §:ssä tarkoitetuille vertailuvirastoille tiedot maksupalveluistaan ja niiden hinnoittelusta sekä mahdollisista muutoksista.*

84 §

Finanssivalvonnan valvontatehtävän hoitaminen

Finanssivalvonnan valvontatehtävän hoitamisesta, sen oikeudesta määrätä seuraamuksia sekä muutoksenhausta Finanssivalvonnan päätökseen säädetään Finanssivalvonnasta annetussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 9 §:n 2 momentin, 17 a ja 17 b §:n voimaantulosta säädetään kuitenkin valtioneuvoston asetuksella.